

30577

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI
VE EKONOMİSİ BİLİM DALI

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA
UYGULANMAKTA OLAN DERS GEÇME VE
KREDİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Doç.Dr. S. Savaş BÜYÜKKARAGÖZ

Hazırlayan
Hüseyin IZGAR

KONYA-1994

ÖNSÖZ

Türk Milli Eğitimi'nde bir devrim niteliği taşıyan, «Ders Geçme ve Kredi Sistemi»nin başarıya ulaşmasını sağlayacak en önemli etkenlerden birisi de, şüphesiz, sistemin yönetmeliğın gerektirdiğı biçimde uygulanmasından birinci derecede sorumlu olan, okul yöneticileridir. Bu bakımdan okul yöneticilerinin sistemin yerleşmeside gösterecekleri tutum ve davranışlar önemli görölmektedir.

Bu araştırmanın amacı, lise ve dengi okul müdürlerinin hizmet içi yetiştirilmelerine esas olmak üzere «Ders Geçme ve Kredi Sistemi»nin uygulanmasında göstermiş oldukları tutum ve davranışları; kendilerinin (okul yöneticilerinin) danışman öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin algularına göre, tesbit ederek sistemin yerleşmesine katkıda bulunmaktır.

Tarama niteliği taşıyan bu araştırmanın verileri bu alanda yazılmış eserlerle, okul yöneticileri, danışman öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velilerinden toplanmıştır.

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonundan yardım alınmıştır. Araştırmacı maddi katkılarından dolayı Selçuk Üniversitesi Araştırma Fonuna; her türlü yapıcı yardım ve uyarılarından dolayı Yrd.Doç.Dr. Musa Gürsel'e; araştırma boyunca her türlü teknik imkanı araştırmacıya sunan Fatih Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi yöneticilerine; İstatistiksel işlemlerde yardımcı olan Yrd.Doç.Dr. Mehmet Pembeci ve Yrd.Doç.Dr. Abdullah Tekin'e; araştırmaya katılan ve anketleri cevaplayan tüm kaynak kişilere; araştırmanın her aşamasında yapmış olduğı yardım, yönlendirme ve olumlu katkılarından dolayı tez danışmanı Doç.Dr. Savaş Büyükkaragöz'e en içten teşekkürlerini sunar.

Hüseyin İzgar

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLOLAR LİSTESİ	iv
BÖLÜM	
I. GİRİŞ	1
Problem	1
Sınıf Geçme Sistemi	4
Sınıf Geçme Sisteminin Tarihçesi	6
Ders Geçme ve Kredi Sistemi	11
Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Temel Felsefesi	12
Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Amacı	16
Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Getirdiği Yenilikler	16
Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Hedefleri	19
Araştırmanın Amacı	20
Araştırmanın Önemi	24
Varsayımlar	24
Sınırlılıklar	25
Tanımlar	25
Kısaltmalar	26
Bu alanda yapılan bazı araştırmalar	26
II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	34
Araştırmanın Modeli	34
Evren ve Örneklem	34
Verilerin Toplanması	35
Verilerin Analizi	37
Süre	38
III. BULGULAR VE YORUM	39
1. Kaynak Grupların Genel Nitelikleri	39
2. Araştırmaya Katılanların DGKS ile ilgili Görüşleri	44

3. DGKS'nin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin gösterdiği Tutum ve Davranışlar	59
3.1. Okul Müdürlerinin DGKY'ni Yeterli Şekilde İncelemeleri	59
3.2. Okul Müdürlerinin DGKS'nin Öğretmen, Öğrenci ve Velilerce İncelenmesini Sağlaması	60
3.3. Okul Müdürünün Danışman Öğretmenlerin Görevlerini Yapmalarını Sağlaması	70
3.4. Okul Rehberlik Servislerinin Yönetmeliğine Uygun Biçimde Çalışmasının Sağlanması	80
3.5. Öğrencilerin Ders Seçiminin Yönetmeliğe Uygun Olarak Yapılmasının Sağlanması	85
3.6. Başarının Artırılması için DGKY'ne Uygun Tedbirler Alınması	90
3.7. DGKS'nin Başarılı Olması İçin Okul İmkanlarının Gerekli Şekilde Kullanılması	95
3.8. DGKS'nin Uygulanmasında Çevre İhtiyaç ve İmkanlarının Gözönüne Alınması	99
IV. ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER.	103
Özet	103
Sonuçlar	104
Öneriler	111
EKLER	113
KAYNAKLAR	140

TABLolar LİSTESİ

Tablo	Sayfa No
1. KAYNAK GRUPLARIN EVREN VE ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜKLERİ	36
2. DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN YÖNETİCİLERE AİT BİGİLERİN FREKANS VE DAĞILIMI	39
3. DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN ÖĞRETMENLERE AİT BİGİLERİN FREKANS VE DAĞILIMI	40
4. DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN ÖĞRENCİLERE AİT BİGİLERİN FREKANS VE DAĞILIMI	42
5. DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN VELİLERE AİT BİGİLERİN FREKANS VE DAĞILIMI	43
6. DGKS'NİN SINIF GEÇME SİSTEMİNE GÖRE DAHA DEMOKRATİK BİR SİSTEM OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	44
7. DGKS'NİN GÜNÜMÜZ EĞİTİM ANLAYIŞINA UYGUN ÇAĞDAŞ BİR SİSTEM OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	46
8. DGKS'NİN BAŞARIYI DEĞERLENDİRDİĞİ İÇİN DAHA OLUMLU BİR SİSTEM OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	48
9. DGKS'NİN DERSLER İLGİ VE İSTEĞE GÖRE SEÇİLDİĞİ İÇİN ÖĞRENCİ BAŞARISINI ARATIRACAĞI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	49
10. DGKS'NİN SINIF TEKRARI OLMADIĞINDAN EKONOMİK KAYIPLARI ÖNLEMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	50
11. DGKS'NİN MOTİVASYONU YÜKSEK TUTTUĞU İÇİN BAŞARIYI ARTIRMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	52
12. ÜNİVERSİTEYE BAŞVURU İÇİN GETİRİLEN «72 KREDİ» BARAJININ AŞAĞI DÜŞÜRÜLMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	54

13. DGKS'NİN ÜNİVERSİTE ÖNÜNDE YIĞILMALARI ÖNLEYECEĞİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN,ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	55
14. ÜNİVERSİTEYE ANCAK DİPLOMA ALINAN ALANDAN BAŞVURULMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	57
15. OKUL YÖNETİCİLERİNİN DGKY'Nİ YETERLİ ŞEKİLDE İNCELEMELERİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	59
16. OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKY'NİN DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ VELİLERİNCE İNCELENMESİNİ SAĞLAMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	61
17. OKUL MÜDÜRÜNÜN MÜDÜR YARDIMCILARI,DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ VELİLERİ İLE TOPLANTI DÜZENLEMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	62
18. OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS'NİN GETİRDİĞİ YENİLİKLERİ DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE VELİLERE AÇIKLAMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	63
19. OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLERİ DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE VELİLERE DUYURMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	65
20. ÖĞRENCİLERİN OKULA KAYDI YAPILIRKEN KENDİLERİNE VELİ-ÖĞRENCİ KLAVUZU VERİLMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	66
21. ÖĞRENCİ VE VELİLERİN TTK ÖĞRENCİ-VELİ KLAVUZUNU İNCELEMELERİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ,VELİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	68
22. DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN TTK DANIŞMAN ÖĞRETMEN KLAVUZUNU İNCELEMELERİ KONUSUNDAKİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	69
23. OKUL MÜDÜRÜNÜN DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİ OKULUN AÇILIŞINDAN ÖNCE BELİRLEMESİ VE KENDİLERİNE DUYURMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	70
24. ÖĞRENCİNİN OKULA KAYDI YAPILIRKEN KENDİSİNE DANIŞMAN ÖĞRETMENİNİN KİM OLDUĞUNUN SÖYLENMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	72
25. OKUL MÜDÜRÜNÜN DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN DANIŞMANLIK GÖREVLERİNİ DAHA İYİ YAPABİLMELERİ İÇİN EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR DÜZENLEMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI	73

26. DANIŞMAN ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİ HAKKINDA TOPLADIĞI BİLGİLERİ SAKLAMAK ÜZERE ÖĞRENCİ İZLEME DOSYASI TUTMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 74
27. DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN BİLGİ VERMEK AMACIYLA ÖĞRENCİ VE VELİLERLE TOPLANTI DÜZENLEMELERİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 76
28. DANIŞMAN ÖĞRETMENİN DANIŞMANLIK HİZMETİ VEREBİLMESİ İÇİN KENDİSİNE OKUL İÇİNDE ÖZEL BİR YER AYRILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 77
29. DANIŞMAN ÖĞRETMENİN DANIŞMA GÜN VE SAATLERİNİ BELİRLEMESİ VE ÖĞRENCİLERE DUYURMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 79
30. OKUL REHBERLİK SERVİSİNİN YÖNETMELİĞİNE UYGUN OLARAK ÇALIŞMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 81
31. OKUL REHBERLİK SERVİSİNİN ÖĞRENCİ HAKKINDA TOPLADIĞI HER TÜRLÜ BİGİNİN DANIŞMAN ÖĞRETMENE ULAŞMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 82
32. ÖĞRENCİLERİN İLGİ VE YETENEKLERİNİ TESBİT ETMEK AMACIYLA OKUL REHBERLİK SERVİSİ TARAFINDAN KENDİNİ DEĞERLENDİRME ENVANTERİ, KİŞİLİK TESTLERİ, TUTUM ÖLÇEKLERİ, İLGİ TESTLERİ VB. UYGULANMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 84
33. KAYIT SIRASINDA FORM DİLEKÇELERİN DOLDURULMASINDA DANIŞMAN ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİ VE VELİYE YARDIM ETMESİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 85
34. SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİMİNİN DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ İŞBİRLİĞİ İLE YAPILMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 87
35. ÖĞRENCİNİN İSTEDİĞİ SEÇMELİ DERSİ SEÇEBİLMESİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 89
36. ÖĞRENCİLER GRUPLANDIRILIRKEN FORM DİLEKÇELERİN İNCELENMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 90

37. STANDART BAŞARININ SAĞLANMASI İÇİN HER ÖĞRETİM YILININ BİRİNCİ DÖNEMİNDE ORTAK SINAV YAPILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 91
38. ÖĞRENCİLERİN BAŞARISIZ OLDUKLARI KONULARIN TESBİT EDİLMESİ VE BAŞARISIZ ÖĞRENCİLER İÇİN SINAVLARIN TEKRARLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 93
39. DÖNEM SONUNDA BAŞARISIZ OLAN ÖĞRENCİLERİN BAŞARISIZ OLDUKLARI DERSLERİ BİR SONRAKİ DÖNEM TEKRARLAMALARI İÇİN GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 94
40. ÖĞRENCİLERİN BOŞ ZAMANLARINI EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANABİLMELERİ İÇİN OKUL KİTAPLIĞI, ETÜD ODALARI, SPOR SALONU VB. YERLERİN HER AN KULLANIMA HAZIZ BULUNDURULMASI İLE İLGİLİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 96
41. MEVCUT ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI DİKKATE ALINARAK OKULUN DERSLİK, LABORATUAR, İŞLİK, ATÖLYE VB. NİN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANILABİLMESİ İÇİN GEREKLİ PLANLAMANIN YAPILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 98
42. ÖĞRENCİLERİN BAZI DERSLERİ ÇEVRE OKULARIN İMKANLARINDAN YARARLANARAK TAKİP ETMELERİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 100
43. DGKS PROGRAM KLAVUZUNDA BULUNMAYAN ANCAK ÇEVRENİN İHTİYAÇ DUYDUĞU HALICILIK, KİLİMCİLİK, ÇİNİCİLİK VB. SEÇMELİ DERSLERİN ÖĞRETİME AÇILMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI 101

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaçları, önemi, varsayımları, sınırlılıkları açıklanmış ve araştırmada kullanılan kavramlar tanımlanmıştır.

Problem

Dünyamız, enformasyon çağı olarak adlandırılan 21.yüzyıla girmeye hazırlanırken, çevresinde örülen elektronik bilgi ağları ve durmadan geliştirilen ultramodern kitle iletişim araçları sayesinde, hergün biraz daha küçülmekte, insan ihtiyaç duyduğu her türlü bilgiye, dünyanın neresinde olursa olsun, kolayca ulaşabilmektedir. Gelişen modern teknoloji sayesinde her alanda süratle bilgi üretilmekte, bu bilgiler kolayca depolanmakta ve istenilen her yere nakledilebilmektedir. Hergün yeni bir makına icadedilmekte, binlerce kitap yayımlanarak insanlığın hizmetine sunulmaktadır.

Günümüzde, bilim ve teknoloji, politika, ekonomi, enformasyon ve uluslar arası ilişkiler alanlarında, çok hızlı değişiklikler yaşanmaktadır. Bunun eğitim alanında da köklü değişikliklere neden olacağı kuşkusuzdur. Hızlı kentleşme, nüfus artışı, toplumsal değerlerde yaşanan değişimler, merkezi yönetim yerine yerel yönetime geçme istekleri, uluslar arasında hızlanan kültürel ilişkiler, eğitim talebindeki artışlar gibi çağdaş sorunlara hergün bir yenisi daha eklenmektedir.

Böylesine hızlı değişmelerin yaşandığı bir ortamda eğitimciler de geleceğe yönelmek, gelecekte neler beklenebileceğini ve geleceğin neler getireceğini iyi hesaplamak, genç kuşakların geleceğin getireceği yeni durum ve oluşumlara kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olabilmek için, eğitim anlayışlarını, okul programlarını, öğretim yöntem ve tekniklerini, eğitim yoluyla genç kuşaklara kazandırmak istedikleri davranış ve niteliklerin neler olacağını, yeniden gözden geçirmek durumundadırlar.

Geleceği hazırlamada nelerin yapılması gerektiği sorusuna: (1) Bol bilgi yerine lüzumlu bilgilerin nasıl öğrenileceğini öğrenme, (2) kişisel ve toplumsal çatışma ve sorunların hoşgörü, sabır ve demokratik yollarla çözülebileceğini kavratma, (2) kanıların kanılarla desteklenebileceği bilimsel tutum edinme, (3) özgürlük ve sorumluluğun birbirini tamamladığını anlama, (4) yaşamaya ve gelişmeye ait olumlu tutum geliştirme, (5) insanın değerli bir varlık olduğuna inanma, (6) yardımlaşma ve işbirliğine önem verme, (7) insana gerekli beceriler kazanma, (8) yatırımları artırma ve (9) eğitim program, araç ve gereçlerini yeni yönelimlerin ışığında değiştirme gibi bazı cevaplar verilebilir(1).

Bilindiği gibi, geleneksel eğitimde eğitimin merkezinde, öğretim programları ve ders programları vardır. Başka bir ifadeyle geleneksel eğitim program merkezli bir eğitimi öngörür. Öğrenci belirlenen bu programı başarmak zorundadır. Başarısız olması durumunda programın dışına çıkarılır. Yani öğrenim hakkı elinden alınır. Sonuçta bazı öğrencilerin okuması, bazı öğrencilerin de okuyamaması gibi bir durum ortaya çıkar.

Çağdaş eğitim anlayışının temelinde ise "her insanın mutlaka eğitilmesi gereği" ilkesi vardır. Buna göre çağdaş eğitim anlayışı hiçbir insanın eğitim programlarının dışına itilmemesini ve eğitim görme hakkından mahrum bırakılmamasını gerektirir. Hatta öğrenme güçlüğü olanların bile özel eğitim kurumlarında eğitilerek, toplum içinde onlara da bir rol vererek, topluma uyumlarının sağlanması gereğini savunur. Bunu gerçekleştirebilmek için de herkesin eğitim ve öğretim görme imkanından yararlanabileceği bir eğitim modeli ve ortamının düzenlenmesini gerektirir. Başka bir ifadeyle, hiçkimsenin, hangi nedenle olursa olsun, eğitim kurumlarının dışına atılmamasını, herkesten yapabileceği kadarının istenmesini, herkesten gücü oranında başarı beklenmesi gereğine inanır.

(1) Abdullah Demirtaş, «Eğitimde Nitelik: Bugünü ve Geleceği», Eğitimde Nitelik Geliştirme, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları, No:1, 1991, s.31.

Bunu gerçekleştirmek arzusunda olan ve «çağdaş anlayışa dayanan eğitim sistemleri artık öğrenci merkezli bir anlayışı benimsemektedir»(2). Çocuğu eğitimin merkezine alarak onun demokratik bir ortamda, kendi yetenek ve ilgileri doğrultusunda eğitim görmesini öngörmektedir. Çocuğun önüne ilgi duymadığı, yetenek ve ilgilerine uygun olmayan disiplinler yerine, kendi yetenek ve isteği doğrultusunda, araştırarak öğrenme fırsatı verilmesini ön planda tutmaktadır. Çocuğun kendi ilgi ve yeteneklerini tanımasını, isteklerini serbestçe dile getirmesini esas almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti, Milli Eğitim Sistemi'nden, 21.yüzyılın insanını yetiştirmesini istemektedir. Bu insan; milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşı, beden ve ruh sağlığı tam, hür ve bilimsel düşünce gücüne sahip, insan haklarına saygılı, üretici, girişimci, kişilikli, çağdaş "Türk İnsanı" olacaktır. Oysa Türkiye 'de, 1991-1992 öğretim yılına kadar uygulanmakta olan sınıf sistemi ile, bugün yetişenden farklı bir insan yetiştirmek mümkün görülmemektedir. O halde, Türkiye eğitim sistemini sanayi ve teknoloji toplumunun ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlemek durumundadır. Bu nedenle eğitim sisteminde arayışlar sürmektedir. İkininli yılların eşiğinde Türk Milli Eğitim Sistemi nasıl olmalıdır? Ne gibi değişiklikler yapılmalıdır? Gibi sorulara cevap aranmaktadır. Ancak bu tür sorulara cevap bulabilmek için «eğitim sisteminin girdilerinde, yapı ve süreçlerinde köklü değişiklikler yapılması gerekmektedir»(3).

Türk Milli Eğitim Sistem'inde değişiklik arayışı 1960'lı yıllara kadar uzanır. Zira 1962 yılında toplanan VII. Milli Eğitim Şurası'nda «sınıf geçme yerine ders geçme sistemi» uygulanması konusu ele alınmış ve bu yolda bir tavsiye kararı alınmıştır(MEB.1962). Ayrıca VIII. Milli Eğitim Şurası'nda da ortaöğretim okullarının ikinci devresinde «sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni

(2) Binnur Yeşilyaprak, «Öğrencilerin Rehberlik Uzmanına İlişkin Algı ve Beklentileri,» Eğitimde Nitelik Geliştirme, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları, No:1, 1991, s.303.

(3) H.Nihat Bilgen, Çağdaş ve Demokratik Eğitim, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993, s.11.

uygulaması» na geçilmesi konusunda Turhan Oğuzkan tarafından bir teklif sunulmuş ve bu teklif üzerine «sınıf geçme yerine ders geçme düzeni'ne geçilmesi» bir ilke olarak kabul edilmiştir(4).

Türk Milli Eğitimi'nde, birisi uzun yıllar uygulanmış olan ders geçme sistemi, diğeri de 1991-1992 öğretim yılından buyana uygulanmakta olan ders geçme ve kredi sistemi olmak üzere iki sistem mevcuttur. Bu iki sistem, dayandığı temel ilke ve felsefeler yönünden, birbirinden bazı önemli noktalarda ayrılmaktadır.

Sınıf Geçme Sistemi

Öğrencilerin bir sınıftan üst sınıfa ve üst okula doğru derslerdeki başarılarına göre ilerlemeleri, hemen bütün eğitim sistemlerinin uyguladığı bir yoldur(5). Öğrenci akışını etkileyen en büyük etken, bu nedenle, öğrencilerin derslerdeki başarıları olmaktadır. Ancak başarılı sayılmada iki ayrı anlayış vardır. Birincisi bir üst sınıfa geçebilmek için, o sınıfa ait, tüm derslerden başarılı olmanın zorunlu olduğu sınıf geçme sistemi, diğeri ise derslerin birbirinden bağımsız kabul edildiği ders geçme ve kredi sistemidir.

Sınıf bir araya getirilmiş bir grup öğrenciye toplu öğretim yöntem ve teknikleriyle aynı davranışların kazandırılmaya çalışıldığı bir ortamdır. Aynı sınıfta başarılı olan öğrenciler üst sınıflara beraberce devam ederler. Sınıf geçme sisteminde öğretim süresi 180-200 günlük bir zamana yayılmıştır. Bu süreye, bilindiği gibi, öğretim yılı denmektedir. Sınıf geçme kavramı öğrencilerin bu süre içinde uygulanan programı tamamlayarak kazanılması planlanan davranışları kazanmaları, bu nedenle, başarılı sayılmaları anlamına gelir. Sınıf adı altında bir araya getirilmiş bir grup öğrenciye, toplu öğretim metotlarıyla aynı davranışların kazandırılmasında, açıkça söylenmese de, kabul edilen bazı temel sayılıtlar vardır.

(4) Turhan Oğuzkan, Fuat Turgut ve Süleyman Çetin Özoglu, Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1974, s.27.

(5) Aynı, s.19.

Bunlardan biri, sınıf adı altında bir araya getirilen öğrenciler arasında, öğrenmede etkin olan özellikler (yetenek, ilgi, tutum vb.) yönünden bireysel farklılıkların en az olacağı ve zaman içinde önemli değişiklikler olmayacağıdır(6). Ancak bu temel varsayım uygulamada beklenenden farklı sonuçlar doğurmaktadır. Öğretim faaliyetleri ilerledikçe bireysel ayrılıklar belirginleşmekte, öğrenciler arasında, başarı açısından, farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Başaran'ın belirttiği gibi sınıf geçme sisteminde;

"... her sınıfta öğrenilecek öğrenim görevlerinin tabanı ve tavanı oldukça kesin olarak belirtilmiştir. Üstün yetenekli bir öğrenci, sınıfın sınırları içinde kalmak zorundadır. Yetenekleri pek elvermeyen bir öğrenci ise kendini zorlayarak diğer arkadaşlarının düzeyine ulaşmak zorundadır. Sınıf sistemi aynı düzeyde bilgi, beceri ve tavırlara sahip öğrenciler ister. Ders yılı sonunda sınıfın ölçülerine uyan üst sınıfa geçirilir, diğerleri bir yıl daha denemek üzere sınıfta bırakılır. Böylece, mümkün olduğu kadar, sınıfta aynı düzeyde öğrencilerin toplanmasına ve bunlara aynı düzeyde eğitim yapılmasına çalışılır"(7).

Sınıf geçme sisteminde öğrencilerin her sınıfta okuyacağı dersler önceden belirlenmektedir. Öğrenci, ancak, bir sınıftaki derslerin tümünden başarılı olduğu takdirde başarılı sayılmaktadır. Derslerin birinden veya birkaçından başarısız olan öğrenci sınıf tekrarlamak mecburiyetindedir. Sınıf kavamının devam etmesi bir veya birkaç dersten başarısız olan öğrencilerin başardıkları dersleri de tekrar etmeleri durumunu doğurmaktadır; bu husus, hem eğitimin maliyetini artırmakta, hem zaman kaybına yol açmakta; hem de öğrencilerde psikolojik rahatsızlıklara sebep olmaktadır(8). Sistemin yapısından kaynaklanan bu tür olumsuzluk ve kayıplar, ya başarı oranı ve başarı ölçütleri düşük tutularak, ya da öğretmenler kurul kararı vb. yollarla, suni olarak yükseltilerek, önlenmeye çalışılmaktadır.

(6) Yaşar Baykul, Hülya Kelecioğlu ve Selahattin Gelbal, Ders Geçme ve Kredi Düzeni Araştırması, Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993, s.20.

(7) İbrahim Ethem Başaran, Eğitim Psikolojisi, Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1974, s.292.

(8) M.E.B. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme Çalışmaları I. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1990, s.11.

Tarihsel Gelişimi

A. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Cumhuriyet öncesinde geleneksel eğitim sistemi olan medreselerde “icazet” sistemi uygulanıyordu. Öğrenciler belli bir sıra ile belli dersleri hocalardan gruplar halinde alıyorlar, başarılı olanlara, hocası tarafından, başarı belgesi anlamına gelen icazetname veriliyordu.

Sultaniler gibi bazı eğitim kurumlarında ise sınıf geçme sistemi uygulanmakta idi. Bu kurumlarda öğrenciler bir üst sınıfa geçebilmek için buldukları sınıfın bütün derslerinden başarılı olmak zorundaydılar. Bu uygulama Cumhuriyet’in ilk yıllarında da aynen devam etmiştir.

B. Cumhuriyet Dönemi

Bu dönemi kendi içinde bazı bölümlere ayırarak incelemek gerekmektedir.

1. 1923-1926 Dönemi

1923 yılında yayınlanan “sultani mektepler talimatnamesi” ne göre; her yıl her sınıf için, üçer ay ara ile bir sözlü, iki yazılı imtihan yapılıyordu. Sınıf geçebilmek için sözlü imtihanda her dersten en az üç alınması, yazılı ve sözlü notların ortalamasının en az beş olması gerekiyordu. Bütünlemeye kaç dersten kalınacağı konusunda bir sınırlama olmamakla birlikte, sözlü imtihan notlarının genel ortalamasının en az altıbuçuk olması şartı ile bütünlemeye kalınabiliyordu. Bütünlemede bir dersten bile başarısız olan öğrenci sınıf tekrarlamaktadır. Bir sınıfta iki yıl üst üste kalan öğrenci okuldan çıkarılıyordu.

2. 1926-1935 Dönemi

1926 yılında yayımlanan “Lise ve Ortamekteplerle Mahalle Mektepleri İmtihan Talimatnamesi”nde, sınıf geçme konusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Buna göre öğrenci başarısız olduğu derslerden sene sonunda “Yoklama imtihanına” tabi tutulmakta, bu imtihanlar sonunda başarısız olunan ders sayısını bire veya ikiye

indiren öğrenci bütünlemeye kalmaktadır. Bütünlemede kalınan derslerden başarılı olunması gerekmektedir.

3. 1935-1950 Dönemi

1935 yılında “Ortaokul, Lise ve Öğretmen okulları Yoklama Talimatnamesi” adını alan yönetmelikte sınıf geçme sistemiyle ilgili önemli bir değişiklik bulunmamaktadır. Ancak 1937 yılında yapılan değişikliklerle; öğrencinin yıl sonu notunun, öğretmenler kurulunda “lehte” veya “aleyhte” değiştirilebilmesi; ders kesiminde dört dersten başarısız olan öğrencinin sınıfta kalması; bütünlemeye kalınabilecek ders sayısının üçe çıkarılması gibi hususlar ilgili mevzuhatta yer almaktadır. Bu aşamada bütünleme imtihanları sonunda bir dersten bile başarısız olan öğrenci sınıfta kalmaktadır.

1950 yılında yapılan bir değişiklikle bütünleme imtihanları sonunda iki dersten başarısız olan öğrencinin sınıfta kalması esası getirilmiş, böylece bir dersten başarısız olan olan öğrencilere bir üst sınıfta borçlu geçme imkanı sağlanmıştır.

4. 1950-1976 Dönemi

1950 yılından itibaren sınıf geçme sistemi hemen hemen aynen devam etmiş, ancak ders kesiminde, bütünlemeye kalınacak ders sayısı zaman zaman değişmiştir. 1963 yılında bütünlemeye kalınan ders sayısı dört iken 1968 yılında üçe indirilmiştir. Ayrıca 1963-1964 öğretim yılında borçlu geçme sistemden kaldırılmıştır. 1960’lı ve 1970’li yıllarda esase ilişkin olmamakla birlikte yönetmeliklerde çok sık değişiklikler yapılmıştır. Sık sık değişen yönetmelikler yüzünden idareci ve öğretmenlerin çelişkiye düştükleri, zaman zaman yanlış uygulamalara neden oldukları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin de okula ve sisteme karşı uyumsuzluk göstermelerine neden olmuştur.

1974 yılında, 11.12.1974 tarih ve 497 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararı EK’i Yönetmelikle, sınıf geçme sistemi, köklü bir değişiklikle yeni bir yapıya kavuşturulmak istenmişse de bu mümkün olmamıştır. İlgili yönetmelikle bütünleme imtihanları kaldırılmış, yerine tamamlama kursları ve tamamlama imtihanları

konulmuştur. Öğrenciler ders kesiminde başarısız oldukları derslerden tamamlama kurslarına alınmış ve bu kurslar sonunda imtihana tabi tutulmuşlardır. Mevzuata göre tamamlama imtihanları sonunda öğrencinin sınıf geçme durumunun belli olması ve Eylül ayında öğretimin başlaması gerekmektedir. Ancak yılların vermiş olduğu alışkanlık kamuoyu nezdinde değişmediğinden, tamamlama imtihanlarında başarısız olan öğrenciler bütünleme imtihanlarına alınmış ve Eylül ayı yine imtihan ayı olarak kalmıştır.

1960'lı ve 1970'li yıllarda öğrencilere yeni imkanlar sağlayıcı tedbirler aranmış ve zaman zaman yeni uygulamalara gidilmiştir. 1969 yılında "bütünleme imtihanları sonunda başarısız olduğu dersi bire düşürenlerin not ortalaması ortaokullarda 5.50 ve Liselerde 6.00 olanlar o dersi başarmış sayılırlar" hükmüne, 1973 yılında "ortaokullarda 3, liselerde 4 dersten iki kanaat notu ortalaması 4 ve bütün notlarının ortalaması 6.00 olanlar sınıf geçer" gibi hükümlere yer verilmiştir.

Sınıf Geçme Sisteminin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Türkiye'de sınıf ve sınıf geçme uygulamaları o kadar gelenekselleşmiştir ki, sınıf kavramındaki anlam sistemin yapısından ve programdan gelmesine rağmen, öğrenci akışında bir güçlükle karşılaşıldığı zaman, sistemin yapısında ve programda herhangi bir değişikliğe gitmeden akış kurallarının değiştirilmesine gidilmiştir. Halbuki, sadece akış kurallarını değiştirerek eğitim sisteminde, özellikle, eğitim kalitesinde, iyileştirme yapmak hemen hemen imkansızdır(9). Bu nedenle milli eğitim sisteminde yapısal değişikliğe gitmek kaçınılmazdır. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı 1990 yılı öncesi eğitim sistemi üzerinde yoğun biçimde araştırma ve değerlendirme çalışmaları başlatmıştır(10). TTK tarafından sınıf geçme sistemi üzerinde yapılan değerlendirme çalışmaları sonucunda sistemin olumlu ve olumsuz yönleri şöyle belirlenmiştir:

(9) Baykul, Kelecioğlu ve Gelbal, a.g.e., s.19.

(10) M.E.B., a.g.e., s.1.

Olumlu Yönleri:

* Kalite ön plana alınmaktadır.

* Başarısızlar elenmekte, eğitim hizmeti başarılı olanlara verilmektedir.

* Sınıf geçmede; ağırlıklı not ortalaması, tek dersten sorumlu geçme ve sınıf öğretmenler kurulu ile, öğrencinin ilgi ve yeteneğine, kısmen de olsa, önem verilmektedir.

* Yıllardır alışıla gelen bir sistem olma niteliğini taşımaktadır.

Olumsuz Yönleri:

* Eleyicilik yanı ağır basmaktadır.

* En az 11 dersin okutulduğu bir sınıfta haftada 1'er saatlik 2 dersten bile başarısız olan öğrenciler sınıf tekrarlamakta veya beklemeye kalmaktadır.

* Bu sistemde, yılda 1 milyona yakın öğrenci, sınıf tekrarlamaktadır. Bu durum, devlete ve aileye büyük mali yük getirmektedir.

* Bu yapısı ile sistem öğrenci merkezli değildir.

* Sınıf tekrarı sınıf mevcutlarını artırmaktadır.

* Genel liselerdeki (% 40'a varan) yoğun başarısızlık öğrenciyi olumsuz yönde etkilemektedir.

* Genel liselerde kollar, ilgi ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasında yeterli sayıda ve özeliğe olmamaktadır.

* Öğrencilerin ilgi ve yeteneğine göre yönlendirilmesinde etkin rol oynayacak seçmeli ders sayısı yeterli görülmemektedir(11).

Yine TTK tarafından hazırlanmış olan Ders Geçme ve Kredi Sistemi tanıtım dökümanında sınıf geçme sisteminin öğrencileri:

* Genellikle, öğrenmeye değil öğretmeye,

(11) M.E.B., Sınıf Geçme Sisteminde İki Model, Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme Çalışmaları 2, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1990, s.12.

- * Araştırmaya değil, ezberlemeye,
- * Eleştirici, bağımsız ve hür bir dimağ ve medeni cesaret sahibi olmaya değil, genellikle elştirilmemeye,
- * Akla ve mantığa değil, mutlak itaate,
- * Başarıyı değil, başarısızlığı ölçmeye,
- * Yeteneğe göre seçen, değerlendiren ve yölendiren değil, elemeye itmeye, sistemin dışına atmaya, dayalı bir sistem olduğu tesbit edilmiştir(12).

TTK değerlendirme çalışmaları ve raporlarından da anlaşılacağı gibi, sınıf geçme sistemi Türkiye gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir sistem olmaktan uzaktır. Ayrıca, çağdaş dünyanın ihtiyaç duyduğu üretime dönük, araştırmacı ve inceleyici nitelikte bireyler yetiştirecek yapıda bir sistem olma özelliği de taşımamaktadır. Halbuki, Türkiye modern dünyayı yakalama amacındadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için, zaman kaybetmeden, eğitim sisteminde gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yaparak çağın koşullarına uygun nitelikte bireyler yetiştirmek zorundadır. Bunun bilincinde olan Türk Milli Eğitimi uzun yıllar uygulamış olduğu sınıf geçme sistemini terketmiş ve 1990-1991 öğretim yılından itibaren, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı tüm lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında, çağdaş bir sistem olduğu kabul edilen ve dünyanın bir çok ülkesinde uygulanmakta olan, ders geçme ve kredi sistemini uygulamaya başlamıştır.

(12) TTK, Ders Geçme ve Kredi Sistemi Tanıtım Dökümanı, Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, 1991, ss. 6-7.

Ders Geçme ve Kredi Sistemi

Bu sistemde her dersin, genellikle haftada kaç ders saat okutulacağına bakılarak belirlenen, bir kredisi vardır. Yarıyıl sonunda bir dersten başarı gösteren öğrenci bu dersin kredisini alır. Bir dersle ilgili başarılı veya başarısız sayılma kararı diğer derslerden bağımsızdır. Okul türlerine göre, okuması gereken derslerden başarılı olan ve mezuniyet için gerekli krediyi tamamlayan öğrenci, diploma almaya hak kazanır.

Bu sistemde dersler ortak ve seçmeli olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Ortak dersler her öğrenci tarafından okunması gereken derslerdir. Türkçe, matematik, tarih vb. dersler ortak dersler arasındadır. Bu alanlarda kazanılması amaçlanan davranışların tüm vatandaşlar için temel ve ortak davranışlar olduğu kabul edilir. Okul mezununu diğer vatandaşlardan ayıran özelliklerin bu derslerde kazandırılması düşünülür. Bu yüzden ders seçmede bazı sınırlıklar getirilir. Seçmeli dersler ise öğrencinin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçeceği derslerden oluşur. Okunup okunmaması tamamiyle öğrencinin isteğine bağlıdır.

Öğrenciler, öncelikle, önceden belirlenmiş olan döneme ait zorunlu dersleri aldıktan sonra, yarıyılıda alınması gereken krediyi tamamlayıncaya kadar seçmeli ders alabilir. Öğrenci ders seçiminde tümüyle serbestir. Kendi ilgi, istek ve yeteneği doğrultusunda istediği dersi seçebilir. Ders seçiminde öğrenciye ailesi, öğretmenleri ve yakın çevresi yardımcı olur.

Sınıf geçme sisteminin, 1970 yılında toplanan VIII. Milli Eğitim Şurasında, ortaöğretimde bir dersten başarısız olunması halinde bile, öğrenciye, o sınıftaki bütün dersleri tekrarlatan eleyici bir sistem olarak görülmüş, böyle bir sistemin sakıncaları belirtilmiş, bunun yerine öğrencilerin ilgileri doğrultusunda yetişmelerini sağlayan bir sistem olan DGKS'nin getirilmesi ilke olarak benimsenmiştir(MEB.1970).

Kabul edilen bu yeni sistemin uygulanmasına geçmeden önce, Oğuzkan, Özoğlu ve Turgut tarafından seçilen bir ortaöğretim kurumunda, 1969-1970 öğretim

yılındaki öğrenci sayısı ve önceki yıllara ait başarı durumları esas alınarak, sınıf geçme yerine ders geçme sistemi uygulansaydı öğrencilerin başarı durumlarının, okulun derslik ve öğretmen ihtiyaçlarının ne olacağı, ne gibi problemlerle karşılaşacağı ve hangi önlemlerin alınabileceği farazi olarak araştırılmıştır(13). Bu simülasyon çalışmasında DGKS'inden olumlu sonuçlar alınabileceği görülmüş ve 1974-1975 öğretim yılından itibaren bazı okullarda denenmesine karar verilmiştir. Ancak bu proje 1978 yılına kadar denemede kaldıktan sonra TTK'nun bir kararı ile uygulamadan kaldırılmıştır(14).

Ancak sınıf geçme sisteminde başarının düşük bulunması ve üniversite önünde yığılmaların çoğalmasından dolayı Millî Eğitim Bakanlığı yeni bir sistem arayışına girmiş, 8 Şubat 1990 tarihinde, TTK koordinesinde, on üç bilim adamı, on dört bürokrat ve alan uzmanının katılması ile, "Ölçme ve Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu" kurulmuştur. Bu komisyon raporunda DGKS'ne geçilmesini uygun bulmuştur(15). Bu rapor üzerine MEB. 1991-1992 öğretim yılından itibaren, 2 Ağustos 1991 tarih ve 20979 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği"ni yürürlüğe koyarak, DGKS'ni uygulamaya başlamıştır(16).

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Temel Felsefesi

Geleceğini garanti altına almak isteyen her toplum çocuklarını kendi dünya görüşü doğrultusunda ve hızla değişen dünyanın koşullarına uyum yapabilecek şekilde yetiştirmek zorundadır. Bunun adı kısaca eğitimidir. Çağımızda dünya globalleşmekte, eğitim, ekonomi, savunma vb. alanlarda ortak amaçlar belirleme ve uygulama yolunda dev adımlar atılmakta, toplumlar birbirinden teknolojik, kültürel ve ekonomik değerler transfer etmektedir. Değişen dünyada kendisine yer bulmak

(13) Oğuzkan, Turgut ve Özöglü, a.g.e.

(14) Baykul, Ketencioğlu ve Gelbal, a.g.e., s.22.

(15) TTK, DGKS Tanıtım Dökümanı, a.g.e., 1991, s.8.

(16) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği, Resmi Gazete, 20979, 1991.

isteyen her toplum gibi Türkiye de, bu gelişmelere uyum sağlamak ve değişen dünyanın saygıdeğer bir üyesi olabilmek için genç nesillerini bu gelişmeleri yakından izleyebilecek nitelikte ve bizzat bu gelişmelerin içinde yer alabilecek şekilde yetiştirmek zorundadır. İzlenmesi gereken eğitim politikası ve uygulanacak eğitim sistemi de yakından izlenmesi gereken önemli konulardır. Bunun bilincinde olan Türkiye'nin, bir yandan sınıf geçme sisteminin kaçınılmaz sonucu olan maddi kaynak ve zaman kaybını önlemek, diğer yandan çocukların önüne ilgi duymadıkları disiplin yerine, onların ilgi ve yeteneklerine uygun disiplinler koyarak, çağdaş gelişmelere uyumlarını sağlamak amacıyla uygulamaya başladığı DGKS'i şu temel ilkelere dayanmaktadır:

1- Okullarda öğrenciler için daha demokratik bir ortam hazırlamak.

Demokrasi bir yaşam biçimidir ve insan ilişkilerine yansması gerekir. Bunun da yolu eğitimden geçer. Demokratik ilkeleri benimsemiş olan bir ülkenin eğitim sisteminin de demokratik ve liberal olması gerekir. Demokratik eğitim ortamı uygar toplumların benimsemiş oldukları eğitimin vazgeçilmez bir unsurudur. Büyükkaragöz'ün belirttiği gibi "demokratik eğitim geleneklerine saygılı olmakla birlikte daha iyi bir şekilde geliştirmeyi düşünebilen, hür düşünceli insanların yetiştirilmesi esastır. Öğrenci sürekli aktiftir. Öğretmen sınıf içinde rehberdir. Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya yöneltmek demokratik eğitimin özünü oluşturmaktadır"(17). Demokrasi bir anlamda paylaşılmış yaşantıdır. Özveri ve iş birliği gerektirir. Bunun en iyi öğretileceği yer de okuldur.

2- Çocuğun hayata ve iş alanlarına uyum yapmasını sağlamak.

Bunu gerçekleştirebilmek için eğitim hayatın kendisi olmalıdır. Çocuk hayatının ilk yılları süresince konuşmayı, bilgi edinmeyi, iyiyi ve kötüyü doğal bir ortamda öğrenerek büyür. Fakat okula başlamasıyla birlikte yaşadığı çevreye uyma

(17) Savaş Büyükkaragöz ve Cuma Çivi, Genel Öğretim Metodları, Konya: Atlas Kitabevi, 1990, s.183.

imkanı da kesintiye uğramaktadır. Artık doğayla değil, sözcüklerle, kitaplarla ilişki kurmakta ve sadece bunları görmektedir. Okulda ilişkilerini değil, tekdüze bir programı izlemektedir. Çocuk için artık iki ayrı dünya vardır. Birisi bütün kural ve etkinleriyle okul dünyası, diğeri sokak ve ailesiyle gerçek hayatı. Bu iki dünya birbiriyle uyum halinde değilse; bir yandan çocuk her gün yeni gözlemler yapar, deneyler edinir, fakat okul bunlarla ilgilenmez, diğeri yandan okulda öğrendiği herşey soyut, işe yaramaz olarak kalır. Okulu bitirince de yapacağı mesleğe intibak etmeye çalışacak, çocukluğunda olduğu gibi yaşadığı çevrenin gerçeğiyle yüzyüze gelecektir. Şayet okul kendisini hayata hazırlamamışsa hayatında bir defa daha kesinti hissedecek, hayal kırıklığı yaşayacaktır. Bütün bu nedenlerle okul hayatın kendisi olmalıdır. Bir yandan eğitim dış dünyada yaşanan olayları okula yansıtmalı, diğeri yandan öğrenciyi iş alanlarını keşfetmeye sevk etmelidir. Çocuklar okulda gerçeği yaşamalı, okul hayata hazırlayan bir kurum değil, bizzat hayatın kendisi olmalıdır.

3-Öğrencilere ilgi, yetenek ve tercihleri doğrultusunda eğitim vermek.

"Eğitim çocuğun ilgi ve yeteneklerine uygun olmalıdır. Çocuk öğrenmeye ihtiyacı olduğu ve istediği için öğrenmelidir(18)". "Eğitim çocuğu olduğu gibi kabul ederek şekillenmeli, çocuğun bütününe yönelik olmalıdır(19)". Çocuğun derin ilgi ve doğal ihtiyaçlarını esas almalı, öğrencinin ilgisinden doğan etkinlikleri göz önünde bulundurmalıdır. Bu çocuğa kendi gerçek yolunda ilerleme olanağı sağlar. Çocuğu okula bağlamak için, onun içindeki cevheri ateşlemek, çalışması sırasında beliren neşeyi ihmal etmemek gerekir. Hatta çocuğun içinde yanan bu ateş eğitimin hareket noktası olmalıdır. Çocuğun ilgilerini harekete geçirmek için çaba harcanmalı, ancak bu çaba yapay olmamalıdır. Çocuğun içten gelen ilgilerine dayanarak kendi kendini düzenleyen çaba eğitim için en sağlıklı yoldur.

(18) Hüseyin Öztürk, Eğitim Felsefesi, Konya: Arı Ofset Matbaacılık, 1992, s.19.

(19) François Chatelain, Les Principes de l'Education Nouvelles, Paris: Les Press d'Ile de France, 1951, S.29.

4- Öğrenci merkezli bir eğitim sistemini hakim kılmak.

Ders Geçme ve Kredi Sistemi çocuğu eğitimin merkezine alarak, onun kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda eğitim görmesini sağlamaktadır. Bu sistem eğitime yeni bir anlayış, yeni bir bakış açısı getirmektedir. Çocukların, kişisel yetenekleri, katılımları, aile hayatları ve düşünsel hayatlarını etkileyen değişik şartlar nedeniyle, birbirlerinden farklı olduklarını kabul etmektedir. Sınıfın ortak ilgi ve istekleri olan öğrencilerle dolmasını gerektirmektedir. Rekabeti değil işbirliğini esas alır. Sınıfı gerçek bir çocuk toplumu olarak görür. Öğrenciler arasında suni bağlar oluşturmak yerine, çocuk toplumunun doğal bağlarına saygı gösterilmesini gerektirir. Öğretmenin çocuğu bu doğal toplumun bir üyesi olarak görmesini ve değerlendirmesini gerektirir. Çocuğun yaratıcılık ve keşfetme yolundaki bütün yeteneklerinin azami derecede gelişmesine fırsat verilmesini, doğuştan getirdiği yeteneklerin gelişmesine yardımcı olunmasını, bu yeteneklerin sergilenmesine fırsat verilmesini ister.

5-Danışman ve rehber olarak öğretmen.

Bu sistemin işlerlik kazanması ve başarıya ulaşması, büyük ölçüde, danışman öğretmenlerin bilgilerine, becerilerine ve bu görevi benimseyerek yerine getirmelerine bağlıdır. Bu ağır görevin gereği olarak öğretmen, öğrencilere rehberlik edebilmek için, gerekli bilgi ve becerilerle donatılmış olmalıdır. Bunun için bu görevin gerektirdiği formasyona sahip öğretmen yetiştirmek esastır. Başka bir ifade ile öğretmenin genel kültür sahibi, alanında uzmanlaşmış, gerekli pedagojik formasyonu almış, çocuğun fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişim bilgisine sahip olması gerekmektedir. Öğrenciyi etkinliğe sevk etmek bu sistemin esasıdır. Danışman olarak öğretmen bu görevi yaparken öğretici değil, bir yönlendirici, antrenör olmalıdır. Öğrenci ile öğretmen arasında mesafe olmamalıdır. Öğrenci ihtiyaç duyduğu zaman ondan tavsiye ve yardım alabileceğini bilmelidir. Öğretmen herşeyden önce bir uyarıcı, bir rehber olmalıdır. Öğrenciye yol göstermeli ve harekete geçirmelidir. "Böyle bir görev hem kendini hissettirmeyi hem de heyecanlı

olmayı gerektirir(20)". Her öğrencinin izlenmeye ve yardıma muhtaç olduğunun bilincinde olmalıdır. Bu görevini yerine getirirken zorlayıcı olmamalı aksine, öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini anlamalarını sağlayıcı, hoş görülü, sevgi dolu bir tutum içinde olmalıdır. Bu tutum öğrencinin kendisine güven duymasını, başarmasını, böylece, sistemin amacına ulaşmasını büyük ölçüde kolaylaştıracaktır.

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Amacı

Sistemin amacı öğrencinin kendi ilgi istek ve yeteneğine göre yönlendirilmesine, geliştirilmesine, belirli alanlarda yetiştirilmesine ve başarısızlığı değil, başarısını değerlendirmeye imkan sağlamaktır. Böylece "Öğrenci Merkezli" bir eğitim-öğretim anlayışını hakim kılarak okulda demokratik bir ortam hazırlanmasını gerçekleştirmektedir(21).

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Getirdiği Yenilikler

Bu Sistemde:

1. Öğrencilerin ilgi istek ve yetenekleri doğrultusunda bir eğitim görmeleri esas alınmıştır.
2. Sınıf öğretmenliği kaldırılmış yerine danışman öğretmenler getirilmiştir.
3. Bütünleme, engel, tek ders sınavları kaldırılmıştır.
4. Sınıf geçme sisteminde uygulanan öğretmenler kurulu kararı ile sınıf geçme uygulaması kaldırılmıştır.
5. Bir dönemin 90 işgünü olması benimsenmiştir.
6. Öğretim yılı yerine "dönem", sınıf geçme yerine "ders geçme" esas getirilmiştir. Öğretim yılı devam-devamsızlık, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirinden tamamen bağımsız iki dönemden oluşmaktadır.

(20) Chatelain, a.g.e., s.40.

(21) Selahattin Meydan, Türkiye'de Ortaöğretimin Bugünkü Sorunları, TTK. Başkanlığı, Aralık, 1992, s.17.

7. Genel liselerde 20 adet ortak ders okutulmaktadır. Herhangi bir ortaöğretim kurumuna kaydolan öğrenci ilk dönem ortak derslerden Türk Dili ve Edebiyatı I, Tarih I, Matematik I, Fen Bilimleri I, Yabancı Dil I derslerini almak zorundadır.

Diğer ortak dersler öğrencinin seçeceği program türüne göre en çok 10-12 dönemlik süre içinde alınabilecektir (DGKY, madde: 44).

8. Felsefe 1-2 dersleri 4. dönemden itibaren alınabilecektir.

9. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları ile özel yönetmeliği olan okullarda okuyan öğrenciler birinci dönem almak zorunda oldukları ortak derslerin yanında programlarında belirtilen ortak dersleri de almak zorundadırlar.

10. Genel liselerde 57 çeşit seçmeli ders bulunmaktadır. Mesleki ve Teknik Öğretim kurumlarında ise seçmeli dersler bölümün özelliğine göre belirlenmiştir. Bu seçmeli dersler yanında okul müdürleri yeterli sayıda öğrenci ve uygun ortamın bulunması halinde "Arıcılık, Halıcılık, Oymacılık ve Fotoğrafçılık gibi, çevrenin ihtiyaç ve özelliklerine göre, seçmeli dersleri de programlarına alabileceklerdir (DGKY, madde:14).

11. Aynı okulda veya aynı çevrede ayrı okullarda aynı programları okutan öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine imkan vermek için aynı okul veya çevrede ortak sınavlar düzenlenmesi esası getirilmiştir (DGKY, madde: 18).

12. Öğrenciler haftada;

- . Genel Liselerde en az 18 en çok 30,
- . Meslek Liselerinde en az 35 en çok 40,
- . Anadolu Liselerinde en az 22 en çok 34,
- . Fen Liselerinde en az 30 en çok 40,
- . Anadolu Öğretmen Liselerinde en az 26 en çok 36,
- . İmam-Hatip Liselerinde en az 24 en çok 36,

. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Resim-Müzik Bölümlerinde en az 28 en çok 40,

. Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Liselerinde en az 30 en çok 42 kredi/saat ders alabileceklerdir.

13. Öğrencilerin ortaöğrenimlerini tamamlayabilmeleri için almaları gereken en az kredi toplamı;

. Genel Liselerde	132
. Meslek Liselerinde	198
. Anadolu Liselerinde	156
. Fen Liselerinde	198
. Anadolu Öğretmen Liselerinde	172
. İmam-Hatip Liselerinde	172
. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Resim-Müzik Bölümleri	198
. Anadolu Tek. Teknik ve End. Meslek Liselerinde	240

Kredi/saat olarak belirlenmiştir.

14. Ortak dersleri başaramayan öğrencinin bu dersi bir defa daha tekrarlaması, yine başarısız olursa bu dersi bırakması esası getirilmiştir. Ancak Türk Dili ve Edebiyatı dersinin mutlaka başarılması gerekmektedir. Öğrencinin bu derste başarılı olabilmesi için ders öğretmeni, okul rehberlik servisi ve danışman öğretmenin işbirliği yapmaları gerekmektedir. Seçmeli bir dersten başarısız olan bir öğrenci için ise tekrar isteğe bağlıdır.

15. Öğrenci başarısı dört notla, başarısızlığı ise bir (1) notla değerlendirilmektedir. Yazılı, sözlü, ödev, proje vb. notları 100 puan üzerinden verilmekte, bu puanlar aritmetik ortalamaları alındıktan sonra nota çevrilmekte ve sonuç harfle ifade edilmektedir (DGKY, madde:6).

16. Lise ve dengi ortaöğretim kurumlarında oluşturulan program alanları ve bu alanlara ait toplam kredi sayıları ise;

	Toplam Kredi	Alandan alınması gereken enaz kredi
. Fen Bilimleri Alanı	128	42
. Sosyal Bilimler Alanı	148	49
. Sanat Alanı	138	46
. Türkçe-Matematik Alanı	138	46
. Yabancı Dil Alanı	169	54
. Spor Alanı	106	35

. Genel Kültür Alanı; Diğer alanlara girmeyen fakat ortak ve seçmeli derslerle mezuniyet kredisini tamamlayan öğrenciye bu alandan diploma verilmektedir.

Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Hedefleri

DGKS aşağıdaki hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

- * Öğrenci merkezli bir öğretimi hakim kılmak.
- * Eğitim sürecini, öğrencilerin yetenek ve ilgisine göre düzenlemek.
- * Öğrencilere programdan geniş ölçüde ders seçme imkanı sağlamak.
- * Çağdaş gereksinimler doğrultusunda öğrencilerin gelişmesini sağlamak.
- * Öğrencilerin akademik başarısızlıkları ile ilgili kaygıları en aza indirmek.
- * Öğrencilerin ilgilerini öğrenmeye güdülemek.
- * Okul-aile işbirliğini geliştirmek.
- * Daha demokratik bir öğrenme-öğretme çevresi sağlamak(22).

Görüldüğü gibi Türk eğitim sisteminde uygulanmaya başlanan DGKS'nin çok ideal amaçları vardır ve bu sistemden çok şey beklenmektedir. Ancak,

(22) Ziya Bursatoglu, Thirteenth Regional Consultationmeeting on the Asia and Pasific Programme of Educational Innovation for Development (APEID), Jomtien, Thailand, 22-26 June 1992.

unutulmamalıdır ki, eğitimde başarı sistem kadar sistemin uygulanması ile de ilgilidir. Bu bakımdan sistemin başarıya ulaşması, birinci derecede, sistemi uygulama ve yönetmeliğine uygun biçimde yürütmekle görevli okul yöneticilerinin sistemi benimseyip yerleşmesi için çaba harcamalarına bağlı görülmektedir. Bunun için okul yöneticilerinin yapmaları gereken en önemli şey sistemi bütün ayrıntılarıyla incelemek ve benimsemek, bunun yanında sistemin öğretmenler, öğrenciler ve velilerce de benimsenmesini sağlamak olmalıdır. İkinci önemli nokta ise sistemin uygulanması konusunda çıkacak önyargılı eleştiri ve polemiklere itibar etmeden, sistemle ilgili yönetmelik, genelge ve emirlerde belirtilen hususları harfiyen uygulanmasını sağlamaktır.

Okul yöneticilerinin sistemi benimseyerek yerleşmesi için tüm çabalarını harcamaları dileğimizeyizdir.

Sonuç olarak, problem aşamasında Türk Millî Eğitiminde uygulanan sınıf geçme ve Ders Geçme ve Kredi Sistemleri ele alınmış ve incelenmiştir. Yapılan bu araştırmanın problemini; Ders Geçme ve Kredi Sisteminin okullardaki uygulama nitelikleri, yeterli ve yetersiz yönlerinin tesbiti, alınması gereken tedbirler ile uygulamada okul yöneticileri tarafından gösterilen tutum ve davranışlar oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada; "Ders Geçme ve Kredi Sistemi"ni uygulayan okullarda, uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümüne ve okul yöneticilerinin hizmet içi eğitimlerine esas olmak üzere, DGKS'nin uygulanmasında okul yöneticilerinin göstermiş oldukları tutum ve davranışların, kendileri, danışman öğretmenler, öğrenci ve öğrenci velilerinin algılarına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu genel amaca ulaşabilmek için cevaplanacak sorular şunlardır.

- 1- Tüm kaynak grupların genel nitelikleri nelerdir?
- 2- Okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve veliler DGKS'ni benimseyiyorlar mı?

2.1. DGKS Sınıf geçme sistemine göre daha demokratik bir sistem midir?

2.2. DGKS günümüz eğitim anlayışına uygun ağdaş bir sistem midir?

2.3. DGKS, başarıyı değerlendirdiği için, daha olumlu bir sistem midir?

2.4. DGKS'inde dersler ilgi ve isteğe göre seilidęi için, ğrenci başarısı artacak mıdır?

2.5. DGKS'inde sınıf tekrarı olmadığından ekonomik kayıplar nlenecek midir?

2.6. DGKS, motivasyonu yüksek tuttuğu için, başarıyı artıracak mıdır?

2.7. Üniversiteye başvuru için getirilen "72 Kredi" barajının aşağı düşürülmesi olumlu bir uygulama mıdır?

2.8. DGKS niversite önünde yığılmaları önleyecek midir?

2.9. Üniversiteye ancak diploma alınan alandan mı başvurulmalıdır?

3- Okul Müdürleri DGKS'nin uygulanmasında kendilerine düşen görevleri yapıyorlar mı?

3.1. Okul müdürleri DGKY'ni yeterli Şekilde incelemişler mi?

3.2. Okul müdürleri DGKY'nin danışman ğretmen, ğrenci ve velilerce incelenmesini ve tanınmasını sağlamışlar mı?

3.2.1. Okul Müdürleri DGKS ile ilgili yönetmeliğin danışman ğretmen ve ğrenci verilerince incelemesini sağlamışlar mı?

3.2.2. Okul Müdürleri DGKS'ni tanıtma amacıyla müdür yardımcıları, danışman ğretmen ve velilerle sık sık toplantı düzenlemekte midirler?

3.2.3. Okul Müdürleri DGKS'nin getirdiği yenilikleri danışman ğretmen ve ğrenci velilerine ayrıntıları ile açıklamışlar mı?

3.2.4. Okul Müdürleri DGKS ile ilgili değişiklikleri danışman ğretmen ve ğrenci velilerine duyurmakta mıdır?

3.2.5. Öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine form dilekçe ile birlikte veli-öğrenci klavuzu verilmiş mi?

3.2.6. Öğrencilerin TTK veli-öğrenci klavuzunu incelemeleri sağlanmış mı?

3.2.7. Danışman öğretmenlerin TTK danışman öğretmen klavuzunu incelemeleri sağlanmış mı?

3.3. Okul müdürleri danışman öğretmenlerin görevlerini yapmalarını sağlamışlar mı?

3.3.1. Okul Müdürleri danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirlenmiş ve kendilerine duyurmuş mu?

3.3.2. Öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine danışman öğretmenin kim olduğu söylenmiş mi?

3.3.3. Okul Müdürleri danışman öğretmenlerin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için eğitici çalışmalar düzenleniyorlar mı?

3.3.4. Danışman öğretmenlerin öğrenciler hakkında topladıkları bilgi ve değerlendirme sonuçlarını saklamak üzere öğrenci izleme dosyası tutmaları sağlanmış mı?

3.3.5. Danışman öğretmenlerin DGKS hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlemesi sağlanmış mı?

3.3.6. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmeti verebilmeleri için kendilerine okul içinde özel bir yer ayrılmış mı?

3.3.7. Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyerek öğrencilere duyurmaları sağlanmış mı?

3.4. Okul Rehberlik Servisi kurularak yönetmeliğine uygun biçimde çalışması sağlanmış mı?

3.4.1. Okul Rehberlik Servisinin yönetmeliğine uygun olarak çalışmalarını sürdürmesi sağlanmış mı?

3.4.2. Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı her türlü bilginin danışman öğretmene ulaşması sağlanmış mı?

3.4.3. Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tesbit edilmesi amacıyla okul rehberlik servisi tarafından öğrencilere kendini değerlendirme envanteri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uygulanması sağlanmış mı?

3.5. Öğrencilerin ders seçiminin yönetmeliğe uygun olarak yapılması sağlanmış mı?

3.5.1. Kayıt sırasında form dilekçelerin doldurulmasında danışman öğretmenin öğrenci ve veliye yardım etmesi sağlanmış mı?

3.5.2. Seçmeli derslerin seçiminin danışman öğretmen, veli ve öğrenci işbirliği ile yapılması sağlanmış mı?

3.5.3. Öğrencinin istediği seçmeli dersi seçmesi sağlanmış mı?

3.6. Başarının artırılması için yönetmeliğe uygun tedbir alınmış mı?

3.6.1. Standart başarısının sağlanması için her öğretim yılının birinci döneminde ortak sınav yapılıyor mu?

3.6.2. Öğrencilerin başarısız oldukları konular tesbit edilerek tekrar edilmesi ve başarısız öğrenciler için sınavların tekrarlanması sağlanmış mı?

3.6.3. Öğrenciler dönem sonunda başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlanmaları için gerekli tedbirler alınmış mı?

3.7. DGKS'nin başarılı şekilde uygulanması için okul imkanları gerektiği şekilde kullanılıyor mu?

3.7.1. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, etüd odaları, spor salonu v.b. yerlerin her an kullanıma hazır halde bulundurulması sağlanmış mı?

3.7.2. Okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayıları dikkate alınarak okulun derslik, laboratuvar, işlik, atölye vb. yerlerin en verimli şekilde kullanılabilmesi için gerekli planlama yapılmış mı?

3.8. Uygulamada çevre ihtiyaç ve imkânları gözönüne alınıyor mu?

3.8.1. Öğrencilerin bazı dersleri çevre okulların imkanlarından faydalanarak takip etmeleri sağlanmış mı?

3.8.2. Program klavuzunda bulunmayan ancak çevrenin ihtiyaç duyduğu halıcılık, kilimcilik, çinicilik vb. seçmeli derslerin öğretime açılması sağlanmış mı?

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın, okul yöneticilerinin DGKS'nin yönetmeliğinde belirtilen esaslara uygun biçimde yürütülmesinde gösterecekleri tutum ve davranışları olumlu yönde etkileyerek, Milli Eğitimin amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Diğer yandan sistemin benimsenmesi ve yerleşmesi açısından okul yöneticilerinin sistemi, her yönüyle, tanımaları ve diğer ilgililerce de tanınmasında en önemli görevi üstlenmeleri gerekmektedir. Araştırmanın bu konuda okul yöneticilerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca araştırma, bu alanda araştırma yapmak isteyen araştırmalar için, bir durum tesbiti niteliği taşıyacaktır.

Varsayımlar

Bu araştırmanın dayandığı temel varsayımlar şunlardır.

1- Türkiye Cumhuriyetinin öğretmenlerinde görmek istediği en önemli niteliklerden biri de çağdaş düşünce ve yeniliklere açık olma özelliğidir. Bu özellik eğitim sisteminde yapılan değişikliğe güç katacaktır.

2- DGKS, ders geçme sistemine göre daha çağdaş bir sistemdir.

3- DGKS'nin olumlu karşılanması, sistemin dayandığı temel felsefe ve ilkelerin yeterince tanınması ile mümkündür.

4- DGKS'nin benimsenmesi, okul yöneticilerinin, DGKY'nin uygulanmasında, kendilerine düşen görevleri yerine getirmeleri ile mümkün görülmektedir.

5- Araştırmanın test edilmesinde kullanılan ölçme aracının ve verilen cevapların güvenilir olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1- Araştırma, okul yöneticilerinin DGKS'nin uygulanmasında gösterdikleri tutum ve davranışlarının, kendileri, danışman öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velilerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

2- Bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket metodu kullanılmıştır. Yöntemin doğasından kaynaklanan sınırlılıklar vardır.

3- Araştırmanın sonuçları 1993-1994 öğretim yılı ikinci dönemi ile bağımlıdır.

Tanımlar

Yönetici: Lise ve dengi okul müdür ve müdür baş yardımcısı.

Danışman öğretmen: okul idaresince sorumluluğu kendisine verilen sınıfın öğrencilerini yönlendirme görevi yapan öğretmen(23).

Öğretmen: Danışmanlık görevi olan öğretmen.

Öğrenci: Lise ve dengi okul öğrencisi.

Velî: Lise ve dengi okul öğrencisi velisi.

Okul: DGKS uygulayan lise ve dengi okul.

Davranış: Bireyin sahip olduğu bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarına ilişkin gözlenebilir durum ve hareketleridir(24).

Ortak dersler: Her öğrencinin almakla yükümlü olduğu dersler.

Seçmeli dersler: Seçimi öğrencinin isteğine bağlı olan dersler.

Kredi: Bir dersin haftalık ders saati sayısı.

(23) MEB., Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği, Tebliğler Dergisi, 2342, 2 Eylül 1991.

(24) Bilgen, a.g.e., s.51.

Kısaltmalar

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı.

DGKS : Ders Geçme ve Kredi Sistemi.

DGKY : Ders Geçme Kredi Yönetmeliği.

TTK : Talim ve Terbiye Kurulu.

Bu Alanda Yapılan Bazı İnceleme ve Araştırmalar

Sınıf geçme yerine ders geçmeyi esas alan Ders Geçme ve Kredi Düzeni VIII. Milli Eğitim Şurasında konu edilmiş ve bakanlıkça benimsenerek denenmek üzere «Ders Geçme ve Kredi Sistemi» adıyla uygulamaya konmuştur.

Ancak kabul edilen sistemin denenmesine başlanılmadan önce Oğuzkan, Turgut ve Özoğlu tarafından seçilen bir ortaöğretim kurumunda, 1969-1970 öğretim yılındaki öğrenci sayıları ve önceki yıllara ait başarı oranları esas alınarak, sınıf geçme yerine ders geçme düzeni uygulansaydı öğrencilerin başarı durumlarının, okulun öğretmen ve derslik ihtiyacının ne olacağı, ne gibi sorunlarla karşılaşılacağı ve hangi önlemlerin alınabileceği farazi olarak araştırılmıştır. Araştırma, ortaöğretimin ikinci devresinden seçilen tipik okullarda simülasyon metoduyla yürütülmüştür. Bu okullar arasında öğrenci sayısı birkaç yüz civarında bulunan bir küçük lise; öğrenci sayısı 1500 ü aşan bir büyük lise; birleştirilmiş tek bir okul gibi düşünülen ve liseler topluluğu adı verilen bir lise; bir ticaret lisesi; bir kız enstitüsü; bir sanat enstitüsü bulunmaktadır. Geliştirilen üç kademeli simülasyon modelinin ilk kademesi sınıf geçme uygulamasını; ikinci kademesi bu uygulamada sadece ders geçme değişikliğini; üçüncü kademesi ise VIII. Milli Eğitim Şurasında öngörülen yapı ve sistem değişikliği çerçevesi içinde yeni ders programlarına dayanan ders geçme ve kredi uygulamasını kapsamaktadır.

Sonuçta, ders geçme ve kredi düzeninin seçilen tipik okullarda uygulama kabiliyetinin olduğu görülmüştür. Ders geçme ve kredi düzeninin gözlenebilen faydaları arasında öğrenci akışını hızlandırması; değişik kabiliyet, lisi ve ihtiyaçlara

göre esnek programlama ve gruplamalara imkan vermesi; ders tekrarı yoluyla başarıyı şart koşarak ve genellikle öğretim içinde teşkil edilen gruplardaki öğrenci sayısı ortalamalarının düşmesine yol açarak eğitimin kalitesini olumlu yönde etkileme ihtimali; sınıf tekrarından doğan mali yükün ortadan kalkacağı vb. bulunmaktadır. Netice olarak Ders Geçme ve kredi Sisteminden, VIII. Milli Eğitim Şurasında düşünülen şekliyle, olumlu sonuçlar alınabileceği sonucuna varılmış ve uygulamaya geçmeden önce denenmesi tavsiye edilmiştir(25).

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile yürürlüğe konulan ders geçme kredi düzeninin birinci yıl uygulamasının öğretmen, yönetici rehber öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanan bir değerlendirilmesinin yapılması ve görülen aksaklıkların saptanması amacıyla «Ders Geçme ve Kredi Düzeni Araştırması» yapılmıştır. Araştırma; Ankara, Çanakkale, Isparta, Kırşehir ve Tokat illerindeki lise, endüstri meslek lisesi, kız meslek lisesi, ticaret lisesi ve imam hatip liselerinden seçilen okullarda yürütülmüştür. Bilgilerin toplandığı öğretmen, yönetici ve rehber öğretmenlerin toplam sayısı 771; öğrencilerin sayısı 2021 dir.

Araştırma sonucunda; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre yönlendirilmelerinin yapılamadığı; yönlendirmede kullanılmak üzere hazırlanmış meslekleri ve yüksek öğretim programlarını tanıtan yeterli tür ve sayıda klavuzun bulunmadığı; ders seçiminde, özellikle küçük kentlerde, ailenin ve danışman öğretmenin etkisinin yetersiz olduğu, bu nedenle öğrenci velileri ile işbirliği ihtiyacı olduğu; danışmanlık hizmetleri konusunda öğretmen, yönetici ve rehber öğretmenlerin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları olduğu; öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirecekleri bir yer bulunmadığı; bazı okullarda ortak sınav yapılmadığı tesbit edilmiştir. Öğretmen, yönetici ve rehber öğretmenlerde öğrencilerin yeteneklerine uygun ders seçmede isabetli olmadıkları, başarılı olamayacakları dersleri seçtikleri görüşü hakimdir. Bunun nedeni olarak da öğrencilerin sistemi

(25) Oğuzkan, Turgut ve Özoglu, a.g.e.

yeterince tanımadıkları gösterilmektedir. Aynı gruplar danışmanlık hizmetlerini gerekli görmekte fakat bu konuda kendilerini yeterli görmemektedirler.

Sonuç olarak ders geçme ve kredi sisteminden vazgeçilmemesi, aksaklıkların düzeltilerek devam edilmesi önerilmektedir. Seçmeli derslerin çeşitlerinin olabildiğince artırılması; seçmeli derslerin sadece yüksek öğretime götüren derslerle sınırlı kalmaması, hayata ve iş alanlarına hazırlayan derslere de yer verilmesi; çeşitli ortaöğretim kurumları arasında yatay geçişlere imkan sağlanması; yönlendirme, rehberlik hizmetleri ve danışmanlık konularında iyileştirme çalışmaları yapılması; bunun dışında, aksaklıkları saptayan, iyileştirme çalışmalarında yol gösteren araştırmalar yapılması önerilmektedir(26).

Yine Ders Geçme ve Kredi Sisteminin birinci uygulama yılı sonunda değerlendirmesini yapmak ve Ders Geçme ve Kredi Sisteminin temel ilkelerinin çağdaş ve demokratik eğitim anlayışı açısından ne derece doğru olduğunu; ortaöğretim kurumlarında hangi derslerin zorunlu hangi derslerin seçmeli olması gerektiğini; 1990-1991 öğretim yılındaki öğrenci başarısı ile 1991-1992 öğretim yılındaki öğrenci başarısı arasında nasıl bir ilişki olduğunu; öğrencilerin yeni sistemi nasıl değerlendirdiklerini; uygulamada karşılaşılan aksaklıkların neler olduğunu belirlemek amacıyla «Ders Geçme ve Kredi Sistemi Araştırması» yapılmıştır.

Araştırma sonucunda; lise müdürlerinin çoğunluğunun eğitimin herkesin hakkı olduğuna inandıkları; çağdaş ve demokratik eğitim anlayışının «eğitim, öğrenci merkezli bir süreçtir. Bu süreç içerisinde her öğrenci biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel bakımdan kendine özgü bir bütündür.» görüşüne katıldıkları; her öğrencinin her programda aynı ölçüde başarılı olmasını bekleme görüşüne katılmadıkları; her öğrencinin kendi eğitiminden sorumlu ve eğitim programını seçmeye yetkili olduğu görüşüne genellikle katıldıkları; tehdit ve ceza yaptırımını yerine sevgi ve saygı yaptırımını kullanılması ilkesinin lise müdürleri tarafından çağdaş ve demokratik eğitim anlayışı olarak kabul edildiği; eğitim tür ve kademeleri

(26) Baykul, Kellecioğlu ve Gelbal,a.g.e.

arasında yatay ve dikey geçiş yollarının açık olmasının, ağdaş ve demokratik eğitim açısından doğru bulunduğu; bütün derslerin seçmeli olması görüşünün benimsendiği; ortak derslerin birinci dönemde alınmasının paylaşıldığı; ortak dersten başarısız olan öğrencinin bu dersi tekrarlama zorunluluğuna genellikle katıldıkları; birinci ortak dersten başarısız olan öğrencinin ikincisini almasını benimsemedikleri; sınıf geçme sistemi ile ders geçme ve kredi sistemi karşılaştırıldığı zaman yeni sistemde sayısal başarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada ayrıca, eğitimin öğrenci merkezli bir süreç olması; öğrencinin başarısızlığının değil başarısının değerlendirilmesi; öğrencinin izleyeceği eğitim programını seçmede tam olarak yetkili olması; Türkiye ölçüsünde sıtandardart sınavlar yapılmadıkça öğrenci başarısının nota çevrilmemesi; öğrencinin aynı dönemde başka okullardan da ders alabilmesi; ceza ve tehdit yaptırımını yerine sevgi ve saygı yaptırımının kullanılması; ortaöğretimde bütün derslerin seçmeli olması; ortak derslerden başarısızlık durumunda tekrar zorunluluğunun kaldırılması; üniversite seçme sınavlarına başvurunun mart ayında yapılması; kredisini dolduramayan başarısız öğrenciler için «yaz okulu» açılması; ağdaş ve demokratik toplum olabilmemiz için Ders Geçme ve Kredi Sisteminin geliştirilerek devam ettirilmesi önerilmektedir(27).

Talim Terbiye Kurulu üyesi Selahattin Meydan, Aralık-1992’de yayınlamış olduğu “Türkiye’de Ortaöğretimin Bugünkü Sorunları” isimli makalesinde ders geçme ve kredi sistemine geçiş çalışmalarını açıkladıktan sonra yeni sistemi (DGKS) bütün yönleri ile tanıtmıştır.

Sistemin uygulanışı sırasında alınan önlemlerden bahsederek bu önlemleri özetle şöyle sıralamıştır:

1. Ortaöğretim kurumlarının % 91 yeni sistemi uygulamaktadır.

2. DGKY'nin uygulanması ile ilgili olarak yayımlanan yönetim, danışman öğretmen, veli-öğrenci klavuzlarında gerekli düzeltmeler yazılarak II. Dönem başında okullara gönderilmiştir.

3. DGKY ile ilgili olarak MEB'inca oluşturulan komisyon tarafından birinci dönemde okullarda karşılaşılan sorunlar tesbit edilmiş ve çözümleri sağlanmıştır.

4. DGKY uygulayan okulların imkanlarını, I. dönemde alınan ortak ve seçmeli dersleri, öğrencilerin almış oldukları kredi miktarını tesbit etmek amacıyla Ankara merkezinde beş genel lisenin bilgi formu düzenlenerek, değerlendirilmesi yapılmıştır.

5. Uygulamadaki aksaklıkları belirlemek ve çözmek amacıyla "Bakanlık Koordinasyon Komisyonu" oluşturulmuştur. Komisyon çalışmalarına devam etmektedir.

Makalede uygulamanın değerlendirilmesi yapılarak özetle şöyle denmektedir:

Ankara Merkez Liselerinin beşinde yapılan ön araştırma sonuçlarına göre;

1. Bu okulların her birinde 10-25 dersliğe ihtiyaç duyulduğu,

2. Öğrencilerin I. dönemde çakılı derslerin yanısıra ortak derslerden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi I, Beden Eğitimi I, Coğrafya I, Seçmeli Programdan ise genellikle Turizm, Resim, Müzik, Sağlık Bilgisi vb. programları aldıkları, ikinci dönemde ise I. dönemde alınan ortak ve seçmeli derslerin II. Programlarına devam ettikleri tesbit edilmiştir.

3. I. dönemde alınan seçmeli derslerle, II. dönemde alınan ortak ve seçmeli derslerin seçiminde; okul imkanlarının dikkate alındığı, veli ve öğrenci tercihlerinin dikkate alınmadığı görülmüştür.

4. Birinci dönemde öğrencilerin ortalama 27 kredilik ders miktarları ve % 55.2'sinin 22 krediden daha az; % 41.2'sinin 22 ve daha fazla kredi topladıkları belirlenmiştir.

5. Öğrencilerin birinci dönem sonunda % 32'sinin bir dersten, % 19.7'sinin iki dersten, % 20.6'sinin üç veya dört dersten, % 16.8.'inin ise daha fazla dersten başarısız olduğu tesbit edilmiştir.

6. Öğrencilerin en fazla başarılı olduğu programının Edebiyat I, en az başarılı oldukları programın ise Matematik I olduğu tesbit edilmiştir.

7. Öğrencilerin başarı yüzdeleri incelendiğinde 1989 yılı içerisinde yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösterdiği belirlenmiştir.

8. Bir yıllık uygulama sonucu Başkanlığımız AGKK Başkanlığınca bütün illere gönderilen bir anket ile araştırılmış ve değerlendirme sonucu basına açık olarak tartışılmıştır.

Sonuçta, uygulamanın ve sistemin olumlu olduğuna kanaat getirilmiş ve devam etmesi kararlaştırılmıştır.

Uygulamada karşılaşılan en önemli sorunlar ise;

1. Okulların çoğunluğunun çift öğretim uygulamakta olmasının bütün planlamaları olmasuz yönde etkileyeceği,
2. Bazı derslerin öğretmeni bulunmadığından açıklamadığı,
3. İlk ve uygun dönemde alınamayan ortak derslerin ertelenmesinin ileride büyük yığılmalara sebep olacağı ve okulların altı dönemde bile bitirilemeyeceği,
4. Danışman öğretmenlerin görevlerini yerine getirmeleri için yetiştirilmeleri, hak ve yükümlülüklerinin sonuçlandırılması,
5. Bazı öğrencilerin derse devam ederken bazılarının devam etmemesi,
6. Derslerin dönemlere göre seçiminde veli ve öğrencinin alt dönemlerde başarısız olduğu ve tekrarlanması gereken dersleri ileriki dönemlere bırakma eğilimi,
7. Bazı derslerin çevre okullarda takip edilmesinin gerçekleştirilememesi,

8. Okullarda aynı dersi okutan öğretmenlerin orta sınav yapmalarının sağlanamadığı,

9. Devamsızlıkların veliye bildirilmesinin çok zaman ve para kaybına neden olduğu,

10. Bazı derslerin müfredatına göre kitabının olmaması,

11. Bu sistemin gereği olarak kullanılacak defter, çizgelge, kart, belge vb. temini için yeterli kaynak bulunamaması,

olarak sıralanmış ve mevzuatın sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği doğrultusunda çıkarılmış hükümlerinin, Ders Geçme ve Kredi Sistemi doğrultusunda düzenlenmesi önerilmiştir(28).

Hüseyin Akyüz, Türk Yurdu Dergisinin 73. sayısında yayınlamış olduğu “Liselerde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Sistemi Üzerine Düşünceler ve Bazı Teklifler” isimli makalesinde DGKS hakkında bilgi vererek bu sistemin uygulama gereklerini açıklamaktadır.

Bakanlıkça “yeni model” veya “yeni sistem” olarak adlandırılan bu uygulama, bazılarının, özellikle de bakanlık yetkililerine göre çok önemli bir reform faaliyetidir. Bununla eğitimin amaç, ilke, değerlendirme ve uygulamalarına çok ilginç ve güçlü değişiklikler getirilmiştir. Eğer bu anlayış, sürekli bir şekilde uygulanabilirse, bir yandan insanımız kendine güvenini kazanmış olacak, diğer yandan da ülkemiz geri kalmışlık zincirini kıracaktır.” diyerek bakanlığın sistem konusundaki iddiaları dile getirilmekte; “aslında böylesine büyük iddialar taşıyan ifadeler pek yabancı değiliz. Eğitimle ilgili kanun, yönetmelik, program gibi yazılı metinlerde ve konuşmalarda sık sık bu çeşit sözlere şahit olduk. Hatta Tanzimattan beri bunları tekrar edip durduk. Kurtarıcı çok; slogan namütenahi; fakat ortada ne kurtarılan ülke, ne de insan bulunuyor. Böyle slogancı kafalarla kurtulmak da mümkün değildir. Çünkü kullanılan ölçüler ve yaklaşımlar yanlıştır.” diyerek yeni uygulamaya eliptiri getiriliyor.

(28) Meydan, a.g.e.

Makalenin öneriler bölümünde “öğrenciyi, aileyi ve okulu dikkate almayan bu uygulamaya derhal son verilmelidir. Çünkü ilerde telafisi imkansız sonuçların doğması kaçınılmaz olabilir.” “Öncelikle liselerimizde bilgi alanları bir birinden ayrılmalı ve yeniden sınıf sistemine dönülmelidir.” denmekte ve alternatif bir model önerilmektedir.

Bu modelde Liseler için;

1. Dil ve Edebiyat Bilimleri,
2. Sosyal ve Beşeri Bilimleri,
3. İktisadi ve İdari Bilimler,
4. Spor ve Güzel Sanatlar,
5. Matematik,
6. Fen Bilimleri,

olmak üzere altı bilgi alanı tesbit edilmiştir. “Kaydını yaptırmak üzere liseye müracaat eden bir öğrenci temel eğitimden aldığı değerlendirme raporuna göre bu programlardan birisine yerleştirilmelidir...”

Bu teklifte güttüğümüz ana gaye, öğrencinin ilgi ve yeteneğine uygun bir bilgi alanının bulunmasıdır. Başka bir anlatış şekli ile, öğrencinin özel yetenekleri ile, seçilen bilgi dalının uyuşmasıdır... ve önerilen modelin her türlü tenkide açık olduğu belirtilmektedir(29).

(29) Hüseyin Akyüz, “Liselerde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Sistemi Üzerine Düşünceler ve Bazı Teklifler”, Türk Yurdu, 73, Eylül 1993, ss. 37-40.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin analizine ilişkin bigilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, genel tarama modeli içinde yürütülmüştür. Genel tarama modelleri, Karasar'ın belirttiği gibi: Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında bir yarıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklerin üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir(30).

Taramada yerli ve yabancı literatür gözden geçirilmiştir. Kaynak gruplardan alınan görüşler, belli bir zaman kesitindeki durumu tesbit etmeye yöneliktir.

Evren ve Örneklem

Evren, araştırmaya konu olan sahayı ifade eden terim olup, iki türlü evren vardır.

1- Genel evren, tanımlanması kolay fakat ulaşılması güç ve çoğu zaman imkansızdır.

2- Çalışma evreni, ulaşılan evrendir(31).

Bu araştırmanın genel evreni, Türkiye genelinde, 1993-1994 öğretim yılında DGKS'i uygulayan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, ortaöğretim kurumlarının yöneticileri, bu kurumlarda görevli öğretmenler, bu kurumlarda eğitim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velileridir. Çalışma evreni ise Konya Merkez; Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim

(30) Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd.Şti, 1984, s.82.

(31) Savaş Büyükkaragöz, Hasan Şahin ve Hidayet Sulak, Taşımali İlköğretim, Konya: Selçuk Üniversitesi, 1994, s.56.

kurumlarının yöneticileri ile bu kurumlarda görevli öğretmenler, bu kurumlarda öğrenim gören öğrenciler ve bu öğrencilerin velileridir.

Araştırmanın örnekleme, çalışma evrenindeki okullarda görevli yönetici ve öğretmenler ile bu okullarda öğrenim gören öğrenci ve bu öğrencilerin velilerinin; Sencer'in örneklem büyüklüğünü tesbit amacı ile geliştirdiği tablodan faydalanılarak belirlenmiştir. Bu tablo % 95 güven düzeyi (\pm)5 yanılma payına sahiptir. Araştırmanın yapıldığı tarihte sayıları 30 olarak tesbit edilen okullarda görevli müdür ve müdür yardımcılarının tümü araştırmaya dahil edilmiş olup bu boyutta örneklem yapılmamıştır. Bunların sayısı 60'tır.

Bu okullarda görevli 1782 öğretmenden, danışmanlık görevi bulunan, 150 öğretmen tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiştir.

Araştırmaya katılan 300 öğrenci ve 300 veli ise, her okuldan, her gruptan 10'ar kişi olmak üzere, yine tesadüfi örneklem yoluyla seçilmişlerdir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket yöntemi seçilmiş ve yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere uygulanmak üzere dört tür anket geliştirilmiştir.

Anket formları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde tanıtıcı bilgiler bulunmakta ve kaynak grupların özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir. İkinci bölüm ise kaynak grupların DGKS ve okul yöneticilerinin sistemin uygulanması esnasında göstermiş oldukları tutum ve davranışlar konusundaki görüşleri belirlemeye dönük soruları kapsamaktadır.

Yönetici ve öğretmen anketlerinin ikinci bölümleri 36 sorudan ibarettir. Soruların bir kısmı DGKS hakkındaki görüşleri tesbit etmeye dönük sorular, bir kısmı ise yöneticilerin DGKY'ni uygulamaları esnasında göstermiş oldukları tutum ve davranışları belirlemeye dönük olarak hazırlanmıştır. Bu anketler EK-D ve EK-E'te görülmektedir.

Öğrenci anketinin ikinci bölümü 27, veli anketinin ikinci bölümü 26 sorudan meydana gelmiştir. Soruların bir kısmı, yine, DGKS hakkında görüş toplamak amacıyla dönük, bir kısmı ise sistemin uygulanması sırasında okul yöneticilerinin sistemin, yönetmeliğe uygun şekilde, yürütülmesinde göstermiş oldukları tutum ve davranışları belirlemeye dönük olarak hazırlanmıştır. Veli anketi EK-F, öğrenci anketi ise EK-G'de görülmektedir.

Anketlerin ön denemesi, Konya Valiliği'nin 09.02.1994 tarih ve 311/5202 sayılı olurlarıyla(EK-A) Konya Merkez Selçuklu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Karatay Lisesi ve Cumhuriyet Liselerinde , okul müdürleri, okullardan seçilen 15 danışman öğretmen, 30 öğrenci ve 30 veliye uygulanarak yapılmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde ölçme aracının anlaşılabilirliği ve amaca uygun olduğu anlaşılmıştır.

Anketler, yönetici, öğretmen ve öğrencilerle yüzyüze görüşülerek dağıtılmış ve toplanmış, velilere ise öğrenciler kanalıyla ulaştırılmış ve toplanmıştır.

Anket formları dağıtılan kaynak gruplar ile cevaplanan anket sayısı ve cevap verenlerin yüzdesi Tablo-1'de görülmektedir.

TABLO 1
KAYNAK GRUPLARIN EVREN VE ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜKLERİ

Kaynak gruplar	Yönetici	Öğretmen	Öğrenci	Veli
Evren	60	1782	20526	20526
Örneklem	60	150	300	300
Cevaplanan Anket sayısı	57	132	241	246
Cevap verenlerin yüzdesi	% 95	% 88	% 80	% 82

Tablo 1'de verilen bilgilerden anlaşıldığı gibi, anketlerin cevaplandırılma oranı yüksektir. Anketlerin uygulandığı yöneticilerin % 95'i, öğretmenlerin % 88'i,

öğrencilerin % 80'i, velilerin ise % 82'si anketleri doldurup geri iade etmişlerdir. Şüphesiz, araştırmacının anketlerin dağıtımını ve toptoplanmasında araştırmaya katılanlarla yüz yüze ilişki içinde olması cevaplandırma oranını etkilemiştir.

Verilerin Analizi

Kaynak gruplarca doldurularak geri verilen anket formlarının, açıklamalara uygun olarak doldurulup doldurulmadığı, birer birer ve soru soru gözden geçirilerek incelenmiştir. Bunun sonucu olarak;

1- Kaynak grupların tümü anket formlarını, açıklamalara uygun olarak, doldurmuştur. Ancak, çok az sayıda soru cevapsız bırakılmış, bunların sayılarının azlığı nedeniyle sonucu etkilemeyeceği düşünülerek değerlendirmeye alınmamıştır.

2- Anket formlarındaki veriler, bilgisayar örnek formlarına işlenmiştir.

3- Bilgi-işlem programcısı ile görüşülerek, araştırma hakkında, gerekli açıklamalar yapılmış ve araştırmadan beklenenlere uygun analizler açısından tablolar düzenlenmiştir.

4- Bilgisayar örnek formlarındaki veriler, bilgi-işlem yönergesindeki açıklamalar doğrultusunda, bilgisayara yüklenerek diskete kaydedilmiştir. Daha sonra istatistiksel analizler yapılmıştır.

Anketlerin uygulandığı grup ve birey sayısı dikkate alınarak, kalabalık gruplarda, gruplar arası ilişkilerin ve gruplar arasındaki manidarlığın hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesinde daha sağlıklı sonuçlar verdiği için, sonuçların değerlendirilmesinde, Z testi kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesinde bilgisayar kullanılmış, Z değerlerinin hesaplanmasında bilgisayar paket programlarından yararlanılmıştır(EK-B).

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin görüşleri açısından anlamlı ilişkiler ve bağımlılık olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak tesbit edilmiş, grupların birbirinden farklı düşünüp düşünmediğini tesbit için yine Z

testi kullanılmıştır. Manidarlığın derecesini belirlemede $\alpha=0.05$ güven düzeyi kabul edilmiştir.

Z değerlerinin hesaplanmasında kullanılan Z testinin genel formülü(32):

$$Z = \frac{P_1 - P_2}{\sqrt{P_0(1-P_0)\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

P_1 = Birinci grubun yüzdesini,

P_2 = İkinci grubun yüzdesini,

P_0 = İki grup yüzdesinin ortalamasını,

n_1 = Birinci gruptaki birey sayısını,

n_2 = İkinci gruptaki birey sayısını ifade etmektedir.

Tablolar $\alpha=0.05$ güven düzeyleri dikkate alınarak yorumlanmıştır. Tablolar yorumlanırken 0.05 düzeyinde anlamlı olup olmadığı ifade edilmiştir. Buradaki anlamlılık elde edilen verilerin normal dağılıma (çan eğrisine) uygun olduğunu göstermektedir. Anlamsızlık ise verilerin normal dağılıma uygun olmayan bir şekilde dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Süre

Bu araştırma 15.07.1993 tarihinde başlamış olup verilerin toplanması, çözümlenmesi, rapor haline getirilmesi ve çoğaltılması bir yıl içinde tamamlanmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, anketlerle toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular sorular doğrultusunda açıklanıp yorumlanmıştır.

1- Kaynak Grupların genel nitelikleri

Anketlerin kaynak grupların temel özellik ve niteliklerine ilişkin kişisel ve mesleki bilgileri toplayan birinci bölümlerindeki değişkenleri esas alan dağılım her grup için ayrı ayrı düzenlenen tablolarda verilmiş ve yorumları yapılmıştır.

Okul Yöneticileri:

TABLO 2

DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN YÖNETİCİLERE İLİŞKİN
BİLGİLERİN FREKANS VE YÜZDELERİ

		1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Yaş	f	4	23	28	2	0	0	0	57
	%	7.02	40.35	49.13	3.50	0.00	0.00	0.00	100.00
Branş	f	10	7	14	3	4	10	9	57
	%	17.55	12.28	24.54	5.26	7.00	17.55	15.80	100.00
Bitirilen eğitim kurumu	f	25	3	7	15	7	0	0	57
	%	43.86	5.26	12.30	28.28	12.30	0.00	0.00	100.00
Meslek Kıdemi	f	2	6	17	14	8	10	0	57
	%	3.50	10.52	29.82	24.56	14.05	17.55	0.00	100.00
Müdürlük Kıdemi	f	29	23	3	2	0	0	0	57
	%	50.89	40.35	5.26	3.50	0.00	0.00	0.00	100.00
Katıldığı Seminer sayısı	f	39	10	6	2	0	0	0	57
	%	68.43	17.55	10.52	3.50	0.00	0.00	0.00	100.00

Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan okul yöneticilerinin % 49.13'ü 41-50 yaş grubunda bulunmaktadır. % 40.35'i 31-40 yaş, % 7.02'si 21-30

yaş ve % 3.50'si ise 51-60 yaş grubunda bulunmaktadır. Branşlara göre dağılımda, % 24.56 ile Matematik-Fen Bilgisi branşı başta gelmektedir. Onları % 17.55 ile Türkçe-Edebiyat ve Meslek Dersleri branşları izlemektedir. Sosyal Bilgiler branşı % 12.28, Güzel Sanatlar (Müzik-Resim-Beden Eğitimi) branşı % 5.26 ve diğer branşlar % 15.80 dir.

Okul yöneticilerinin bitirdikleri en son eğitim kurumlarına göre dağılımlarında; % 43.86 ile fakülte mezunları başta bulunmakta, onları % 26.28 ile eğitim enstitüsü mezunları, % 12.30'la Meslek ve Teknik Yüksek Okul mezunları ve % 12.30 ile diğer kurum mezunları izlemektedir. Okul yöneticilerinin % 50.89'unun müdürlük kıdemi beş yıldan daha az, % 40.35'inin müdürlük kıdemi 6-10 yıl arasında, % 5.26'sının 11-15 yıl, % 3.50'sinin ise 16-20 yıl müdürlük kıdemi bulunmaktadır.

Okul yöneticilerinin DGKS konusunda katılmış oldukları seminer veya kurs sayısına gelince, yöneticilerin % 68.43'nün hiçbir kurs veya seminere katılmamış oldukları görülmektedir. % 17.55'i bir, % 10.52'i iki, % 3.50'si üç defa seminer veya kursa katılmıştır.

Danışman Öğretmenler:

TABLO 3

DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN ÖĞRETMENLERE İLİŞKİN
BİLGİLERİN FREKANS VE YÜZDELERİ

		1	2	3	4	5	6	7	Toplam
Yaş	f	10	68	47	5	2	0	0	132
	%	7.58	51.51	35.60	3.80	1.51	0.00	0.00	100.00
Branş	f	14	31	38	4	22	13	10	132
	%	10.60	23.49	28.80	3.03	16.66	9.84	7.58	100.00
Bitirilen Eğt.Kurum.	f	83	10	13	20	6	0	0	132
	%	62.88	7.58	9.84	15.15	4.55	0.00	0.00	100.00
Meslek Kıdemi	f	15	24	48	20	18	7	0	132
	%	11.36	18.18	36.36	15.15	13.65	5.30	0.00	100.00
Katıldığı Sem.ve K.S.	f	123	7	1	1	0	0	0	132
	%	93.18	5.30	0.76	0.76	0.00	0.00	0.00	100.00

Tablo 3'ten de anlaşılacağı gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin % 51.51'i 31-40 yaş grubunda bulunmaktadır. % 35.60'ı 41-50 yaş grubunda, % 7.58'i 21-30 yaş grubunda, % 3.8'i 51-60 yaş grubunda ve % 1.51'i de 61-65 yaş grubunda bulunmaktadır. Bu dağılıma göre Konya merkez okullarında çalışan öğretmenlerin % 87.11'i 31-50 yaş grubunda bulunan tecrübeli öğretmenlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımları ise; % 28.80'i Matematik-Fen Bilimleri, % 23.49'u sosyal Bilgiler, % 16.66'sı Meslek Dersleri, % 10.60'ı Türkçe-Edebiyat, % 9.84'ü Yabancı Dil, % 3.03'ü Güzel Sanatlar(Resim-Müzik-Beden Eğitimi) ve % 7.58'i de diğer branşlardandır.

Öğretmenlerin en son bitirdikleri eğitim kurumuna göre dağılımlarında % 62.88 ile fakülte mezunları başta gelmektedir. Onları % 15.15 ile Eğitim Enstitüsü mezunları izlemektedir. Meslek ve Teknik Yüksek Okul mezunlarının oranı % 9.84, Yüksek Öğretmen Okulu Mezunlarının oranı % 7.58 ve diğer kurum mezunlarının oranının ise % 4.55 olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin kıdemlerine göre dağılımlarına bakıldığında; % 36.36'sının 11-15 yıl arasında, % 18.18'inin 6-10 arasında, % 15.15'inin 16-20 yıl arasında, % 13.65 inin 21-25 yıl arasında, % 11.36'sının 5 yıldan az ve % 5.30'unun 26 yıl ve daha yukarı kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 93.18'i DGKS hakkında hiç seminer ve kursa katılmamış, % 5.30'u bir defa, % 0.76'sı iki defa ve % 0.76'sı üç defa seminer veya kursa katıldığını beyan etmiştir. Bu sonuçlara bakıldığı zaman öğretmenlerin bu konuda yeterli hizmet içi eğitimden geçmedikleri anlaşılmaktadır.

Öğrenciler:

TABLO 4
DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN
BİLGİLERİN FREKANS VE YÜZDELERİ

		1	2	3	4	5	6	Toplam
Cinsiyet	f	121	120	0	0	0	0	241
	%	50.20	49.80	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
Yaş	f	133	81	16	11	0	0	241
	%	55.19	33.60	6.65	4.56	0.00	0.00	100.00
Öğrenim görülen dönem	f	80	99	55	7	0	0	241
	%	33.20	41.08	22.82	2.90	0.00	0.00	100.00
Öğrenim görülen okul	f	125	47	35	22	7	5	241
	%	51.87	19.50	14.52	9.13	2.90	2.08	100.00

Tablo 4'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin % 50.20'si kız, % 49.80'i erkektir. Öğrencilerin % 55.19'u 15-16 yaş grubunda, % 33.60'ı 17-18 yaş grubunda, % 6.65'i 19-20 yaş grubunda, % 4.56'sı 20 yaşın üzerindedir. Yine araştırmaya katılan öğrencilerin % 33.20'si 1-2'inci dönem, % 41.08 3-4'üncü dönem, % 22.82 si 5-6'ıncı dönem ve % 2.90'ı 7-8'inci dönemde öğrenim görmektedir.

Öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türüne göre dağılımları ise şöyledir: Araştırmaya katılan öğrencilerin % 51.87'si lise, % 19.50'si Meslek lisesi, % 14.52'si Anadolu lisesi, % 9.13'ü Fen lisesi, % 2.90'ı Teknik lise ve % 2.08'i de diğer öğretim kurumu öğrencilerinden oluşmaktadır.

Veliler:

TABLO 5
DGKS ARAŞTIRMASINA KATILAN ÖĞRENCİ VELİLERİNE İLİŞKİN
BİLGİLERİN FREKANS VE YÜZDELERİ

		1	2	3	4	5	6	Toplam
Cinsiyet	f	75	171	0	0	0	0	246
	%	30.49	69.51	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00
Yaş	f	32	77	104	24	9	0	246
	%	13.00	31.30	42.28	9.75	3.67	0.00	100.00
Öğrenim durumu	f	74	23	47	86	16	0	246
	%	30.08	9.36	19.10	34.96	6.50	0.00	100.00
Çocuğunun gittiği okul	f	108	55	44	25	3	11	246
	%	43.90	22.36	17.89	10.16	1.22	4.47	100.00

Tablo 5'te araştırmaya katılan velilerin % 30.49'unun kadın, % 69.51'inin erkek olduğu görülmektedir. Velilerin % 13.00'ü 20-30 yaş grubunda, % 31.30'u 31-40 yaş grubunda, % 42.28'i 41-50 yaş grubunda, % 9.75'i 51-60 yaş grubunda ve % 3.67'si de 60 yaşın üzerinde bulunmaktadır.

Tablodaki bilgilerden araştırmaya katılan velilerin % 30.08'inin ilkokul, % 9.36'sinin ortaokul, % 19.10'unun lise, % 34.96'sinin yüksek okul ve % 6.50'sinin tahsilsiz olduğu anlaşılmaktadır.

Velilerin % 43.90'ı çocuğunun liseye, % 22.36'sı meslek lisesine, % 17.89'u anadolu lisesine, % 10.16'sı fen lisesine, % 1.22'si teknik liseye, % 4.47'si ise diğer öğretim kurumlarına gittiğini ifade etmiştir.

2. Araştırmaya Katılan Grupların DGKS'nin Benimsenmesi ile ilgili Görüşleri

Anketlerin ilk dokuz sorusu tüm kaynak grupların DGKS'nin temel felsefesi ve dayandığı temel ilkeler hakkındaki görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Sistemin dayandığı temel felsefe ve ilkelerin bilinmesi ve anlaşılmasının sistemin benimsenmesinde önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

2.1- Demokrasi ilkesi Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel ilkelerden birisidir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda "güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum düzeninin gerçekleştirilmesi öngörülmekte ve yurttaşların sahip olması gereken demokrasi bilincinin her türlü eğitim çalışmaları ile öğrencilere kazandırılması ve geliştirilmesine çalışılması gereği" vurgulanmaktadır(33). Bu nedenle sistemin demokratik esaslara dayandırılması Türk Milli Eğitim Sistemi için bir zorunluluktur.

TABLO 6

DGKS'NİN SINIF GEÇME SİSTEMİNE GÖRE DAHA DEMOKRATİK BİR SİSTEM OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI.

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	36	13	8	57	
	%	63.16	22.80	14.04	100.00	
Öğretmen	f	92	28	12	132	
	%	69.70	21.21	9.09	100.00	6.54
Öğrenci	f	163	54	24	241	
	%	67.63	22.41	9.96	100.00	4.47
Veli	f	172	52	22	246	
	%	69.91	21.13	8.96	100.00	6.75
Toplam	f	463	147	66	676	
	%	68.49	21.75	9.76	100.00	

(33) Türk Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973, madde: 11.

Araştırmaya katılan kaynak grupların DGKS'nin dayandığı temel ilkelerden birisi olan "DGKS'nin sınıf geçme sistemine göre daha demokratik bir sistem olduğu" konusundaki görüşlerinin dağılımı tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6'da görüldüğü gibi, verilen cevaplar yüadeler yönünden incelendiği zaman araştırmaya katılan 676 kişinin % 68.49'unun bu görüşe katıldığı, % 21.75'inin katılmadığı, % 9.76'sının ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 63.16'sının, danışman öğretmenlerin % 69.70'inin, öğrencilerin % 67.63'ünün, velilerin % 69.91'inin DGKS'nin sınıf geçme sistemine göre daha demokratik bir sistem olduğu görüşüne katıldığı; yöneticilerin % 22.80'inin, danışman öğretmenlerin % 21.21'inin, öğrencilerin % 22.41'inin, velilerin % 21.13'ünün bu görüşe katılmadıkları; yöneticilerin % 14.04'ünün, danışman öğretmenlerin % 9.09'unun, öğrencilerin % 9.96'sının, velilerin % 8.96'sının bu konuda kararsız oldukları görülmektedir. Grupların bu görüşe katılma oranlarının yüzdeleri arasındaki farka bakıldığı zaman danışman öğretmenlerin katılma oranlarının yöneticilerin katılma oranlarından % 6.54, öğrencilerin % 4.47, velilerin % 6.75 oranında daha fazla olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı, Z dağılımı ile, kontrol edilmiş ve anlamlı bulunmamıştır.

Tablo sonuçlarından anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan tüm gruplar DGKS'nin sınıf geçme sistemine göre daha demokratik bir sistem olduğu görüşüne çoğunlukla katılmaktadır.

2.2- Eğitimin temel işlevlerinden birisi de toplumdaki değişmelere uyum gösterecek ve bu değişmelere katkıda bulunacak bireyler yetiştirmektir(34). Bu da ancak milli eğitimde uygulanacak çağdaş sistemlerle mümkündür. Milli Eğitim Temel Kanunu "eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve

(34) Nurettin Fidan ve Münire Erden, Eğitim Bilimine Giriş, Ankara:Kadıoğlu Matbaası, 1987, s.65.

yenileşmelerin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır"diyerek çağdaşlaşmanın gerekliliğini vurgulamaktadır(35). Bu nedenle eğitim sisteminin çağın gereklerine uygun olması kaçınılmazdır. DGKS'nin dayandığı temel ilkelerden birisi de günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem olduğu görüşüdür(36).

Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve velilerin bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 7 de görülmektedir.

TABLO 7
DGKS'NİN GÜNÜMÜZ EĞİTİM ANLAYIŞINA UYGUN ÇAĞDAŞ
BİR SİSTEM OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	%farkı
Yönetici	f	45	9	3	57	
	%	78.95	15.79	5.26	100.00	
Öğretmen	f	88	24	20	132	
	%	66.67	18.18	15.15	100.00	12.28
Öğrenci	f	148	61	32	241	
	%	61.40	25.32	13.28	100.00	17.55*
Veli	f	160	62	24	246	
	%	65.04	25.20	9.76	100.00	13.97*
Toplam	f	441	156	79	676	
	%	65.24	23.08	11.68	100.00	

Tablo 7'de, kaynak grupların verdikleri cevaplar yüzdeler yönünden incelendiği zaman tüm kaynak grupların % 65.24'ünün DGKS'nin günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem olduğu görüşüne katıldığı, % 23.08'inin katılmadığı, % 11.68'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(35) Milli Eğitim Temel Kanunu,1973, madde: 12.

(36) TTK, DGKS Tanıtım Dökümanı, a.g.e., s.390.

Kaynak grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 78.95'inin, danışman öğretmenlerin % 68.67'sinin, öğrencilerin % 61.40'ının, velilerin % 65.04'ünün bu görüşe katıldıkları; yöneticilerin % 15.19'unun, danışman öğretmenlerin % 18.18'inin, öğrencilerin % 25.32'sinin, velilerin % 25.20'sinin katılmadığı görülmektedir.

Grupların bu görüşe katılma yüzdeleri incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının danışman öğretmenlerden % 12.28, öğrencilerden % 17.55, velilerden % 13.91 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş danışman öğretmen-yönetici farkı anlamsız; yönetici-öğrenci farkı ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.66 > Z_{tab}=1.96$) ve yönetici-veli farkı ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.12 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler DGKS'nin günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem olduğu görüşüne yüksek oranda katılmışlar, öğrenci ve veliler ise, bu konuda yönetici ve öğretmenlerden farklı düşünerek, bu görüşe katılmamışlardır. Bu manidarlık yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe çok yüksek oranda katılmalarının neden olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Zira bütün grupların bu görüşe katılma oranı % 65'in üzerindedir.

2.3. Öğrencinin başarısızlığının değil başarısının değerlendirilmesi çağdaş eğitim anlayışının dayandığı temel prensiplerden birisidir. DGKS'nin dayandığı temel varsayımlardan birisi de bu yeni sistemin öğrencinin başarısızlığını değil başarısını değerlendirmeye imkan verdiği için daha olumlu bir sistem olduğudur(37).

Araştırmaya katılan kaynak grupların DGKS'nin öğrencinin başarısını değerlendirdiği için daha olumlu bir sistem olduğu konusundaki görüşlerinin dağılımı tablo 8 de görülmektedir.

(37) TTK, DGKS Tanıtım Dökümanı, a.g.e., s.7.

TABLO 8
DGKS'NİN BAŞARIYI DEĞERLENDİRDİĞİ İÇİN DAHA OLUMLU BİR SİSTEM
OLDUĞU KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN
VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	39	10	8	57	
	%	68.42	17.54	14.04	100.00	
Öğretmen	f	84	28	20	132	
	%	63.63	21.21	15.16	100.00	4.79
Öğrenci	f	146	58	37	241	
	%	60.58	24.06	15.36	100.00	7.84
Veli	f	163	52	31	246	
	%	66.26	21.14	12.60	100.00	3.03
Toplam	f	432	148	96	676	
	%	63.91	21.89	14.20	100.00	

Tablo 8'den anlaşılacağı gibi tüm kaynak grupların % 63.91'i DGKS'nin başarıyı değerlendirdiği için olumlu bir sistem olduğu görüşüne katıldığı, % 21.89'unun katılmadığı, % 14.20'sinin de kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların dağılımları ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 68.42'sinin, danışman öğretmenlerin % 63.63'ünün, öğrencilerin % 60.58'inin, velilerin % 66.26'sının bu görüşe katıldıkları görülmektedir.

Kaynak grupların katılma yüzdeleri arasındaki farklara bakıldığı zaman danışman öğretmenlerin, bu görüşe katılma oranlarının, yöneticilerden % 4.78 daha fazla olduğu; öğrencilerin yöneticilerden % 7.84, velilerin % 2.16 daha az olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur.

DGKS'nin, öğrencinin başarısızlığını değil başarısını değerlendirmeye imkan verdiği için, sınıf sisteminden daha olumlu bir sistem olduğu görüşüne araştırmaya katılan tüm kaynak gruplar katılmışlardır.

2.4. Çağdaş eğitimin dayandığı temel ilkelerden birisi de çocuğun ilgilerinden hareket etmektir(38). Öğrencinin ilgi duyduğu alanda eğitim görmesi başarısını artıran bir faktördür.

DGKS'nin dayandığı temel varsayımlardan birisi bu sistemde dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği için öğrenci başarısının artacağıdır. Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 9'da verilmiştir.

TABLO 9

DGKS'NİN, DERSLER İLGİ VE İSTEĞE GÖRE SEÇİLDİĞİ İÇİN, ÖĞRENCİ BAŞARISINI ARTIRMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	35	12	10	57	
	%	61.40	21.05	17.55	100.00	
Öğretmen	f	74	30	28	132	
	%	56.06	22.72	21.22	100.00	5.34
Öğrenci	f	153	48	40	241	
	%	63.49	19.91	16.60	100.00	2.09
Veli	f	151	46	49	246	
	%	61.38	18.70	19.92	100.00	0.02
Toplam	f	413	136	127	676	
	%	61.10	20.12	18.78	100.00	

Tablo 9 incelendiği zaman araştırmaya katılanların % 61.10'unun, DGKS'inde, dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği için, öğrenci başarısının artacağı görüşüne katıldığı, % 20.12'sinin katılmadığı, % 18.78'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 61.40'nın; danışman öğretmenlerin % 56.06'sının; öğrencilerin % 63.49'unun;

velilerin % 61.38'inin bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Öğretmen grubu % 56.06 ile bu görüşe en düşük düzeyde katılan gruptur.

Gruplar arasındaki yüzde farkları incelendiği zaman yöneticilerin danışman öğretmenlerden % 5.34, velilerden % 0.02 daha yüksek düzeyde; öğrencilerden ise % 2.09 oranında daha az katıldıkları görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve bu farkın anlamlı olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm gruplar DGKS'inde, dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği için, öğrenci başarısının artacağı görüşüne katılmışlardır.

2.5. Yapılan araştırmalar Türkiye'de 1991-1992 öğretim yılına kadar uygulanan sınıf geçme sisteminin, sınıf tekrarı dolaylı, çok büyük ekonomik kayıplara neden olduğunu göstermiştir. Sınıf tekrarının neden olduğu yıllık ekonomik kayıp 1.9 trilyon liraya ulaşmıştır(39).

TABLO 10

**DGKS'İN SINIF TEKRARI OLMADIĞINDAN EKONOMİK KAYIPLARI
ÖNLEMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	28	23	6	57	
	%	49.12	40.35	10.53	100.00	
Öğretmen	f	74	42	16	132	
	%	56.06	31.82	12.12	100.00	6.94
Öğrenci	f	137	71	33	241	
	%	56.85	29.46	13.69	100.00	7.73
Veli	f	153	61	32	246	
	%	62.20	24.80	13.00	100.00	13.08
Toplam	f	392	197	87	676	
	%	57.99	29.14	12.87	100.00	

DGKS'nin temel dayanaklarından birisi de, bu sistemde sınıf tekrarı olmadığı için, sınıf tekrarının neden olduğu ekonomik kayıpları önleyecektir. Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 10'da görülmektedir.

Tablo 10 incelendiği zaman araştırmaya katılanların % 57.99'unun bu görüşe katıldığı; % 29.14'ü katılmadığı; % 12.87'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 49.12'sinin, öğretmenlerin % 56.06'sinin, öğrencilerin % 56.85'inin, velilerin % 62.20'sinin bu görüşe katıldığı; yöneticilerin % 40.35'inin, öğretmenlerin % 31.82'sinin, öğrencilerin % 29.46'sinin, velilerin % 24.80'inin katılmadığı; yöneticilerin % 10.53'ünün, öğretmenlerin % 12.12'sinin, öğrencilerin % 13.69'unun, velilerin % 13.00'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların katılma oranlarına bakıldığı zaman yöneticilerin % 49.12 ile bu görüşe en düşük düzeyde katılan grup olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yöneticilerden % 6.94 oranında, öğrencilerin % 7.73 oranında, velilerin de % 13.08 oranında daha yüksek düzeyde bu görüşe katıldıkları görülmektedir.

Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur. Araştırmaya katılan tüm gruplar DGKS'nin sınıf tekrarı olmadığından ekonomik kayıpları önleyeceği görüşüne katılmıştır.

2.6. Eğitim ve öğretimin en önemli kavramlarından birisi de motivasyondur. Öğrencinin motive edilmesi başarısının yükselmesinde önemli bir faktördür. Cüceloğlu'nun söylediği gibi "motivasyon kavramı psikolojinin keşfetmiş olduğu en önemli kavramlardan birisidir"(40). Motive edilen bir insanın motive edilmeyene göre daha kolay öğrendiği eğitim bilimcilerinin kabul ettiği bir gerçektir(41).

DGKS'nin dayandığı temel ilkelere birisi de motivasyonu yüksek tuttuğu için başarıyı artırdığıdır. Araştırmaya katılan kaynak grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 11'de görülmektedir.

(40) Doğan Cüceloğlu, *İnsan ve Davranış*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1991, s.230.

(41) Fatma Varış, *Eğitim Bilimine Giriş*, Konya: Atlas Kitabevi, 1994, s.15.

TABLO 11
DGKS'NİN MOTİVASYONU YÜKSEK TUTTUĞU İÇİN BAŞARIYI ARTIRMASI
KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	17	24	16	57	
	%	29.82	42.10	28.08	100.00	
Öğretmen	f	53	49	30	132	
	%	40.15	37.12	22.73	100.00	10.33
Öğrenci	f	103	76	62	241	
	%	42.74	31.53	52.73	100.00	12.92
Veli	f	111	69	66	246	
	%	45.12	28.05	26.83	100.00	15.50*
Toplam	f	284	218	174	676	
	%	42.01	32.25	25.84	100.00	

Tablo 11 incelendiği zaman kaynak grupların % 42.01'inin bu görüşe katıldığı, % 32.25'inin katılmadığı, % 25.84'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 29.82'sinin, öğretmenlerin % 40.15'inin, öğrencilerin % 42.74'ünün, velilerin % 45.12'sinin bu görüşe katıldığı; yöneticilerin % 42.10'unun, öğretmenlerin % 37.12'sinin, öğrencilerin % 31.53'ünün, velilerin % 28.05'inin katılmadığı; yöneticilerin % 28.08'inin, öğretmenlerin % 22.73'ünün, öğrencilerin % 25.73'ünün, velilerin % 26.83'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar Z dağılımı ile kontrol edilmiş; öğretmen ve öğrenci grupları ile yönetici grubu arasındaki farkın manidar olmadığı ancak veli görüşleri ile yönetici görüşleri arasındaki farkın ($\alpha=0.005$ için $Z_{hes}=2.10 > Z_{tab}=1.96$) manidar olduğu görülmüştür. Bu manidarlık, velilerin motivasyon kavramını tanımlamakta güçlük çekmeleri şeklinde yorumlanmaktadır.

Kaynak grupların görüşlerine bakıldığı zaman DGKS 'nin motivasyonu yüksek tuttuğu için başarıyı artıracacağı konusunda bütün seçeneklere birbirine yakın oranda katıldıkları, belirgin bir görüşe sahip olmadıkları görülmektedir.

2.7. DGKS'nin uygulanmaya başlanması ile birlikte üniversiteye başvurunun şartları da değişmiştir. Keza yeni sistemin temel varsayımlarından birisi de bu sistemin üniversite önünde yığılmaları ve bu yığılmaların neden olduğu ekonomik kayıpları önleyeceğidir. Bu nedenle üniversiteye başvuruda bir kredi barajı getirilmiştir. Yapılan bir araştırmada lise müdürlerinin büyük bir çoğunluğu bu barajın «120 kredi» olmasını uygun bulmuşlardır(42). Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bu baraj «72 kredi» olarak belirlenmiş(43), ancak öğrenci ve velilerin istekleri gözönüne alınarak , öğrencinin beşinci ve altıncı dönemlerde alabileceği maksimum krediyi aldığı takdirde mezun olabileceği düşünülerek üniversiteye müracaat için gerekli kredi barajı düşürülmüştür. Bu baraj liseler için «66 kredi» olarak belirlenmiştir(44).

Bu yeni uygulama konusundaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 12'de görülmektedir.

Tablo 12 incelendiği zaman araştırmaya katılan kaynak kişilerin % 40.09'unun üniversiteye başvuru için getirilen 72 kredi barajının aşağı düşürülmesi gerektiği görüşüne katıldığı, % 40.98'inin bu görüşe katılmadığı, % 18.93'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 26.31'inin bu görüşe katıldığı, % 59.65'inin katılmadığı, % 14.08'inin bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin % 25.00'inin bu görüşe katıldığı, % 60.00'inin

(42) Bilgen, a.g.e., s.94.

(43) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 17.11.1993 tarih ve Md. BŞK. 316. DGKS. Şb. Md. 10949 Sayılı Genelge.

(44) M.E.B.Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 17.01.1994 tarih ve EÖÖİŞ.531-DGKS-1-94 Sayılı Genelgesi.

TABLO 12
ÜNİVERSİTEYE BAŞVURU İÇİN GETİRİLEN 72 KREDİ BARAJININ AŞAĞI
DÜŞÜRÜLMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	15	34	8	57	
	%	26.31	59.65	14.04	100.00	
Öğretmen	f	33	78	21	132	
	%	25.00	60.00	15.00	100.00	1.31
Öğrenci	f	105	82	54	241	
	%	43.57	34.02	22.41	100.00	17.26*
Veli	f	118	83	45	246	
	%	47.97	33.74	18.29	100.00	21.66*
Toplam	f	271	277	128	676	
	%	40.09	40.98	18.93	100.00	

katılmadığı, % 15.00'ünün ise kararsız olduğu; buna mukabil öğrencilerin % 43.57'sini bu görüşe katıldığı, % 34.02'sinin katılmadığı, % 22.41'inin de kararsız olduğu; velilerin % 47.97'sinin katıldığı, % 33.74'ünün katılmadığı, % 18.29'unun da kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların bu görüşe katılma oranları incelendiği zaman öğrencilerle velilerin bu uygulamanın olumlu olduğu görüşüne yönetici ve öğretmen gruplarından çok yüksek oranda katıldıkları görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark anlamsız, yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.56 > Z_{tab}=1.96$) ile yöneticilerle veliler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.09 > Z_{tab}=-1.96$) anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların genel toplamlarına bakıldığı zaman da anlaşılacağı gibi, olumlu ve olumsuz görüş bildirenlerin oranlarının birbirine çok yakın olması bu konuda belirgin bir görüşe sahip olmadıklarını, ancak yönetici ve öğretmenlerin

büyük bölümünün üniversiteye başvuru için getirilen barajın aşağı düşürülmesini istemedikleri, öğrenci ve velilerin ise, bu konuda yönetici ve öğretmenlerden farklı düşünerek, bu barajın aşağı düşürülmesini istedikleri görülmektedir. Buna öğrenci ve velilerin daha duygusal bir yaklaşım içinde olduklarının neden olduğu düşünülmektedir.

2.8. Üniversite önündeki yığılmalar Türk Milli Eğitim sisteminin temel sorunlarından birisidir. DGKS'nin öğrencileri meslek seçimine yönlendireceği ve üniversite önünde yığılmaları önleyeceği sistemin dayandığı olumlu görüşlerden birisidir(45).

Kaynak grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 13'te görülmektedir.

TABLO 13

DGKS'NİN ÜNİVERSİTE ÖNÜNDE YIĞILMALARI ÖNLEYECEĞİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	10	30	17	57	
	%	17.54	52.64	29.82	100.00	
Öğretmen	f	28	73	31	132	
	%	21.21	55.30	23.49	100.00	3.67
Öğrenci	f	91	91	59	241	
	%	37.76	37.76	24.48	100.00	20.22*
Veli	f	100	81	65	246	
	%	40.65	32.92	26.43	100.00	23.11*
Toplam	f	229	275	172	676	
	%	33.88	40.68	25.44	100.00	

Tablo 13 incelendiği zaman araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve velilerin % 33.88'inin bu görüşe katıldığı, % 40.68'inin katılmadığı, % 25.44'ünün kararsız olduğu görülmektedir.

(45) TTK, DGKS Tanıtım Dökümanı, a.g.e., s.390.

Grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 17.54'ünün bu görüşe katıldığı, % 52.64'ünün katılmadığı, % 29.82'sinin ise kararsız olduğu; öğretmenlerin % 21.21'inin bu görüşe katıldığı, % 55.30'unun katılmadığı, % 23.49'unun da bu konuda kararsız olduğu; öğrencilerin % 37.76'sının bu görüşe katıldığı, % 37.76'sının katılmadığı, % 24.48'inin kararsız olduğu; velilerin % 40.65'inin katılırken % 32.92'sinin katılmadığı, % 26.43'ünün de kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların katılma yüzdeleri arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman öğretmenlerin bu görüşe yöneticilerden % 3.67, öğrencilerin % 20.22, velilerin ise % 23.11 oranında daha çok katıldıkları görülmektedir.

Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı (normal dağılım) ile kontrol edilmiş, yönetici ve öğretmen görüşleri arasındaki fark anlamsız bulunurken, yönetici ve öğrenci görüşleri arasındaki fark ($\alpha=0.005$ için $Z_{hes}=3.02 > Z_{tab}=1.96$) ile yönetici ve veli görüşleri arasındaki fark ($\alpha=0.005$ için $Z_{hes}=3.29 > Z_{tab}=-1.96$) olumlu yönde anlamlı bulunmuştur.

DGKS'nin üniversite önünde yığılmaları önleyeceği görüşüne öğrenci ve veliler yönetici ve öğretmenlerden daha çok katılmaktadır. Öğretmen ve yöneticilerin bu görüşe katılma oranları oldukça düşüktür. Genel toplamlara bakıldığında zaman grupların bu görüşe katılmama eğiliminde oldukları görülmektedir. Ayrıca bu konuda kararsızların oranının bir hayli yüksek olduğu da gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. Bu konuda veli ve öğrencilerin yeni sistem hakkında yönetici ve öğretmenlerden daha olumlu düşünce içinde oldukları söylenebilir.

2.9. Ortaöğretimi bitiren öğrencilerin üniversiteye diploma aldıkları alanın dışındaki alanlardan başvurmaları hem ekonomik kayıplara neden olmakta hem de eğitimde verimliliği düşüren bir etken olmaktadır. Bu nedenle üniversiteye ancak diploma alınan alandan başvurulabilmesi olumlu bir gelişme olacaktır.

Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 14'te görülmektedir.

TABLO 14
ÜNİVERSİTEYE ANCAK DİPLOMA ALINAN ALANDAN BAŞVURULABİLMESİ
KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	36	17	4	57	
	%	63.15	29.82	7.03	100.00	
Öğretmen	f	99	28	5	132	
	%	75.00	21.21	3.79	100.00	11.85
Öğrenci	f	141	79	21	241	
	%	58.51	32.78	8.71	100.00	4.64
Veli	f	146	69	31	246	
	%	59.35	28.05	12.60	100.00	3.80
Toplam	f	422	193	61	676	
	%	62.43	28.56	9.01	100.00	

Tablo 14 incelendiği zaman, araştırmaya katılanların % 62.43'ünün bu görüşe katıldığı, % 28.56'sının katılmadığı, % 9.01'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman Yöneticilerin % 63.15'inin bu görüşe katıldığı, % 29.82'sinin katılmadığı, % 7.03'ünün bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin % 75.00'inin katıldığı, % 21.21'inin katılmadığı; % 3.79'unun kararsız olduğu; öğrencilerin % 58.51'inin bu görüşe katıldığı; % 32.78'inin katılmadığı, % 8.71'inin kararsız olduğu; velilerin % 59.35'inin bu görüşe katıldığı, % 28.05'inin katılmadığı; % 12.60'ının ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklara bakıldığı zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 11.85 daha az;

öğrencilerden % 4.64, velilerden % 3.80 daha fazla olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin büyük çoğunluğu üniversiteye diploma alınan alandan başvurulması gerektiği görüşüne katılmaktadır.

3. DGKS'nin Uygulanmasında Okul Yöneticilerinin Gösterdikleri Tutum ve Davranışların İncelenmesi

DGKS uygulamasının başarısı, özellikle okul yöneticilerinin bu konuyu iyi anlayarak, faydalarının farkına varıp, benimseyip doğru bir şekilde yürütmelerine bağlıdır(46). TTK tarafından yayınlanan yönetici klavuzunda belirtildiği gibi DGKY'nin uygulanmasında en önemli görev okul yöneticilerine düşmektedir. Bu da ancak bu konuda yayınlanmış genelge, yönetmelik ve uygulama klavuzlarının incelenip, sistemin uygulanmasında tüm tarafların; yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve velilerin kendilerine düşen görevleri yerine getirmelerinin sağlanması ile mümkün görülmektedir.

Bu bölümde okul yöneticilerinin DGKY'nin uygulanması sırasında göstermiş oldukları tutum ve davranışlar kendileri, danışman öğretmenler, öğrenciler ve velilerin algılarına göre incelenmektedir.

3.1. Okul Müdürlerinin DGKY'ni Yeterli Şekilde İncelemeleri ile ilgili görüşler.

Tablo 15'te okul müdürlerinin DGKY'ni yeterli şekilde incelemeleri konusundaki yönetici görüşlerinin dağılımı görülmektedir.

TABLO 15

OKUL YÖNETİCİLERİNİN DERS GEÇME VE KREDİ YÖNETMELİĞİNİ YETERLİ ŞEKİLDE İNCELEMELERİ İLE İLGİLİ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam
	f	48	2	7	57
Yönetici	%	84.21	3.51	12.28	100.00

Tablo 15'te görüldüğü gibi yöneticilerin % 84.21'i okul yöneticilerinin DGKY'ni yeterli şekilde inceledikleri görüşüne katılmakta, % 3.51'i bu görüşe

(46) TTK, Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile İlgili Yönetim Klavuzu, Ankara: 1991, s.1.

katılmamakta, % 12.28'i de bu konuda kararsız olduğunu belirtmektedir. Bu görüşe katılmayanlar ve bu konuda kararsız olanlar birlikte düşünüldüğü zaman, konunun önemi dikkate alındığında, araştırmaya katılan yöneticilerin küçümsenmeyecek bir bölümünün bazı okul yöneticilerinin bu konuda gerekli titizliği göstermediği görüşünde oldukları söylenebilir. Bu durum bazı okul yöneticilerinin DGKS uygulamasında hiçbir yetkisi olmayan bazı çevrelerin yarattığı, bu sistemin kaldırılacağı şeklindeki, sipekülasyonlardan etkilenmiş olmalarının neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

3.2. Okul Müdürlerinin DGKY'nin danışman öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından incelenmesini ve tanınmasını sağlaması ile ilgili görüşler.

3.2.1.DGKS'nin uygulanmasında okul müdürlerine düşen önemli görevlerden bir diğeri DGKY'nin danışman öğretmen ve öğrenci velileri tarafından incelenmesini sağlamaktır. Zira yeni sistem tanındıkça onun benimsenme oranı artıyor, aksaklıklar azalıyor(47).

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 16'da görülmektedir.

Tablo 16 incelendiği zaman araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen ve velilerin % 47.13'ünün bu görüşe katıldığı, % 40.23'ünün katılmadığı, % 12.40'ının da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 63.15'inin bu görüşe katıldığı, % 21.05'inin katılmadığı, % 15.80'inin kararsız olduğu; danışman öğretmenlerin % 68.18'inin bu görüşe katıldığı, % 15.15'inin katılmadığı, 16.67'sinin kararsız olduğu; velilerin % 32.52'sinin katıldığı, % 58.13'ünün katılmadığı, % 9.35'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(47) TTK, DGKS Tanıtım Dökümanı, a.g.e., s.392.

TABLO 16

OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS İLE İLGİLİ YÖNETMELİĞİN DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ VELİLERİNCE İNCELENMESİNİ SAĞLAMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	toplam	%farkı
Yönetici	f	36	12	9	57	
	%	63.15	21.05	15.80	100.00	
Öğretmen	f	90	20	22	132	
	%	68.18	15.15	16.67	100.00	5.03
Veli	f	80	143	23	246	
	%	32.52	58.13	9.35	100.00	30.63*
Toplam	f	206	175	54	435	
	%	47.13	40.23	12.40	100.00	

Tablo grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticileri öğretmenlerden % 5.03 daha düşük, velilerden ise % 30.63 daha yüksek oranda bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş, yönetici-öğretmen farkının anlamsız olduğu, yönetici-veli farkının ise ($\alpha = 0.05$ için $Z_{hes} = 4.22 > Z_{tab} = 1.96$) olumsuz yönde anlamlı olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan veliler bu konuda yönetici ve öğretmenlerden farklı düşünmektedir. Okul yöneticileri, velilerin algılarına göre, DGKY'nin veliler tarafından tanınmasında fazla çaba göstermemişlerdir.

3.2.2. DGKY gereğince okul müdürünün DGKS'ni tanıtmak amacıyla müdür yardımcıları, danışman öğretmenler ve öğrenci velileri ile sık sık toplantı düzenlemesi gerekmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 17'de görülmektedir.

TABLO 17

**OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS'Nİ TANITMAK AMACIYLA MÜDÜR YARDIMCILARI
DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE VELİLERLE SIK SIK TOPLANTI DÜZENLEMESİ
KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE
VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	36	14	7	57	
	%	63.15	24.56	12.29	100.00	
Öğretmen	f	63	50	19	132	
	%	47.72	37.88	14.40	100.00	15.43*
Veli	f	57	172	17	246	
	%	23.17	69.92	6.91	100.00	39.98*
Toplam	f	156	236	43	435	
	%	35.86	54.25	9.89	100.00	

Tablo 17 incelendiği zaman araştırmaya katılan, toplam 435 yönetici, öğretmen ve velinin % 35.86'sı bu görüşe katıldığı, % 54.25'inin katıldığı, % 9.89'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 63.15'inin bu görüşe katıldığı, % 24.56'sinin katılmadığı, % 12.29'unun ise kararsız olduğu; danışman öğretmenlerin % 47.72'sinin bu görüşe katıldığı, % 37.88'inin katılmadığı, % 14.40'ının da kararsız olduğu; velilerin % 23.17'sinin katıldığı, % 69.92'sinin katılmadığı ve % 6.91'inin bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin, bu görüşe, öğretmenlerden % 15.43, velilerden ise % 39.98 daha yüksek oranda katıldığı görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımına bakarak kontrol edilmiştir. Yöneticilerin bu görüşe katılma oranları ile öğretmenlerin katılma oranları arasındaki fark ($\chi^2 = 0.005$ için $Z_{hes} = 2.10 > Z_{tab} = 1.96$) ve yöneticilerle velilerin bu görüşe katılma oranları arasındaki fark ($\chi^2 = 0.005$ için $Z_{hes} = 5.49 > Z_{tab} = 1.96$) olumsuz yönde anlamlı

bulunmuştur. Okul müdürlerinin DGKS'ni tanıtmak amacıyla müdür yardımcıları, danışman öğretmen ve öğrenci velileri ile sık sık toplantı düzenlediklerini söylemişlerdir. Ancak öğretmen ve veliler yöneticilerin bu konudaki görüşüne katılmamışlardır. Okul müdürlerinin bu konuda yaptıkları toplantıları yeterli görmelerine rağmen, konunun önemi açısından, bu konuda yetersiz kaldıkları sonucuna varılmıştır.

3.2.3. DGKS'nin tanınıp benimsenmesi için okul müdürünün öğretmen ve öğrenci velileri ile zaman zaman toplantı düzenleyip sistemin getirdiği yenilikleri ayrıntıları ile açıklaması gerekmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen ve öğrenci velilerinin görüşlerinin dağılımı tablo 18'de görülmektedir.

TABLO 18

OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS'NİN GETİRDİĞİ YENİLİKLERİ DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ VELİLERİNE AYRINTILARI İLE AÇIKLAMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
	f	43	10	4	57	
Yönetici	%	75.44	17.54	7.02	100.00	
	f	80	32	20	132	
Öğretmen	%	60.60	24.24	15.16	100.00	14.84*
	f	78	139	29	246	
Veli	%	31.71	56.50	11.79	100.00	43.73*
	f	201	181	53	435	
Toplam	%	46.21	41.61	12.18	100.00	

Tablo incelendiği zaman araştırmaya katılan 435 yönetici, öğretmen ve velinin % 46.21'inin bu görüşe katıldığı, % 41.61'inin katılmadığı, 5 12.18'inin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tabloda kaynak grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 75.44'ünün bu görüşe katıldığı, % 17.54'ünün katılmadığı, % 7.02'sinin kararsız olduğu; danışman öğretmenlerin % 60.60'ının katıldığı, % 24.24'ünün katılmadığı, % 15.16'sinin bu konuda kararsız olduğu; araştırmaya katılan velilerin % 31.71'inin bu görüşe katıldığı, % 56.50'sinin katılmadığı, % 11.79'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan yönetici, öğretmen ve velilerin bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 14.84, velilerden % 43.73 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş, yönetici öğretmen görüşleri arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.02 > Z_{tab}=1.96$) ve yönetici veli görüşleri arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=5.86 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

DGKS'nin tanınıp benimsenmesi için okul müdürünün öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci velileri ile sık sık toplantı düzenleyip sistemin getirdiği yenilikleri ayrıntıları ile açıklaması konusunda öğretmen ve veliler okul yöneticilerinden farklı düşünmektedirler. Özellikle öğrenci velilerinin büyük çoğunluğu bu görüşe katılmamışlardır. Okul yöneticilerinin bu konuda olumlu görüş bildirmelerine rağmen sistemin tanınması ve benimsenmesi konusunda yeterli çalışma yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

3.2.4. DGKS'nin öğretmen, öğrenci ve öğrenci velileri tarafından benimsenmesi ve sistemin yerleşmesi için sistemle ilgili değişikliklerin okul müdürü tarafından danışman öğretmen ve öğrenci velilerine duyurulması gerekmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen ve öğrenci velilerinin görüşlerinin dağılımı tablo 19'da görülmektedir.

TABLO 19
OKUL MÜDÜRÜNÜN DGKS İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLERİ DANIŞMAN ÖĞRETMEN
VE ÖĞRENCİ VELİLERİNE DUYURMASI İLE İLGİLİ YÖNETİCİ,
DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	40	9	8	57	
	%	70.18	15.79	14.03	100.00	
Öğretmen	f	105	19	8	132	
	%	79.55	14.40	6.05	100.00	9.37
Veli	f	65	152	29	246	
	%	26.42	61.79	11.79	100.00	43.76
Toplam	f	210	180	45	435	
	%	48.28	41.38	10.34	100.00	

Tablo 19 incelendiği zaman araştırmaya katılan 435 yönetici, danışman öğretmen ve öğrenci velisinin % 48.28'inin bu görüşe katıldığı, % 41.38'inin katılmadığı, % 10.34'ünün ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 70.18'inin bu görüşe katıldığı, % 15.79'unun katılmadığı, % 14.03'ünün ise bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin % 79.55'inin bu görüşe katıldığı, % 14.40'ının katılmadığı, % 6.05'inin ise bu konuda kararsız olduğu; velilerin % 26.42'sinin katıldığı, % 61.79'unun katılmadığı, % 11.79'unun bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 9.37 daha düşük, öğrenci velilerinden ise % 43.76 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş, yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark anlamsız, ancak yönetici ve veli görüşlerinin dağılımı arasındaki fark ise ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=5.99 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Okul müdürünün DGKS ile ilgili değişiklikleri danışman öğretmen ve velilere duyurması konusunda öğrenci velileri yönetici ve öğretmenden farklı düşün-

mektedir. Bu sonuç, okul müdürlerinin öğrenci velileri ile iletişim kurmakta güçlük çekmelerinin neden olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

3.2.5. DGKY gereğince öğrenci ve velilerin DGKS'ni anlamaları, bu sistemin kendilerinden neler beklediğini öğrenmeleri ve yeni sistemi tanıyıp benimsemeleri için kayıtları yapılırken kendilerine, form dilekçe ile birlikte, bir tane de TTK tarafından hazırlanmış olan veli-öğrenci klavuzu verilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanması da okul müdürünün görevleri arasında bulunmaktadır.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 20'de görülmektedir.

TABLO 20

**ÖĞRENCİNİN OKULA KAYDI YAPILIRKEN KENDİSİNE FORM DİLEKÇE İLE VELİ-
ÖĞRENCİ KLAVUZU VERİLMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN
ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	32	20	5	57	
	%	56.14	35.09	8.77	100.00	
Öğretmen	f	66	29	37	132	
	%	50.00	21.97	28.03	100.00	6.14
Öğrenci	f	117	111	13	241	
	%	48.55	46.06	5.39	100.00	7.59
Veli	f	111	113	22	246	
	%	45.12	45.94	8.94	100.00	11.02
Toplam	f	326	273	77	676	
	%	48.23	40.38	11.39	100.00	

Tablo 26 incelendiği zaman araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve öğrenci velisi, toplam 676 kişiden % 48.23'ünün bu görüşe katıldığı, % 40.38'inin katılmadığı, % 11.39'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Kaynak grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 56.14'ünün bu görüşe katıldığı, % 35.09'unun katılmadığı, % 8.77'sinin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 50.00'sinin katıldığı, % 21.97'sinin katılmadığı, % 28.03'ünün kararsız olduğu; araştırmaya katılan öğrencilerin % 48.55'inin bu görüşe katıldığı, % 46.06'sinin katılmadığı, % 5.39'unun kararsız olduğu; velilerin %45.12'sinin bu görüşe katıldığı, % 45.94'ünün katılmadığı, % 8.94'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırma gruplarının bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman, yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğretmenlerden % 6.14, öğrencilerden % 7.59, velilerden de % 11.02 oranında daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur.

Bu konuda araştırmaya katılanların büyük bölümü okul yöneticilerinin kayıt sırasında öğrenciye TTK veli-öğrenci klavuzu verilmesinin sağlandığı görüşüne katılmıştır. Ancak bu görüşe katılmayanlarla kararsızlar birlikte düşünüldüğü zaman bazı okullarda öğrenciye TTK veli-öğrenci klavuzu verilmediği anlaşılmaktadır.

3.2.6. DGKS'nin benimsenmesi ve yerleşmesi öğrencilerle öğrenci velileri tarafından tanınması ile mümkündür. Bunun sağlanması için TTK tarafından hazırlanmış olan veli-öğrenci klavuzunu incelemeleri ve sistemin getirdiği yenilikleri, dayandığı temel ilkeleri ve sistemin öğrenci ve veliye getirdiği görev ve sorumlulukları bilmeleri gerekmektedir. Bu konuda da okul yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklenmekte ve bunun sağlanması okul müdürünün görevleri arasında kabul edilmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 21'de görülmektedir.

TABLO 21

ÖĞRENCİ VE VELİLERİN TTK VELİ-ÖĞRENCİ KILAVUZUNU İNCELEMELERİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	20	25	12	57	
	%	35.09	43.86	21.05	100.00	
Öğretmen	f	29	72	31	132	
	%	21.97	54.55	23.49	100.00	13.12
Öğrenci	f	65	142	34	241	
	%	26.97	58.92	14.11	100.00	8.12
Veli	f	74	149	23	246	
	%	30.08	60.57	9.35	100.00	5.01
Toplam	f	188	388	100	676	
	%	27.81	57.40	14.79	100.00	

Tablo 21 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 kişinin % 27.81'inin bu görüşe katılırken, % 57.40'ının katılmadığı, % 14.79'unun ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 35.09'unun bu görüşe katıldığı, % 43.86'sinin katılmadığı, % 21.05'inin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 21.97'sinin bu görüşe katıldığı, % 54.55'inin katılmadığı, % 23.49'unun ise kararsız olduğu; öğrencilerin % 26.97'sinin katıldığı, % 58.92'sinin katılmadığı, % 14.11'inin kararsız olduğu; araştırmaya katılan velilerin ise % 30.08'inin bu görüşe katılırken % 60.57'sinin katılmadığı ve % 9.35'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farka bakıldığı zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 13.12, öğrencilerden % 8.12, velilerden ise % 5.01 oranında daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve

anlamsız bulunmuştur. Araştırmaya katılan bütün gruplar velilerin TTK veli-öğrenci klavuzunu yeterli şekilde incelemelerinin sağlanmadığı görüşündedirler.

3.2.7. DGKS'nin başarıya ulaşmasında, yöneticilerden sonra, en önemli görev danışman öğretmenlere verilmiştir. Zira danışman öğretmen sistemin uygulanmasında ve velilerle öğrenciler tarafından tanınmasında önemli görevler üslenmiş bulunmaktadır(48). Bu bakımdan danışman öğretmenin TTK tarafından hazırlanmış olan danışman öğretmen klavuzunu çok iyi incelemesi ve kendisine verilen görevleri yerine getirmesi gerekir. Okul müdürü TTK danışman öğretmen klavuzunu temin etmek ve danışman öğretmenler tarafından incelenmesini sağlamakla görevlidir.

Okul müdürünün bu konudaki görevlerini yerine getirmesi ile ilgili danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 22'de görülmektedir.

TABLO 22

**DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN TTK TARAFINDAN HAZIRLANMIŞ OLAN
DANIŞMAN ÖĞRETMEN KLAUZUNU İNCELEMELERİ KONUSUNDAKİ
DANIŞMAN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam
Öğretmen	f	80	28	24	132
	%	60.60	21.21	18.18	100.00

Tablo incelendiği zaman araştırmaya katılan danışman öğretmenlerin % 60.61'inin bu görüşe katıldığı, % 21.21'inin katılmadığı, % 18.18'inin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Danışman öğretmenlik yapan grubun, kararsızlarla birlikte, %33.39'unun bu görüşe katılmamaları veya kararsız olmaları, okul yöneticilerinin bu konuyu fazla

(48) TTK, Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile İlgili Danışman Öğretmen Klavuzu, Ankara: 1991, s.4.

titiz olmadıklarını ve bazı okullarda danışmanlık hizmetlerinin yönetmeliğine uygun şekilde yapılmadığını göstermektedir.

3.3. Okul Müdürünün Danışman Öğretmenlerin Görevlerini Yapmalarını Sağlaması

Danışman öğretmenlerin görevlendirilmesi ve danışmanlık görevlerini gerektiği şekilde yapmalarının sağlanması okul müdürünün görevleri arasındadır(49). Bu bölümde okul müdürlerinin bu konudaki görevlerini yerine getirmeleri ile ilgili görüşler incelenmektedir.

3.3.1. DGKY gereğince okul müdürleri öğrencilerin ders seçimine yardımcı olabilmeleri için danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirleyip bu görevlerini kendilerine duyurmaları gerekir(50).

Bu konudaki yönetici ve danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 23'te görülmektedir.

TABLO 23

OKUL MÜDÜRÜNÜN DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİ OKULUN AÇILIŞINDAN ÖNCE BELİRLEMESİ VE KENDİLERİNE DUYURMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE DANIŞMAN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	39	14	4	57	
	%	68.42	24.56	7.02	100.00	
Öğretmen	f	77	44	11	132	
	%	58.33	33.33	8.34	100.00	10.09
Toplam	f	116	58	15	189	
	%	61.38	30.69	7.93	100.00	

(49) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.2.

(50) Aynı, s.3.

Tablo 23 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 189 yönetici ve öğretmenin % 61.38'inin bu görüşe katıldığı, % 30.69'unun katılmadığı ve % 7.93'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin %68.42'sinin bu görüşe katıldığı, % 24.56'sının katılmadığı, % 7.02'sinin bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin ise % 58.33'ünün bu görüşe katıldığı, 33.33'ünün katılmadığı, % 8.34'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe katılma yüzdeleri açısından incelendiği zaman, yöneticilerin bu görüşe katılma oranının öğretmenlerden % 10.09 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur. ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=1.30 < Z_{tab}=1.96$). Bu konuda yönetici ve öğretmenler farklı düşünmemekte, okul müdürlerinin danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirledikleri ve kendilerine duyurdukları görüşüne katılmaktadırlar.

3.3.2. DGKY gereğince, okul müdürleri danışman öğretmenleri belirlemek ve öğrencinin okula kaydı yapılırken ders seçiminde yardım isteyebilmeleri için, danışman öğretmenin kim olduğunun kendilerine bildirilmesini sağlamakla görevlidir(51).

Bu konudaki yönetici, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 24'te görülmektedir.

Tablo 24 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 544 yönetici, öğrenci ve velinin % 49.69'unun bu görüşe katıldığı, % 41.18'inin katılmadığı, % 9.19'unun ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(51) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.2.

TABLO 24

**ÖĞRENCİNİN OKULA KAYDI YAPILIRKEN KENDİSİNE DANIŞMAN
ÖĞRETMENİNİN KİM OLDUĞUNUN BİLDİRİLMESİ KONUSUNDAKİ
YÖNETİCİ, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	32	20	5	57	
	%	56.14	35.09	8.77	100.00	
Öğrenci	f	118	103	20	241	
	%	48.96	42.74	8.30	100.00	7.18
Veli	f	120	101	25	246	
	%	48.78	41.06	10.16	100.00	7.36
Toplam	f	270	224	50	544	
	%	49.69	41.18	9.19	100.00	

Araştırmaya katılan grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 56.14'ünün bu görüşe katıldığı, % 35.09'unun katılmadığı, % 8.77'sinin ise kararsız olduğu; öğrencilerin % 48.96'sının katıldığı, % 42.74'sinin katılmadığı, % 8.30'unun da kararsız olduğu; velilerin % 48.78'inin katıldığı, % 41.06'sinin katılmadığı, % 10.16'sinin da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar açısından incelendiği zaman, yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğrencilerden % 7.18; velilerden ise % 7.36 daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yönetici, öğrenci ve veliler öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine danışman öğretmenin kim olduğunun söylediği görüşüne katılmışlardır.

3.3.3. Okul müdürlerinin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için okul içinde danışman öğretmenlere eğitici çalışmalar düzenlemesi gerekir.

Bu konudaki yönetici ve danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 25'te görülmektedir.

TABLO 25
OKUL MÜDÜRÜNÜN DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN DANIŞMANLIK
GÖREVLERİNİ DAHA İYİ YAPABİLMELERİ İÇİN EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR
DÜZENLEMESİ KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE DANIŞMAN
ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	31	22	4	57	
	%	54.38	38.60	7.02	100.00	
Öğretmen	f	41	65	26	132	
	%	31.06	49.24	19.70	100.00	23.32*
Toplam	f	72	87	30	189	
	%	38.10	46.03	15.87	100.00	

Tablo 25 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 189 yönetici ve öğretmenin % 38.10'unun bu görüşe katıldığı, % 46.03'ünün katılmadığı, % 15.87'sinin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Yönetici ve öğretmen gruplarının görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 54.38'inin bu görüşe katıldığı, % 38.60'ının katılmadığı, % 7.02'sinin de bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin ise % 31.06'sının bu görüşe katıldığı, % 49.24'ünün katılmadığı, % 17.70'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar bakımından incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 23.32 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.93 > Z_{tab}=1.96$).

Okul müdürünün danışman öğretmenlerin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için okul içinde eğitici çalışmalar düzenlemesi konusunda araştırmaya

katılan öğretmenler yöneticilerden farklı düşünmekte, yöneticilerin bu konuda çalışma yaptıkları görüşüne katılmamaktadırlar. Bu sonuç, yöneticilerin danışman öğretmenler için düzenledikleri eğitici çalışmaları yeterli bulmalarına rağmen, öğretmenlerin yeterli bulmadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

3.3.4. Okul müdürleri, DGKY gereğince, danışman öğretmenlerin, yönlendirme çalışmalarında kullanmak üzere, öğrenciler hakkında elde ettikleri her türlü bilgiyi toplamak için öğrenci izleme dosyası tutmalarını sağlamak durumundadırlar(52).

Bu konudaki yönetici ve danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 26'da görülmektedir.

TABLO 26

DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRENCİLER HAKKINDA TOPLADIKLARI BİLGİ VE DEĞERLENDİRME SONUÇLARINI SAKLAMAK ÜZERE ÖĞRENCİ İZLEME DOSYALARI TUTMALARININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE DANIŞMAN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	39	12	6	57	
	%	68.42	21.05	10.53	100.00	
Öğretmen	f	82	30	20	132	
	%	62.12	22.73	15.15	100.00	6.30
Toplam	f	121	42	26	189	
	%	64.02	22.22	13.76	100.00	

Tablo 26 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 189 yönetici ve danışman öğretmenin % 64.02'sinin bu görüşe katıldığı, % 22.22'sinin katılmadığı, % 13.76'sinin da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 68.42'sinin bu görüşe katıldığı, % 21.05'inin katılmadığı, % 10.53'ünün kararsız olduğu; öğretmenlerin ise % 62.12'sinin bu görüşe katıldığı, % 22.73'ünün katılmadığı, % 15.15'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları arasındaki fark açısından incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 6.30 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ($\alpha = 0.05$ için $Z_{hes} = 0.79 < Z_{tab} = 1.96$) ve anlamsız bulunmuştur.

Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler danışman öğretmenlerin öğrenci hakkında topladıkları her türlü bilgiyi saklamak üzere öğrenci izleme dosyası tutmalarının sağlandığı görüşüne katılmışlardır.

3.3.5. DGKS'nin başarıya ulaşmasında danışman öğretmenlerin yerine getirmeleri gereken en önemli görevlerden birisi de sistem hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle sık sık toplantı düzenlenmesidir. Danışman öğretmenin bu sorumluluğunu yerine getirmesinden, kendisi kadar, okul müdürü de sorumludur.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 27'de görülmektedir.

Tablo 27 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 kişinin % 29.44'ünün bu görüşe katıldığı, % 58.73'ünün katılmadığı, % 11.83'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

TABLO 27

**DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN DGKS HAKKINDA BİLGİ VERMEK AMACIYLA
ÖĞRENCİ VE VELİLERLE SIK SIK TOPLANTI DÜZENLEMELERİNİN SAĞLANMASI
KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ
GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılıtım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	32	17	8	57	
	%	56.14	29.82	14.04	100.00	
Öğretmen	f	41	70	21	132	
	%	31.06	53.03	15.93	100.00	25.08*
Öğrenci	f	71	143	27	241	
	%	29.46	59.34	11.20	100.00	26.68*
Veli	f	55	167	24	246	
	%	22.36	67.89	9.75	100.00	33.78*
Toplam	f	199	397	80	676	
	%	29.44	58.73	11.83	100.00	

Araştırmaya katılan grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 56.14'nün bu görüşe katıldığı, % 29.82'sinin katılmadığı, % 14.04'ünün kararsız olduğu; öğretmenlerin % 31.06'sının bu görüşe katıldığı, % 53.03'ünün katılmadığı, % 15.91'inin kararsız olduğu; öğrencilerin % 29.46'sının katıldığı, % 59.34'ünün katılmadığı, % 11.20'sinin kararsız olduğu; velilerin % 22.36'sının katıldığı, % 67.89'unun katılmadığı, % 9.75'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar bakımından incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 25.08, öğrencilerden % 26.68, velilerden % 33.78 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş; yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.18 > Z_{tab}=1.96$); yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.36 > Z_{tab}=1.96$);

yöneticilerle veliler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=4.74 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Danışman öğretmenlerin DGKS hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci velileri ile sık sık toplantı düzenlemelerinin sağlanması konusunda öğretmen, öğrenci ve veliler yöneticilerden farklı düşünmekte, çoğunlukla bu görüşe katılmaktadırlar. Bu sonuç, yöneticilerin bu konuda olumlu görüş bildirmelerine rağmen, danışman öğretmenlerin bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlemedikleri şeklinde yorumlanmıştır.

3.3.6. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmeti verebilmeleri, öğrenci ve velilerle daha rahat bir ortamda görüşebilmeleri için kendilerine okul içinde özel bir yer ayrılması gerekmektedir. Bu okul müdürünün görevleri arasındadır(53).

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 28'de görülmektedir.

TABLO 28

DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN DANIŞMANLIK HİZMETİ VEREBİLMELERİ İÇİN KENDİLERİNE OKUL İÇİNDE ÖZEL BİR YER AYRILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	9	43	5	57	
	%	15.79	75.44	8.77	100.00	
Öğretmen	f	14	110	8	132	
	%	10.60	83.33	6.07	100.00	5.19
Öğrenci	f	67	155	19	241	
	%	27.80	64.32	7.88	100.00	12.01*
Veli	f	71	134	41	246	
	%	28.86	54.47	16.67	100.00	13.07*
Toplam	f	161	442	73	676	
	%	23.82	65.38	10.80	100.00	

Tablo 28 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 yönetici, danışman öğretmen, öğrenci, ve velinin % 23.82' sinin bu görüşe katıldığı, %65.38'inin katılmadığı, %10.80'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 15.79'unun bu görüşe katıldığı, % 75.44'ünün katılmadığı, % 8.77'sinin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 10.60'ının katıldığı, % 83.33'ünün katılmadığı, % 6.07'sinin kararsız olduğu; öğrencilerin % 27.80'inin katıldığı, % 64.32'sinin katılmadığı, % 7.88'inin kararsız olduğu; velilerin ise % 28.86'sinin katıldığı, % 54.47'sinin katılmadığı, % 16.67'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman, yöneticilerin bu görüşe öğretmenlerden % 5.19 oranında daha yüksek, öğrencilerden % 12.01, velilerden % 13.07 daha düşük oranda katıldıkları görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş, yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark anlamsız ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=0.92 < Z_{tab}=1.96$); yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=1.97 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle veliler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.11 > Z_{tab}=1.96$) anlamlı bulunmuştur. Bu anlamlılığın öğrenci ve velilerin «özel bir yer» ifadesini gerektiği şekilde değerlendirememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo yüzdeler yönünden değerlendirildiği zaman araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu danışman öğretmenlere okul içinde özel bir yer ayrılmadığı görüşünde birleşmektedir.

3.3.7. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmetlerini daha sağlıklı biçimde verebilmeleri için danışma gün ve saatlerini belirleyip öğrencilere duyurmaları gerekmektedir. Bu görevin sağlıklı biçimde yürütülmesinden okul müdürleri sorumludur(54).

Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyip öğrencilere duyurmaları ile ilgili yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 29'da görülmektedir.

TABLO 29

DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİN DANIŞMA GÜN VE SAATLERİNİ BELİRLEYEREK ÖĞRENCİLERE DUYURMALARININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	30	24	3	57	
	%	52.63	42.11	5.26	100.00	
Öğretmen	f	69	49	14	132	
	%	52.27	37.12	10.62	100.00	0.36
Öğrenci	f	115	109	17	241	
	%	47.72	45.22	7.06	100.00	4.91
Veli	f	49	170	27	246	
	%	19.91	69.11	10.98	100.00	32.72*
Toplam	f	263	352	61	676	
	%	38.91	52.07	9.02	100.00	

Tablo 29 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve velinin % 38.91' inin bu görüşe katıldığı, % 52.07'sinin katılmadığı, % 9.02' sinin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 52.63'ünün bu görüşe katıldığı, % 42.11'inin katılmadığı, % 5.26'sının kararsız olduğu; öğretmenlerin % 52.27'sinin bu görüşe katıldığı, % 37.12'sinin katılmadığı, % 10.61'inin kararsız olduğu; öğrencilerin % 47.72'sinin katıldığı, % 45.22'sinin katılmadığı, % 7.06'sının kararsız olduğu; velilerin % 19.91'inin katıldığı, % 69.11'inin katılmadığı ve % 10.98'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklara bakıldığı zaman yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının danışman öğretmenlerden % 0.36, öğrencilerden % 4.91 ve velilerden de % 32.72 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş, yönetici öğretmen ve yönetici öğrenciler arasındaki fark anlamsız bulunurken yöneticilerle veliler arasındaki fark olumsuz yönde anlamlı ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=4.66 > Z_{tab}=1.96$) bulunmuştur.

Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyerek öğrencilere duyurdukları görüşüne araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen ve öğrenciler katılırken veliler katılmamışlardır. Velilerin diğer gruplardan farklı düşüncelerine bu konuda yeterli şekilde bilgilendirilmemiş olmalarının neden olduğu söylenebilir.

3.4. Okul Rehberlik Servislerinin Yönetmeliğine Uygun Biçimde Çalışmasının Sağlanması

Eğitim öğretim çalışmalarının öğrencinin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda rehberlikten hız alan bir anlayışla düzenlenmesi çağdaş eğitim görüşünün bir gereğidir(55).

3.4.1. DGKS'nin yönetmeliğine uygun biçimde yürütülmesi Okul Rehberlik Servisinin çalışmaları ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle DGKS'nin başarıya ulaşması ve benimsenmesinde Okul Rehberlik Servisinin yönetmeliğine uygun olarak çalışmalarını sürdürmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu konudaki yönetici ve danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 30'da görülmektedir.

(55) Muharrem Kepçeoğlu, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1993, s.32.

TABLO 30
OKUL REHBERLİK SERVİSİNİN YÖNETMELİĞİNE UYGUN OLARAK
ÇALIŞMALARINI SÜRDÜRMEİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ
YÖNETİCİ VE DANIŞMAN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	31	18	8	57	
	%	54.39	31.58	14.03	100.00	
Öğretmen	f	50	65	17	132	
	%	37.88	49.24	12.88	100.00	16.51*
Toplam	f	81	83	25	189	
	%	42.86	43.82	13.22	100.00	

Tablo 30 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 189 yönetici ve danışman öğretmenin % 42.86'sının bu görüşe katılırken % 43.82'sinin katılmadığı, % 13.22'sinin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Yönetici ve danışman öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 54.39'unun bu görüşe katıldığı, % 31.58'inin katılmadığı, % 14.03'ünün de kararsız olduğu; öğretmenlerin ise %37.88'inin bu görüşe katılırken % 49.24'ünün katılmadığı ve % 12.88'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 16.51 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.02 > Z_{tab}=1.96$).

Okul Rehberlik Servisinin Yönetmeliğine uygun olarak çalışmalarını sürdürmesinin sağlanması konusunda danışman öğretmenler okul yöneticilerinden farklı düşünmekte ve bu görüşe katılmamaktadırlar. Bunun nedeni, okullarda rehberlik hizmetleri ile danışmanlık hizmetlerinin birlikte yürütülmemesi olarak yorumlanmıştır.

3.4.2. Danışman öğretmenin danışmanlık görevini gerektiği şekilde yapabilmesi için Okul Rehberlik Servisi ile işbirliği içinde olması ve Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı her türlü bigiden yararlanması gerekir.

Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı her türlü bilginin danışman öğretmene ulaşmasının sağlanması konusundaki yönetici ve danışman öğretmen görüşlerinin dağılımı tablo 31'de görülmektedir.

TABLO 31

OKUL REHBERLİK SERVİSİNİN ÖĞRENCİ HAKKINDA TOPLADIĞI HER TÜRLÜ BİLGİNİN DANIŞMAN ÖĞRETMENE ULAŞMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ VE DANIŞMAN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	toplam	% farkı
Yönetici	f	28	21	8	57	
	%	49.12	36.84	14.04	100.00	
Öğretmen	f	41	60	31	132	
	%	31.06	45.46	23.48	100.00	18.06*
Toplam	f	69	81	39	189	
	%	36.50	42.86	20.64	100.00	

Tablo 31 incelendiği zaman araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin % 36.50'sinin bu görüşe katılırken % 42.06'sının katılmadığı ve % 20.64'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Katılmayanlar ile kararsızlar birlikte düşünüldüğü zaman Okul Rehberlik Servislerinin öğrenci hakkında topladığı bilgilerin danışman öğretmene ulaşmasının sağlanması konusunda araştırmaya katılanların büyük bölümünün olumsuz düşündüğü anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 49.12'sinin bu görüşe katılırken % 36.84'ünün katılmadığı ve % 14.04'ünün de bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin ise % 31.06'sı bu görüşe katılırken % 45.46'sının katılmadığı ve % 23.48'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Yönetici grubu ile öğretmen grubunun bu görüşe katılma oranları arasındaki farklara bakıldığında zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 18.06 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.31 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı her türlü biginin danışman öğretmene ulaşmasının sağlanması görüşüne danışman öğretmenler katılmamakta bu konuda yöneticilerden farklı düşünmektedirler. Bunun nedeni, okullarda rehberlik servisleri ile danışman öğretmenler arasında gerekli koordinasyonun sağlanmaması olarak yorumlanmaktadır.

3.4.3. DGKS'nin başarıya ulaşmasında öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tesbit edilmesi ve ders seçiminin buna göre yapılması çok önemlidir. Öğrencilerin ilgi ve yeteneğinin tesbit edilmesi için Okul Rehberlik Servisinin öğrencilere kendini değerlendirme envanteri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uygulaması büyük önem taşımaktadır(56).

Araştırmaya katılan yönetici, öğretmen ve öğrencilerin bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 32'de görülmektedir.

Tablo 32 incelendiğinde zaman araştırmaya katılan toplam 430 yönetici, danışman öğretmen ve öğrencinin % 39.07'sinin bu görüşe katıldığı, % 46.74'ünün katılmadığı ve % 14.19'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiğinde zaman yöneticilerin % 52.63'ünün bu görüşe katıldığı, % 35.09'unun katılmadığı, % 12.28'inin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 36.37'sinin katıldığı, % 46.21'inin katılmadığı, % 17.42'sinin kararsız olduğu; öğrencilerin % 37.34'ünün katıldığı, % 49.79'unun katılmadığı ve % 12.87'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(56) TTK, Danışman Öğretmen Klavuzu, a.g.e., s.3.

TABLO 32

ÖĞRENCİLERİN İLGİ VE YETENEKLERİNİN TESBİT EDİLMESİ AMACIYLA OKUL REHBERLİK SERVİSİ TARAFINDAN ÖĞRENCİLERE KENDİNİ DEĞERLENDİRME ENVANTERİ, KİŞİLİK TESTLERİ, TUTUM ÖLÇEKLERİ, İLGİ TESTLERİ VB. UYGULANMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	30	20	7	57	
	%	52.63	35.09	12.28	100.00	
Öğretmen	f	48	61	23	132	
	%	36.37	46.21	17.21	100.00	16.26*
Öğrenci	f	90	120	31	241	
	%	37.34	49.79	12.87	100.00	15.29*
Toplam	f	168	201	61	430	
	%	39.07	46.74	14.19	100.00	

Tablo 32 araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarını öğretmenlerden % 16.26, öğrencilerden % 15.29 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.15 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.18 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin tesbit edilmesi amacıyla Okul Rehberlik Servisi tarafından öğrencilere kendini değerlendirme envantari, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uygulanmasının sağlanması konusunda araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler yöneticilerden, olumsuz yönde, farklı düşünmekte ve bu görüşe katılmamaktadırlar. Okul yöneticilerinin olumlu görüş belirtmelerine rağmen, okullarda rehberlik servisleri öğrencilerin yeteneklerini tesbit etmek amacıyla gerekli çalışmalarını yapmadıkları anlaşılmaktadır.

3.5. Öğrencilerin Ders Seçiminin Yönetmeliğe Uygun Olarak Yapılmasının Sağlanması

DGKS'inde ders seçimi çok önemlidir. Ders seçiminin öğrencinin ilgi ve yeteneği doğrultusunda yapılması ve öğrencinin istediği dersi seçmesinin sağlanması gerekmektedir. Sistem ancak bu şekilde amacına ulaşacaktır.

3.5.1. DGKS'inde ders seçimi form dilekçeler kanalıyla yapılmaktadır. Kayıt sırasında öğrenciye ders seçimi için form dilekçe verilmesi ve bu form dilekçelerin doldurulmasında öğrenciye danışman öğretmenin yardım etmesi gerekmektedir(57). Danışman öğretmenlerin bu görevlerini yapmaları okul müdürünün yapacağı ön çalışmalarla mümkündür. Bu nedenle danışman öğretmenlerin bu görevlerini yapmalarının okul müdürü tarafından sağlanması gerekmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 33'te görülmektedir.

TABLO 33
KAYIT SIRASINDA FORM DİLEKÇELERİN DOLDURULMASINDA DANIŞMAN ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİ VE VELİYE YARDIM ETMESİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	25	27	5	57	
	%	43.86	47.37	8.77	100.00	
Öğretmen	f	58	51	23	132	
	%	43.94	38.63	17.43	100.00	0.08
Öğrenci	f	98	124	19	241	
	%	40.66	51.45	7.89	100.00	3.20
Veli	f	99	121	26	246	
	%	40.24	49.19	10.57	100.00	3.62
Toplam	f	280	323	73	676	
	%	41.42	47.78	10.80	100.00	

(57) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.2.

Tablo 33 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin % 41.42'sinin bu görüşe katıldığı, % 47.78'inin katılmadığı, % 10.80'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 43.86'sının bu görüşe katıldığı, % 47.37'sinin katılmadığı, % 8.77'sinin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 43.94'ünün bu görüşe katıldığı, % 38.63'ünün katılmadığı, % 17.43'ünün kararsız olduğu; öğrencilerin % 40.66'sının katıldığı, % 51.45'inin katılmadığı, % 7.892'unun kararsız olduğu; velilerin % 40.24'ünün katıldığı, % 49.19'unun katılmadığı, % 10.57'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman katılma oranlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Grupların katılma oranları arasındaki farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve anlamlı bulunmamıştır.

Bu görüşe katılmayanlarla kararsızlar birlikte düşünüldüğü zaman araştırmaya katılanların büyük bölümü kayıt sırasında form dilekçelerin doldurulmasında danışman öğretmenin öğrenci ve veliye yardım ettiği görüşüne katılmamıştır. Buna, birçok okulda okul yöneticilerinin, danışman öğretmenlerin form dilekçelerin doldurulması konusunda, veli ve öğrenciye yardımcı olmalarının sağlanmasında fazla hassas davranmamalarının neden olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

3.5.2. DGKS'nin getirdiği en önemli yeniliklerden birisi öğrencinin ilgi, istek ve yeteneğine uygun ders seçmesine imkan verilmesidir. Ders seçiminin isabetli olabilmesi için öğrenciye danışman öğretmeni ve velisinin yardım etmesi ilke olarak kabul edilmiştir(58). Öğrencinin ders seçiminde danışman öğretmen ve velinin yar-

(58) TTK, Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile ilgili Veli-Öğrenci Klavuzu, Ankara: 1991, s.3.

dım etmesinin sağlanması, başka bir ifade ile ders seçiminde öğrenci, veli ve danışman öğretmen işbirliğinin sağlanması, Okul müdürünün görevleri arasındadır(59).

Okul müdürlerinin bu görevlerini yerine getirmeleri ile ilgili olarak araştırmaya katılanların görüşlerinin dağılımı tablo 34'te görülmektedir.

TABLO 34

SEÇMELİ DERSLERİN SEÇİMİNİN DANIŞMAN ÖĞRETMEN, VELİ VE ÖĞRENCİ İŞBİRLİĞİ İLE YAPILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	35	15	7	57	
	%	61.40	26.32	12.28	100.00	
Öğretmen	f	55	49	28	132	
	%	41.67	37.12	21.21	100.00	19.73*
Öğrenci	f	115	113	13	241	
	%	47.72	46.89	5.39	100.00	13.68*
Veli	f	108	116	22	246	
	%	43.90	47.16	8.94	100.00	17.50*
Toplam	f	313	293	70	676	
	%	46.30	43.34	10.36	100.00	

Tablo 34 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 kişinin % 46.30'unun bu görüşe katıldığı, % 43.34'ünün katılmadığı, % 10.36'sının da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 61.40'ının bu görüşe katıldığı, % 26.32'sinin katılmadığı, 12.28'inin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 41.67'sinin katıldığı, % 37.12'sinin katılmadığı, % 21.21'inin kararsız olduğu; öğrencilerin % 47.72'sinin katıldığı, % 46.89'unun katılmadığı, % 5.39'unun kararsız olduğu; velilerin ise % 43.90'ının

(59) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.5.

katıldığı, % 47.16'sinin katılmadığı, % 8.94'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklara bakıldığı zaman yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğretmenlerden % 19.73, öğrencilerden % 13.68, velilerden ise % 17.50 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.39 > Z_{tab}=1.96$), yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.06 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle veliler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.31 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci ve veliler, yöneticilerin aksine, seçmeli derslerin seçiminde danışman öğretmen, veli ve öğrenci işbirliği yapıldığı görüşüne çoğunlukla katılmamışlardır. Buna, okulda ders seçiminde öğrenci, veli ve danışman öğretmen işbirliğinin sağlanamamasının neden olduğu düşünülmektedir.

3.5.3. DGKS'nin okul müdürlerine getirdiği görev ve sorumluluklardan birisi de öğrencinin istediği dersi seçmesinin sağlanmasıdır.

Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 35'te görülmektedir.

Tablo 35 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 yönetici, öğretmen, öğrenci ve velinin % 51.92'sinin bu görüşe katıldığı, % 34.76'sinin katılmadığı, % 13.32'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 59.65'inin bu görüşe katıldığı, % 21.05'inin katılmadığı, % 19.30'unun kararsız olduğu; öğretmenlerin % 27.27'sinin bu görüşe katıldığı, % 49.24'ünün katılmadığı, % 23.49'unun kararsız olduğu; öğrencilerin % 55.19'unun bu görüşe katıldığı, % 36.93'ünün katılmadığı, % 7.88'inin kararsız olduğu;

velilerin % 60.16'sının katıldığı, % 28.05'inin katılmadığı, % 11.79'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

TABLO 35
ÖĞRENCİNİN İSTEDİĞİ SEÇMELİ DERSİ SEÇMESİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	34	12	11	57	
	%	59.65	21.05	19.30	100.00	
Öğretmen	f	36	65	31	132	
	%	27.27	49.24	23.49	100.00	32.38*
Öğrenci	f	133	89	19	241	
	%	55.19	36.93	7.88	100.00	4.46
Veli	f	148	69	29	246	
	%	60.16	28.05	11.79	100.00	0.51
Toplam	f	351	235	90	676	
	%	51.92	34.76	13.32	100.00	

Tablo araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları açısından incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 32.38, öğrencilerden % 4.46 daha yüksek ve velilerden de % 0.51 daha düşük olduğu görülmektedir. Katılma oranları arasındaki bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş, yöneticilerle öğrenciler ve yöneticilerle veliler arasındaki fark anlamsız, ancak yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=4.19 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Bu konuda danışman öğretmenler yönetici, öğrenci ve veli gruplarından, olumsuz yönde, farklı düşünmekte; öğrencinin istediği seçmeli dersi seçmesinin sağlandığı görüşüne katılmamaktadırlar. Bunun nedeninin, okullarda program klavuzunda bulunan bütün seçmeli derslerin öğretime açılmaması olduğu düşünülmektedir.

3.5.4. DGKS'nin getirdiği yeniliklerden birisi de sınıf teşkili yerine grup teşkilini getirmiş olmasıdır. Öğrenciler gruplandırılırken öğrencinin danışman öğretmeni ve velisinin yardımı ile doldurup okul idaresine teslim ettiği form dilekçelerin incelenmesi ve öğrencilerin seçmiş oldukları derslere göre gruplandırılmaları gerekmektedir.

Okul yönetiminin grupları teşkil ederken bu form dilekçeleri incelemesi zorunludur(60).

Okul yöneticilerinin bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 36'da görülmektedir.

TABLO 36
ÖĞRENCİLER GRUPLANDIRILIRKEN FORM DİLEKÇELERİN İNCELENMESİ
KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	toplam	% farkı
	f	50	4	3	57	
Yönetici	%	87.72	7.02	5.26	100.00	

Tablo incelendiği zaman yöneticilerin % 87.72'sinin bu görüşe katıldığı, %7.02'sinin katılmadığı, % 5.26'sının da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Katılmayanlar ve kararsızlar birlikte düşünüldüğü zaman okul yöneticilerinin % 12.28'inin öğrencileri gruplandırırken form dilekçeleri incelemedikleri ve grup teşkili yerine sınıf teşkiline yöneldikleri anlaşılmaktadır.

3.6. Başarının Artırılması İçin DGKY'ne Uygun Tedbirler Alınması.

DGKS'nin temel dayanaklarından birisi de bu sistemi öğrenci başarısını, dolayısıyla eğitimde verimliliği artıracaktır. Sistem açısından başarının artırılması çok önemlidir. Başarının artırılması için DGKY'inde bazı tedbirler

getirilmiştir. Okul müdürünün yönetmeliğin bu hükümlerini uygulayarak öğrenci başarısının artmasını sağlaması beklenmektedir.

3.6.1. DGKS'nin başarıyı artırmak için okul, ilçe, il ve yurt düzeyinde, standart başarının sağlanması için, dönem sonlarında ortak sınavlar yapılmasını öngörmektedir(61). Okulda standart başarının sağlanması görevini de okul müdürüne vermektedir.

Araştırmaya katılan grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 37'de görülmektedir.

TABLO 37

STANDART BAŞARININ SAĞLANMASI İÇİN HER ÖĞRETİM YILININ BİRİNCİ DÖNEMİNDE ORTAK SINAV YAPILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	20	28	9	57	
	%	35.09	49.12	15.79	100.00	
Öğretmen	f	47	67	18	132	
	%	35.61	50.76	13.63	100.00	0.50
Öğrenci	f	69	153	19	241	
	%	28.63	63.49	7.88	100.00	6.46
Toplam	f	136	248	46	430	
	%	31.63	57.67	10.70	100.00	

Tablo 37 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 430 yönetici, öğretmen ve öğrencinin % 31.63'ünün bu görüşe katıldığı, % 57.67'sinin katılmadığı, % 10.70'inin de bu konuda kararsız oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların görüşleri ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 35.09'unun bu görüşe katıldığı, % 49.12'sinin katılmadığı,

(61) DGKY, madde:18.

% 15.79'unun da kararsız olduğu; öğretmenlerin % 35.61'inin katıldığı, % 50.76'sinin katılmadığı, % 13.63'ünün de kararsız olduğu; öğrencilerin % 28.63'ünün katıldığı, % 63.49'unun katılmadığı, % 7.88'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünde incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 0.50 daha az, öğrencilerden ise % 6.46 daha fazla olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş ve anlamsız bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların büyük bölümü (katılmayanlar ve kararsızlar birlikte düşünüldüğü zaman % 68.33'ü) okullarda standart başarının sağlanması için ortak sınav yapıldığı görüşüne katılmamışlardır. Bu durum okulların büyük bir bölümünde yönetmeliğin bu maddesinin uygulanmadığı ve standart başarının sağlanması için ortak sınav yapılmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

3.6.2. Öğrenci başarısının artırılması DGKS'nin amaçlarından birisidir. Başarının artırılmasında alınacak önlemlerden birisi öğrencilerin başarısız oldukları konuların tesbit edilerek tekrar edilmesi ve başarısız öğrenciler için sınavların tekrarlanmasıdır(62). Bunu sağlamak okul müdürünün görevleri arasında bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen ve öğrencilerin bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 38'de görülmektedir.

Tablo 38 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 430 yönetici, öğretmen ve öğrencinin % 35.35'inin bu görüşe katıldığı, % 46.28'inin katılmadığı, % 17.67'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(62) DGKY, madde:17.

TABLO 38

**ÖĞRENCİLERİN BAŞARISIZ OLDUKLARI KONULARIN TESBİT EDİLEREK
TEKRAR EDİLMESİ VE BAŞARISIZ ÖĞRENCİLER İÇİN SINAVLARIN
TEKRARLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE
ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	28	17	12	57	
	%	49.12	29.82	21.06	100.00	
Öğretmen	f	38	56	38	132	
	%	28.79	42.42	28.79	100.00	20.33*
Öğrenci	f	86	126	29	241	
	%	35.79	52.28	12.03	100.00	13.33*
Toplam	f	152	199	79	430	
	%	35.35	46.28	17.67	100.00	

Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 49.12'sinin bu görüşe katıldığı, % 29.82'sinin katılmadığı, % 21.06'sinin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 28.79'unun katıldığı, % 42.42'sinin katılmadığı, % 28.79'unun kararsız olduğu; öğrencilerin % 35.79'unun katıldığı, % 52.28'inin katılmadığı, % 12.03'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğretmenlerden % 20.33, öğrencilerden ise % 13.33 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.59 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=1.99 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan danışman öğretmen ve öğrenciler "öğrencilerin başarısız oldukları konuların tesbit edilerek tekrar edildiği ve başarısız öğrenciler için

sınavların tekrarlandığı" konusunda yöneticilerden farklı düşünmekte ve bu görüşe katılmamaktadırlar. DGKY'nin bu maddesinin okulların birçoğunda uygulanmadığı anlaşılmaktadır.

3.6.3. Öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlamaları daha sonraki dönemlerde doğacak problemlerin önlenmesi açısından önemlidir. Okul müdürleri öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekralayabilmeleri için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler(63)

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 39'da görülmektedir.

TABLO 39

DÖNEM SONUNDA BAŞARISIZ OLAN ÖĞRENCİLERİN BAŞARISIZ OLDUKLARI DERSLERİ BİR SONRAKİ DÖNEM TEKRARLAMALARI İÇİN GEREKLİ TEDBİRLERİN ALINMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% fark
Yönetici	f	47	6	4	57	
	%	82.46	10.52	7.02	100.00	
Öğretmen	f	77	31	24	132	
	%	58.33	23.49	18.18	100.00	24.13*
Öğrenci	f	170	60	11	241	
	%	70.54	24.90	4.56	100.00	11.92
Veli	f	172	53	21	246	
	%	69.72	21.54	8.54	100.00	12.54
Toplam	f	466	150	60	676	
	%	68.94	22.19	8.87	100.00	

Tablo 39 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 676 yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve velinin % 68.94'nün bu görüşe katıldığı,

(63) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.8.

% 22.19'unun katılmadığı, % 8.87'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 82.46'sının bu görüşe katıldığı, % 10.52'sinin katılmadığı, % 7.02'sinin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 58.33'ünün bu görüşe katıldığı, % 23.49'unun katılmadığı, % 18.18'inin kararsız olduğu; öğrencilerin % 70.54'ünün katıldığı, % 24.90'ının katılmadığı, % 4.56'sının kararsız olduğu; velilerin % 69.92'sinin katıldığı, % 22.19'unun katılmadığı, % 8.54'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğretmenlerden % 24.13, öğrencilerden % 11.92, velilerden % 12.54 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.03 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı, yöneticilerle öğrenci ve veliler arasındaki fark anlamsız bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların büyük bölümü dönem sonunda başarısız olan öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlamaları için gerekli tedbirin alındığı görüşüne katılmışlardır. Ancak öğretmenler bu konuda diğer gruplardan farklı düşünerek bu görüşe katılmamışlardır. Bu sonuç bazı okullarda, öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlamaları için, gerekli tedbirin alınmadığı şeklinde yorumlanmıştır.

3.7. DGKS'nin Başarılı Şekilde Uygulanması İçin Okul İmkanlarının Gerektiği Şekilde Kullanılması.

DGKS'nin başarılı şekilde, yönetmeliğine uygun olarak, yürütülebilmesi için okul imkanlarının (kitaplık, derslik, işlik, atölye, okuma ve etüd odaları, spor ve oyun salonları, okul kantini vb. imkanlar ile okulda görevli öğretmen, teknisyen,

memur, hizmetli vb. okul çalışanlarının) en verimli şekilde kullanılması gerekmektedir. Ancak bu şekilde sistem başarıya ulaşacaktır.

3.7.1. Zorunlu çalışma süresinin dışında kalan ve boş zaman diye adlandırılan saatleri bireyin en verimli şekilde kullanabilmesi için kendisine yardım edilmesi gerekir(64). DGKS'nin getirdiği değişiklikler sonucu öğrencilerin ders saatleri arasında boşluklar olmaktadır. Öğrencilerin bu boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, spor salonu, etüd odaları vb. yerlerin her an öğrencilerin hizmetine sunulacak durumda bulundurulmalıdır. Bunun sağlanması okul müdürünün görevleri arasında kabul edilmektedir.

Araştırmaya katılanların bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 40'ta görülmektedir.

TABLO 40

ÖĞRENCİLERİN BOŞ ZAMANLARINI EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANABİLMELERİ İÇİN OKUL KİTAPLIĞI, ETÜD ODALARI, SPOR SALONU VB.YERLERİN HER AN KULLANIMA HAZIR HALDE BULUNDURULMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% fark
Yönetici	f	36	14	7	57	
	%	63.16	24.56	12.28	100.00	
Öğretmen	f	59	48	25	132	
	%	44.70	36.36	18.94	100.00	18.46*
Öğrenci	f	102	123	16	241	
	%	42.32	51.04	6.64	100.00	20.84*
Toplam	f	197	185	48	430	
	%	45.81	43.03	11.17	100.00	

(64) Konya Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Okullarda Rehberlik Hizmetleri, Konya: 1992, s.31.

Tablo 40 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 430 yönetici, danışman öğretmen ve öğrencinin % 45.81'nin bu görüşe katıldığı, % 43.03'ünün katılmadığı, % 11.17'sinin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan grupların bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 63.16'sının bu görüşe katıldığı, % 24.56'sının katılmadığı, % 12.28'inin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 44.70'inin katıldığı, % 36.36'sının katılmadığı, % 18.94'ünün kararsız olduğu; öğrencilerin % 42.32'sinin katıldığı, % 51.04'ünün katılmadığı, % 6.64'ünün de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılanların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranlarının öğretmenlerden % 18.46, öğrencilerden ise % 20.84 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkları anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakılarak kontrol edilmiş, yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.28 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.88 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, etüd odaları, spor salonu vb. yerlerin her an kullanıma hazır halde bulundurulduğu görüşüne okul yöneticileri çoğunlukla katılırken öğretmen ve öğrenciler, yöneticilerden farklı düşünerek, bu görüşe katılmamışlardır. Bu durum birçok okulda, okul kitaplığı, etüd odaları, spor salonları vb. yerlerin öğrenciye hizmet vermekten uzak olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

3.7.2. DGKS'nin başarıya ulaşmasında en önemli faktörlerden birisi de yöneticilerin okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayılarını dikkate alarak okulun tüm imkanlarını kullanabilmek için gerekli planlamayı yapmalarıdır(65).

(65) TTK, Yönetim Klavuzu, a.g.e., s.1.

Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinin dağılımı tablo 41'de görülmektedir.

TABLO 41

OKULDAKİ MEVCUT ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI DİKKATE ALINARAK OKULUN DERSLİK, LABORATUAR, İŞLİK, ATÖLYE VB. YERLERİN EN VERİMLİ ŞEKİLDE KULLANILABİLMESİ İÇİN GEREKLİ PLANLAMANIN YAPILMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılırim	katılmam	kararsızım	Toplam	% fark
Yönetici	f	51	3	3	57	
	%	89.48	5.26	5.26	100.00	
Öğretmen	f	79	32	21	132	
	%	59.85	24.24	15.09	100.00	19.63*
Toplam	f	130	35	24	189	
	%	68.25	19.05	12.70	100.00	

Tablo 41 incelendiği zaman araştırmaya katılan toplam 189 yönetici ve danışman öğretmennin % 68.25'nin bu görüşe katıldığı, % 19.05'inin katılmadığı, % 12.70'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmen gruplarının bu konudaki görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 89.48'inin bu görüşe katıldığı, % 5.26'sının katılmadığı, % 5.26'sının bu konuda kararsız olduğu; öğretmenlerin ise % 59.85'inin bu görüşe katıldığı, % 24.24'ünün katılmadığı, % 15.09'unun da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin bu görüşe katılma oranları arasındaki fark dikkate alınarak incelendiği zaman yöneticilerin bu görüşe katılma oranlarının öğretmenlerden % 19.63 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığı Z dağılımı ile kontrol edilmiş ve ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.39 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Tablodaki sonuçlara bakarak okul yöneticilerinin okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayılarını dikkate alarak okulun derslik, laboratuvar, işlik, atölye vb. yerlerin verimli şekilde kullanılabilmesi için gerekli planlamayı yaptıkları söylenebilir. Ancak öğretmenler, bu konuda yöneticilerden olumsuz yönde farklı düşünerek bu görüşe katılmamışlardır. Bu sonuç bazı okul yöneticilerinin, okul imkanlarını en verimli şekilde kullanabilmek için, gerekli planlamayı yapmadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

3.8. DGKS'nin Uygulanmasında Çevre İhtiyaçlarının ve İmkânlarının Gözönüne Alınması ile İlgili Görüşler

DGKS eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde bazı yenilikler getirmiştir. Bunlardan birisi de çevre ihtiyaç ve imkanlarının gözönüne alınması ve eğitim öğretim faaliyetlerinin çevre ile bütünleşmesidir(66). Okul imkanlarını çevreye açtığı ve çevrenin imkanlarından yeterli şekilde faydalandığı takdirde başarının artacağı kuşkusuzdur.

3.8.1. Yeni sistem Öğrencilere istedikleri takdirde bazı dersleri çevre okulların imkanlarından yararlanarak takip etme imkanı getirmiştir. Böylece öğrencinin, kendi okulunun imkanları kısıtlı olduğu takdirde, bazı dersleri alamama dezavantajı ortadan kaldırılmış olacaktır. Öğrencilere, bu imkanı sağlamak ve bu konuda gerekli planlamayı yapmak yöneticilere düşmektedir.

Bu konudaki yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 42'de görülmektedir.

Tablo 42 incelendiği zaman araştırmaya katılanların % 23.38'inin bu görüşe katıldığı, % 59.76'sının katılmadığı, % 16.86'sının da bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

(66) DGKY, madde:11.

TABLO 42

**ÖĞRENCİLERİN BAZI DERSLERİ ÇEVRE OKULLARIN İMKANLARINDAN
FAYDALANARAK TAKİP ETMELERİNİN SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ,
ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI**

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% fark
Yönetici	f	26	29	2	57	
	%	45.61	50.88	3.51	100.00	
Öğretmen	f	23	85	24	132	
	%	17.42	64.40	18.18	100.00	28.14*
Öğrenci	f	65	131	45	241	
	%	26.97	54.36	18.67	100.00	18.64*
Veli	f	44	159	43	246	
	%	17.89	64.63	17.48	100.00	27.72*
Toplam	f	158	404	114	676	
	%	23.38	59.76	16.86	100.00	

Araştırmaya katılanların görüşlerinin dağılımı ayrı ayrı incelendiği zaman yöneticilerin % 45.61'inin bu görüşe katıldığı, % 50.48'inin katılmadığı, % 3.51'inin kararsız olduğu; öğretmenlerin % 17.42'sinin katıldığı, % 64.40'ının katılmadığı, % 18.18'inin kararsız olduğu; öğrencilerin % 26.97'sinin katıldığı, % 54.36'sının katılmadığı, % 18.67'sinin kararsız olduğu; velilerin ise % 17.89'unun katıldığı, % 64.63'ünün katılmadığı, % 17.48'inin de bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Tablo araştırmaya katılan grupların bu görüşe katılma oranları arasındaki farklar yönünden incelendiği zaman yöneticilerin katılma oranının öğretmenlerden % 28.14, öğrencilerden % 18.64, velilerden % 27.72 daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkların anlamlı olup olmadığı Z dağılımlarına bakarak kontrol edilmiş ve yöneticilerle öğretmenler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.96 > Z_{tab}=1.96$), yöneticilerle öğrenciler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=2.68 > Z_{tab}=1.96$) ve yöneticilerle veliler arasındaki fark ($\alpha=0.05$ için $Z_{hes}=3.93 > Z_{tab}=1.96$) olumsuz yönde anlamlı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci ve veliler "öğrencilerin bazı dersleri çevre okulların imkanlarından yararlanarak takip etmelerinin sağlanması" konusunda yöneticilerden, olumsuz yönde, farklı düşünerek bu görüşe katılmamışlardır. Bu durum, öğrencilerin çevre okulların imkanlarından yararlanabilmeleri konusunda, yöneticilerin gerekli çalışmayı yapmadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

3.8.2. DGKS program klavuzunda öğrencilerin alacağı ortak ve seçmeli dersler belirlenmiştir. Ancak okulun bulunduğu çevrenin ihtiyaç duyduğu alanlarda, program klavuzunda bulunmasa da, bazı derslerin öğretime açılmasına imkan tanınmıştır. Bu derslerin amacı yöre kültürünü ve yöre sanatını canlandırmak, bu alanlarda çalışacak eleman yetiştirmektir. Bu tür derslerin seçimi ve öğretime açılmasında okul müdürü yetkili kılınmıştır(67).

Bu konudaki yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin dağılımı tablo 43'te görülmektedir.

TABLO 43

DGKS PROGRAM KLAUZUNDA BULUNMAYAN ANCAK ÇEVRENİN İHTİYAÇ DUYDUĞU HALICILIK, KİLİMCİLİK, ÇİNİCİLİK VB. SEÇMELİ DERSLERİN DE ÖĞRETİME AÇILMASININ SAĞLANMASI KONUSUNDAKİ YÖNETİCİ, DANIŞMAN ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIMI

		katılım	katılmam	kararsızım	Toplam	% farkı
Yönetici	f	--	50	7	57	
	%	--	87.72	12.28	100.00	
Öğretmen	f	11	113	8	132	
	%	8.33	85.61	6.06	100.00	8.33
Öğrenci	f	24	199	18	241	
	%	9.96	82.57	7.47	100.00	9.96
Veli	f	18	191	37	246	
	%	7.32	77.64	15.04	100.00	7.32
Toplam	f	53	553	70	676	
	%	7.84	81.80	10.36	100.00	

(67) DGKY, madde:14.

Tablo 43 incelendiği zaman okul yöneticilerinin hiçbirisinin bu görüşe katılmadıkları görülmektedir. Danışman ğretmenlerin % 8.33'nn, öğrencilerin % 9.96'sının, velilerin % 7.32'sinin bu görüşe katıldıkları görülmektedir. Tablo genel olarak incelendiği zaman araştırmaya katılanların % 81.80'inin; yöneticilerin % 87.72'sinin, öğretmenlerin % 85.61'inin, öğrencilerin % 82.57'sinin, velilerin % 77.64'ünün bu görüşe katılmadıkları görülmektedir.

Genel olarak okullarda DGKS program klavuzunda bulunmayan ancak çevrenin ihtiyaç duyduğu halıcılık, kilimcilik, inicilik vb. derslerin öğretime açılmadığı görülmektedir. Az sayıda ğretmen, ğrenci ve velinin bu görüşe katılmasının ise tahminlere dayalı olduğu sanılmaktadır.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER

1. ÖZET

Dünya, 2000'li yılların eşiğinde, bilgi çağı olarak adlandırılan yeni bir çağa girmeye hazırlanırken, bilim ve teknoloji alanlarında baş döndürücü bir değişim yaşıyor.

Bilgi çağına hazırlanan her toplum gibi Türkiye de Milli Eğitim Sisteminden bu çağın gerektirdiği çağdaş davranışlara sahip, gelişme ve değişmelere açık, üretken, vatan ve millet sevgisini her şeyin üstünde tutan, milli değerlere sahip, körü körüne itaat yerine düşünen, icat eden insanlar yetiştirmesini istiyor.

Türkiye'de uzun yıllar uygulanan sınıf geçme sisteminin bu ihtiyaçlara cevap veremediği görülmüş ve 1991-1992 öğretim yılından itibaren bu ihtiyaçlara cevap verebilecek çağdaş bir sistem olarak kabul edilen Ders Geçme ve Kredi Sistemi uygulanmaya başlanmıştır.

Uygulamaya konulan bu yeni sistemin başarıya ulaşması için gerekli şartlardan birisi; sistemin, uygulayıcıları olan eğitim yöneticileri ve öğretmenler ile sistemden doğrudan etkilenen öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri tarafından, dayandığı temel felsefe ve ilkelerinin tanınması, ders sistemine göre avantajlarının görülmesi, sistemin öğrenci ve velilerden neler beklediğinin anlaşılması, kısacası sistemin benimsenmesi ve yerleşmesi için çaba harcanması; diğeri de sistemin yerleşmesinde ve toplumun diğer kesimleri tarafından anlaşılıp kabullenilmesinde en önemli görevi üstlenmiş olan okul müdürlerinin Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğinin tam anlamı ile doğru olarak uygulanmasını sağlamaları, öğretmen, öğrenci ve velilerin Talim Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu, sistemin uygulanmasında bu gruplara düşen görevleri ayrıntıları ile açıklayan, klavuzlarda belirtilen görevleri yerine getirmelerinde onlara yardımcı olmaları ile mümkündür.

Bu araştırmada birincisi sistemin benimsenip yerleşmesi açısından yönetici, ğretmen, ğrenci ve veli boyutlarında sistemin temel felsefesi ve dayandığı ilkeler hakkında bu grupların görüşleri alınarak bir yargıya varılmak istenmiş; ikincisi sistemin başarıya ulaşmasında en önemli görevi üslenmiş olan okul müdürlerinin Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğini uygulamada gösterdikleri tutum ve davranışlar ile bu alanda karşılaşılan sorunların tesbiti amaçlanmıştır.

Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmış, işlenmesi elle ve bilgisayarla yapılmıştır. Toplanan bilgiler araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli istatistiksel işlemlerden geirilmış, yüzdelik ve frekansları alınmıştır. Yönetici, ğretmen, ğrenci ve veliler için hazırlanan anketlerde katılım, katılmam ve kararsızım seçenekleri ile derecelendirme yapılmıştır. İstatistiksel işlemlerde uygulanan Z dağılımı ile belirlenen manidarlığın derecesinde $\alpha = 0.05$ güven düzeyi kabul edilmiştir. Tabloların yorumlanmasında frekans ve yüzde sunuları kullanılmıştır.

Araştırmanın genel evreni Türkiye'de Ders Geçme ve Kredi Sistemini uygulayan lise ve dengi ğretim kurumlarıdır. Çalışma evreni ise Konya Merkez Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı lise ve dengi okullardır. Araştırmanın rneklemi, çalışma evreninde görevli tüm müdür ve müdür başyardımcıları; bu okullarda görevli ve danışmanlık görevi bulunan, tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş, öğretmenler; bu okullarda öğrenim gören, tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş, ğrenci ve bu öğrencilerin velilerinden oluşmuştur.

2. SONUÇLAR

Bu araştırmanın sonuçları, kendi sınırlılıkları içinde ve belirlenen amaçlar doğrultusunda, bulgular ve yorumlarla ilgili bölümde yer alan tablo ve yorumlara dayanılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Sonuçlar iki bölümde ele alınmıştır. Birici bölümde araştırmaya katılanların kişisel durumları ile ilgili sonuçlar ele alınmış, ikinci bölümde ise tablolarla ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

a. Kişisel Bilgilerle İlgili Sonuçlar

1. Araştırmaya 60 yönetici, 150 danışman öğretmen, 300 öğrenci ve 300 veli olmak üzere toplam 810 kişi dahil edilmiş, 57 yönetici, 132 danışman öğretmen, 241 öğrenci ve 246 veliden cevap alınmıştır.

2. Araştırmaya katılan yöneticilerin büyük bölümü ortayış grubunda (28'i 41-50 yaş, 23'ü 31-40 yaş) bulunmakta, 14'ünün branşı matematik- fen, 10'unun branşı türkçe-edebiyat, 10'unun branşı meslek dersleri, 7'sinin branşı sosyal bigiler, 16'sının ise diğer branşlardır. Yöneticilerin büyük bölümü , 42'si, dört yıllık fakülte veya yüksek okul mezunudur. Müdürlerin 29'unun müdürlük kıdemi beş yılın altındadır. Müdürlerin 39'u, DGKS ile ilgili olarak, hiç seminer veya kursa katılmamış, 10 tanesi bir defa, altısı iki defa, ikisi de üç defa seminer veya kursa katılmıştır.

3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bölümü ortayış grubunda (68'i 31-40 yaş, 47'si 41-50 yaş) bulunmaktadır. 106'sı fakülte veya dört yıllık yüksek okul mezunudur. Danışman öğretmenlerin 123'ü DGKS ile ilgili olarak hiç seminer veya kursa katılmamış, 7'si bir defa, biri iki defa, biri de üç defa seminer veya kursa katılmıştır.

4. Araştırmaya katılan öğrencilerin 121'i kız, 120'si erkektir. 80'i birinci ve ikinci dönem, 99'u üçüncü dördüncü dönem, 16'sı beş ve altıncı dönem, 11'i yedi ve sekizinci dönem öğrencisidir. 125'i lise, 47'si meslek lisesi, 35'i anadolu lisesi, 22'si fen lisesi, 7'si teknik lise, 5'i de diğer kurum öğrencileridir.

5. Araştırmaya katılan velilerin 75'i kadın, 171'i erkektir. 32'si 20-30 yaş, 77'si 31-40 yaş, 104'ü 41-50 yaş, 24'ü 51-60 yaş, 9'u da 60 yaşın üzerindedir. Velilerin öğrenim durumu; 74'ü ilkokul, 23'ü ortaokul, 47'si lise, 86'sı yüksek okul, 16'sı da öğrenim görmemiştir. Velilerin 108'inin çocuğu liseye, 55'inin çocuğu meslek lisesine, 44'ünün çocuğu anadolu lisesine, 25'inin çocuğu fen lisesine, 3'ünün çocuğu teknik liseye, 11'inin çocuğu ise diğer öğretim kurumlarına gitmektedir.

b. Alt Problemlerle İlgili Sonuçlar.

1. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veliler DGKS'nin sınıf geçme sistemine göre daha demokratik bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.

2. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen, öğrenci ve veliler DGKS'nin günümüz eğitim anlayışına uygun çağdaş bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.

3. Araştırmaya katılan tüm kaynak gruplar DGKS'nin başarıyı değerlendirdiği için sınıf geçme sistemine göre daha olumlu bir sistem olduğu görüşüne katılmışlardır.

4. Araştırmaya katılan tüm gruplar DGKS'nin, dersler ilgi ve isteğe göre seçildiği, için öğrenci başarısını artıracığı görüşüne katılmışlardır.

5. Araştırmaya katılanların çoğunluğu DGKS'nin, sınıf tekrarı olmadığından, ekonomik kayıpları önleyeceği görüşüne katılmışlardır. Ancak yöneticilerin 1/2'si bu görüşe katılmamıştır.

6. Araştırmaya katılanlar DGKS'nin, motivasyonu yüksek tuttuğu için, öğrenci başarısını artıracığı görüşüne katılmamışlardır. Bu görüşe en az katılan grup yönetici grubu olmuştur.

7. Üniversiteye başvuru için getirilen «72 kredi» barajının aşağı düşürülmesine yönetici ve öğretmen grupları olumsuz bakarken, öğrenci ve veli grupları olumlu bakmışlardır.

8. DGKS'nin temel varsayımlarından birisi bu sistemin üniversite önünde yığılmaları önleyeceğidir. Araştırmaya katılanlar bu görüşe katılmamışlardır. Özellikle yönetici ve öğretmen gruplarının bu görüşe katılma oranları çok düşük olmuştur.

9. DGKS uygulanan okul mezunları yedi alandan diploma almaktadırlar. Araştırmaya katılan bütün gruplar Üniversiteye ancak diploma alınan alandan başvurulması gerektiği görüşüne katılmışlardır.

10. Okul yöneticilerinin DGKS'nin uygulanmasında gösterecekleri başarı ancak DGKY'ni yeterli şekilde incelemeleri ile mümkündür. Araştırmaya katılan yöneticiler DGKY'ni yeterli şekilde incelediklerini belirtmişlerdir.

11. Okul müdürlerinin DGKY'nin danışman öğretmen, öğrenci ve velilerce incelenmesini sağlaması sistemin benimsenmesi ve başarıya ulaşması bakımından çok önemlidir. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler DGKY'nin öğretmen ve velilerce incelenmesinin sağlanmış olduğu görüşüne katılırken veliler bu görüşe katılmamışlardır.

12. Okul müdürünün DGKS'nin getirdiği yenilik ve değişiklikleri anlatmak amacıyla müdür yardımcıları, danışman öğretmenler ve velilerle yeterli sayıda toplantı yaptıkları görüşüne yöneticiler yüksek oranda katılırken, öğretmen ve veliler bu görüşe katılmamışlardır.

13. DGKS'nin başarıya ulaşmasında veli ve öğrencilerin bu sistemde neler yapmaları gerektiğini bilmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu da veli ve öğrencilerin TTK veli-öğrenci klavuzunu okumaları ile mümkündür. Araştırmaya katılanların 1/2'si öğrencinin okula kaydı yapılırken kendisine veli-öğrenci klavuzu verildiği görüşüne katılmıştır. Diğer yarısının bu görüşe katılmaması bazı okullarda klavuzun veliye ulaşmadığını göstermektedir.

14. Araştırmaya katılanlar öğrenci ve velilerin TTK veli-öğrenci klavuzunu incelemelerinin sağlandığı görüşüne katılmamışlardır.

15. Okul müdürünün yanında danışman öğretmenler de DGKS hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlemek durumundadır. Araştırmaya katılanlar danışman öğretmenlerin sistem hakkında bilgi vermek amacıyla öğrenci ve velilerle toplantı düzenlediği görüşüne katılmamışlardır.

16. Okul müdürünün danışman öğretmenleri okulun açılışından önce belirleyip kendilerine duyurması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler okul müdürünün okulun açılışından önce danışman öğretmenleri belirlediği ve kendilerine duyurduğu görüşüne katılmışlardır.

17. Öğrencilerin okula kaydı yapılırken kendilerine danışman öğretmenlerinin kim olduğunun söylenmesi görüşüne araştırmaya katılan yönetici, öğrenci ve velilerin 1/2'si katılmış, diğer yarısı katılmamıştır. Bu konuda yapılan çalışmaların yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

18. Danışman öğretmenlerin danışmanlık görevlerini daha iyi yapabilmeleri için eğitici çalışmalar düzenlenmesi gerekmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin danışman öğretmenler için eğitici çalışmalar düzenlediklerini belirtmelerine rağmen danışman öğretmenler yöneticilerin bu görüşüne katılmamışlardır.

19. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenler danışman öğretmenlerin öğrenci izleme dosyası tutukları görüşüne katılmışlardır.

20. Danışman öğretmenlerin danışmanlık hizmeti verebilmeleri için kendilerine okul içinde özel bir yer ayrılması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin danışman öğretmenlere okul içinde özel bir yer ayrıldığını belirtmelerine karşın öğrenci ve veliler bu görüşe katılmamışlardır.

21. Danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini belirleyip öğrencilere duyurması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler, danışman öğretmenlerin, danışma gün ve saatlerini belirleyerek öğrencilere duyurduklarını belirtmişler, ancak öğrenci ve veliler bu görüşe katılmamışlardır. Araştırmaya katılanların yarıdan fazlasının bu görüşe katılmamış olması birçok okulda danışman öğretmenlerin danışma gün ve saatlerini öğrencilere duyurmadıklarını göstermektedir.

22. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin yarısından fazlası Okul Rehberlik Servislerinin yönetmeliğine uygun olarak çalışmadığını belirtmişlerdir.

23. Danışmanlık hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesi için rehberlik servisinin topladığı bilgileri danışman öğretmene ulaştırması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yönetici ve danışman öğretmenlerin çoğunluğu Okul Rehberlik Servisinin öğrenci hakkında topladığı bilgilerin danışman öğretmene ulaşmadığını bildirmişlerdir.

24. Öğrencilerin başarılı olmalabilmeleri için yeteneklerine uygun ders seçmeleri gerekir. Okul yöneticilerinin Okul Rehberlik Servislerinin öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tesbit etmek amacıyla öğrencilere kendini değerlendirme envanteri, kişilik testleri, tutum ölçekleri, ilgi testleri vb. uyguladıklarını belirtmelerine rağmen araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler bu görüşe katılmamışlardır.

25. Öğrencilerin ders seçiminin isabetli olması için danışman öğretmenlerin bu konuda öğrencilere yardım etmesi gerekir. Araştırmaya katılanların yarısı form dilekçelerin doldurulmasında danışman öğretmenin öğrenci ve veliye yardım ettiği görüşüne katılmamıştır. Bazı okullarda ders seçiminin yönetmeliğe uygun yapılmadığı anlaşılmaktadır.

26. Seçmeli derslerin seçiminin danışman öğretmen, veli ve öğrenci işbirliği ile yapılması yönetmelik gereğidir. Araştırmaya katılan yöneticilerin bu konuda olumlu görüş bildirmelerine rağmen diğer gruplar bu görüşe katılmamıştır.

27. Öğrencinin istediği dersi seçebilmesi DGKS'nin temel esprisidir. Araştırmaya katılan yönetici, öğrenci ve velilerin öğrencinin istediği dersi seçtiği görüşüne katılmalarına rağmen danışman öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır.

28. DGKS'inde öğrencilerin seçtikleri derslere göre gruplandırılması gerekmektedir. Araştırmaya katılan yöneticiler öğrenciler gruplandırılırken form dilekçelerin incelendiği görüşüne katılmışlardır.

29. Standart başarının sağlanması için okul, ilçe, il ve ülke bazında ortak sınavlar yapılması yönetmelik gereğidir. Araştırmaya katılan yönetici, danışman öğretmen ve öğrenciler bu görüşe katılmamışlardır. Okulları çoğunluğunda, standart başarının sağlanması için, ortak sınav yapılmadığı anlaşılmaktadır.

30. DGKY'ne göre öğrencilerin başarısız oldukları konuların tesbit edilerek tekrarlanması ve başarısız öğrenciler için sınavların yenilenmesi gerekmektedir. Araştırmaya katılanlar bu görüşü doğrulamamışlardır. Okulların büyük bölümünde yönetmeliğin bu maddesinin işletilmediği anlaşılmaktadır.

31. Araştırmaya katılanlar dönem sonunda başarısız olan öğrencilerin başarısız oldukları dersleri bir sonraki dönem tekrarlamalarının sağlandığını belirtmişlerdir.

32. Araştırmaya katılan yöneticilerin, okulların genelinde okuldaki mevcut öğretmen ve öğrenci sayıları dikkate alınarak okuldaki derslik, laboratuvar, işlik, atelye vb. yerlerin en verimli şekilde kullanılması için gerekli planlamanın yapıldığı görüşüne katılmalarına rağmen, öğretmenler bu görüşe katılmamışlardır.

33. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için okul kitaplığı, okuma odaları, spor salonları vb. yerlerin her an kullanıma hazır bulundurulduğu araştırmaya katılanların yarıya yakını tarafından doğrulanmış diğer yarısı ise bu görüşü doğrulamamıştır. Okulların bir bölümünde bu tür yerlerin öğrencinin hizmetine sunulmadığı anlaşılmaktadır.

34. DGKS başarının artırılması için öğrencilerin bazı dersleri çevre okulların imkanlarından faydalanarak izleyebilmeleri imkanını getirmiştir. Ancak araştırmaya katılanlar çevre okulların imkanlarından faydalanma imkânının sağlanmadığını belirtmişlerdir.

35. DGKS program klavuzunda bulunmayan ancak çevrenin ihtiyaç duyduğu halıcılık, kilimcilik, çinicilik, arıcılık vb. derslerin de öğretime açılmasına imkan

tanımaktadır. Ancak araştırmaya katılanlar bu tür derslerin öğretime açılmadığını belirtmişlerdir.

3. ÖNERİLER

Bu araştırmanın bulguları ışığında DGKS hakkındaki öneriler şunlardır:

1. DGKS'nin dayandığı temel felsefe ve ilkelerin kavratılabilmesi için öncelikle okul yöneticileri ve danışman öğretmenler bu konuda en az bir defa hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

2. Ortaöğretimde bütün dersler seçmeli olmalıdır.

3. Sistemin başarıya ulaşmasında çok büyük etkisi olan Okul Rehberlik Servislerine işlerlik kazandırılmalıdır.

4. Danışman öğretmenlik kavramı daha ciddi boyutta ele alınmalı ve bu hizmete karşılık ücret ödenmelidir.

5. Ders seçiminde öğrenciye danışman öğretmen ve veli yardımı mutlak surete sağlanmalıdır.

6. Okullarda bütün seçmeli dersler öğretime açılmalıdır.

7. Öğrencilerin başka okullardan ders almasına imkan sağlayan yönetmelik maddesine işlerlik kazandırılmalıdır.

8. Okulların tüm imkanlarının sistemin başarıya ulaşması için kullanılması sağlanmalıdır.

9. Öğrencilerin boş zamanlarını en verimli şekilde kullanabilmeleri için gerekli ortamlar hazırlanmalıdır. Zira okullardaki kitaplıklar, etüd odaları, spor salonları vb. yerler öğrencilere hizmet sunmaktan çok uzaktır.

10. Sistemin üniversiteye entegrasyonu en kısa zamanda sağlanmalı ve üniversiteye ancak diploma alınan alandan başvurulmalıdır.

11. Kredisini tamamlayamayan ancak üniversite birinci basamak sınavını (ÖSS) kazanan öğrenciler için, 16 krediye kadar, tamamlama kursları açılmaktadır.

Bu uygulama geliştirilerek sürdürülmeli, bütün öğrencilere hitabeden yaz okularına dönüştürülmelidir.

12. DGKY'nin bazı maddelerinin okullarda gerektiği şekilde uygulanmadığı görülmektedir. Bu yönetmeliğin bütünüyle uygulanması sağlanmalıdır.

13. Bazı yönetici ve öğretmenlerde hala bu sistemden vazgeçileceği düşüncesinin hakim olduğu sezilmektedir. Bu sistemden kesinlikle vazgeçilmeyeceği vurgulanmalı, yönetici ve öğretmenler bu konuda bilinçlendirilmelidir.

14. DGKS'ne geliştirilerek devam edilmeli, bu konuda bilimsel araştırmalar teşvik edilmelidir.

15. Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında, formasyon dersleri programlarına, DGKS'ni tanıtıcı üniteler eklenmelidir.

EKLER TABLOSU

Sayfa No:

EK-A. DGKS Araştırma Onayı	114
EK-B. Anket Uygulanan Okullar Listesi	116
EK-C. Z Dağılımlarının Hesaplanmasında Kullanılan Bilgisayar Programı	118
EK-D. Yönetici Anketi	120
EK-E. Öğretmen Anketi	125
EK-F. Veli Anketi	130
EK-G. Öğrenci Anketi	135

EK A

T.C.
KONTA VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

ŞUBE: Eğitim-Öğretim Konya.../.../199... SAYI: 311/5202

KONU: Ders Geçme ve Kredi Sistemi Anket Uygulaması.

VALİLİK MAKAMINA

KONYA

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Hüseyin Izgar'ın "Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Değerlendirilmesi" isimli tez hazırlamak için İlimiz Karatay, Meram ve Selçuklu ilçelerinde Ders Geçme ve Kredi Sistemi uygulayan ortaöğretim kurumlarında anket uygulaması ile ilgili Enstitü Müdürlüğünün yazısı, anket uygulanacak okulların listesi ve ankaet formları ekte sunulmuştur.

Adı geçenin ekli listede belirtilen okullarımızda söz konusu anketi uygulaması Dairemizce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, tensiplerinize arz ederim.

Ömer KAYA
Milli Eğitim Müdürü

OLUR

09/02/1994

Mehmet Fahri CAN
Vali Yardımcısı

EK B

ANKET UYGULANAN OKULLAR LİSTESİ

Meram İlçesi
Anadolu Lisesi
Gazi Lisesi
Tek.ve End.Mes.Lisesi
Ticaret Meslek Lisesi
Kız Meslek Lisesi
Fen Lisesi
Muhittin Güzel Kılıç Lisesi
23 Nisan Lisesi
Akşam Lisesi
Özel Gündoğdu Lisesi
Özel Lale Lisesi
Karatay İlçesi
Karatay Lisesi
İmam-Hatip Meslek Lisesi
Celal Akın Lisesi
Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi
Anadolu İmam-Hatip Lisesi
Anadolu Lisesi
Selçuklu İlçesi
Atatürk Kız Lisesi
Anadolu Lisesi
Selçuklu Lisesi
Mehmet Akif Ersoy Lisesi
Erbil Kuru Lisesi
Cumhuriyet Lisesi
Fatih Tek.ve End.Mes.Lisesi
Selçuklu Tek.ve End.Mes.Lisesi
Selçuklu Kız Meslek Lisesi
Dumlupınar Lisesi
Özel İdeal Fen Lisesi
Özel Elmas Lisesi
Özel Diltaş Lisesi
Özel Elmas Kız Lisesi

EK C

**Z DEĞERLERİNİN HESAPLANMASINDA KULLANILAN
BİLGİSAYAR PROGRAMI**

10 INPUT"Girdi Sayısı";II

20 FOR I=1 TO II

30 INPUT"Yüzdeyi Yaz";P1,P2

35 INPUT"Birey Sayısı";N1,N2

40 P0=(P1+P2/2)

50 Z=(P1-P2)/SQR(P0*(1/N1+1/N2))

55 PRINT"Z";Z

60 NEXT I

SAVE"işim"(işim ver) ENTER (kaydet)

OK

A>GWBASIC (Enter)

OK

LOAD"işim" (programa verilen isim) (Enter)

OK

RUN (Enter) ile program çalışır.

EK D
YÖNETİCİ ANKETİ

Sayın Yönetici,

Bilindiği gibi, 1991-1992 Öğretim Yılında, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında <<Ders Geçme ve Kredi Sistemi(DGKS)>>adı altında yeni bir sistem uygulanmaya başlanmıştır.

Uygulamada üçüncü yılını tamamlamak üzere olan bu sistemin başarıya ulaşmasında, şüphesiz, en önemli görev okul müdürlerine düşmektedir.

Bu araştırmada okul müdürlerinin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine ışık tutmak amacıyla uygulamada karşılaştıkları problemler ve göstermiş oldukları tutum ve davranışlar tesbit edilmek istenmektedir. Bu anket bu nedenle hazırlanmıştır.

Ankette cevaplamanız gereken <<43>> soru vardır. Birinci bölüm kişisel bilgileri, ikinci bölüm açıklayıcı bilgileri kapsamaktadır. Üçüncü bölümde size bazı görüşler verilmiştir. Size en uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyunuz.

Bu anket sadece bilimsel araştırma amacıyla uygulanmaktadır. Araştırma sonuçları, uzun vadede ve dolaylı da olsa, yönetim sürecini ve yönetici davranışlarını etkileyecektir. Bunları göz önünde bulundurarak, lütfen, uygulamada karşılaştığınız hususları aynen belirtiniz. **Ad ve soyadı** yazmanıza gerek yoktur.

Yardımlarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

Hüseyin IZGAR

Fatih End.Mes.Lisesi

Fr.Öğretmeni

BÖLÜM-I

Bu bölümde kişisel bilgiler sorulmaktadır. Size uygun gelen seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz.

1- Yaşınız:

1- () 21-30	4- () 51-60
2- () 31-40	5- () 61-65
3- () 41-50	

2- Braşınız:

1- () Türkçe-Edebiyat	5- () Yabancı Diller
2- () Sosyal Bilgiler	6- () Meslek Dersleri
3- () Matematik-Fen Bilimleri	7- () Diğer.....
4- () Güzel Sanatlar (Resim,Müzik,Beden Eğitimi)	

3- Bitirdiğiniz son eğitim kurumu:

1- () Fakülte	4- () Eğitim Enstitüsü
2- () Yüksek Öğretmen Okulu	5- () Diğer.....
3- () Mesleki ve Teknik Yüksek Okullar	

4- Meslekteki kıdeminiz:

1- () 5 yıl ve daha az	4- () 16-20 yıl
2- () 6 -10 yıl	5- () 21-25 yıl
3- () 11-15 yıl	6- () 26 yıl ve daha çok

5- Lise Müdürlüğünde toplam müdürlük kıdeminiz:

1- () 5 yıl ve daha az	4- () 16-20 yıl
2- () 6 -10 yıl	5- () 21-25 yıl
3- () 11-15 yıl	6- () 26 yıl ve daha çok

6- Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS) ile ilgili kaç seminer veya kursa katıldınız?

1- () Hiç katılmadım
2- () 1 seminer veya kursa
3- () 2 seminer veya kursa
4- () 3 seminer veya kursa
5- () 4 ve daha çok seminer veya kursa

EK E
ÖĞRETMEN ANKETİ

Sayın Meslektaşım,

Bilindiği gibi, 1991-1992 Öğretim yılında, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında uygulanmaya başlanan <<Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS)>> uygulamada üçüncü yılını doldurmak üzeredir.

Bu sistemin başarıya ulaşmasında, şüphesiz, en önemli görev okul müdürlerine düşmektedir. Bu araştırmanın amacı okul müdürlerinin DGKS nin uygulanmasında karşılaştıkları problemleri ve göstermiş oldukları tutum ve davranışları tesbit ederek hizmet içi eğitimlerine ışık tutmaktır.

Bu anket üç bölümden ibaret olup toplam <<41>> soruyu kapsamaktadır. Birinci bölümde kişisel sorular vardır. İkinci bölüm açıklama kısmıdır. Üçüncü bölümde size bazı görüşler verilmiştir. Bu görüşleri okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyunuz.

Anket sadece bilimsel araştırma amacıyla uygulanmaktadır. Araştırma sonuçları, uzun vadede ve dolaylı da olsa, yönetim sürecini ve yönetici davranışlarını etkileyecektir. Bunu göz önünde bulundurarak, lütfen, uygulamada karşılaştığınız hususları aynen belirtiniz. Ad ve soyadı yazmanıza gerek yoktur.

Yardımlarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

Hüseyin IZGAR
Fatih End.Mes.Lisesi
Fr. Öğretmeni

BÖLÜM-I

Bu bölümde kişisel bilgiler sorulmaktadır. Size uygun gelen seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz.

1- Yaşınız

1- () 21-30

2- () 31-40

3- () 41-50

4- () 51-60

5- () 61-65

2- Branşınız

1- () Türkçe-Edebiyat

5- () Sosyal Bilgiler

2- () Matematik-Fen Bilimleri

6- () Yabancı Diller

3- () Meslek Dersleri

7- () Diğer

4- () Güzel Sanatlar (Resim,Müzik,Beden Eğitimi)

3- Bitirdiğiniz son eğitim kurumu:

1- () Fakülte

4- () Eğitim Enstitüsü

2- () Yüksek Öğretmen Okulu

5- () Diğer

3- () Mesleki ve Tek.Yük.Ok.

4- Mesleki kıdeminiz:

1- () 5 yıl ve daha az

4- () 16-20 yıl

2- () 6-10 yıl

5- () 21-25 yıl

3- () 11-15 yıl

6- () 26 yıl ve yukarı

5- Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS) ile ilgili kaç seminer ve kursa katıldınız?

1- () Hiç katılmadım

4- () 3 seminer veya kursa

2- () 1 seminer veya kursa

5- () 4 ve daha çok

3- () 2 seminer veya kursa

BÖLÜM-II

Bu bölümde, DGKS ve yönetici davranışları ile ilgili 36 görüş verilmiştir. Bu görüşleri okuduktan sonra yan tarafta belirtilen; KATILIRIM, KATILMAM, KARARSIZIM kanaatlerinden birinin altını (X) işareti ile işaretleyerek, görüş ve kanaatlerinizi belirtiniz.

ÖRNEK:

1-DGKS,motivasyonu yüksek tuttuğu için, başarıyı artırmıştır.

2-Bu sistem üniversite önünüde yığılmaları önleyecektir.

şeklinde işaretleyiniz.

KATILIRIM	KATILMAM	KARARSIZIM
X		
	X	

EK F
VELİ ANKETİ

Sayın Veli,

Bilindiği gibi, 1991-1992 öğretim yılından bu yana, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında <<Ders Geçme ve Kredi Sistemi(DGKS)>> adıyla yeni bir sistem uygulanmaktadır.

Bu sistemin başarıya ulaşmasında en önemli görev, şüphesiz okul müdürlerine düşmektedir. Bu uygulamada okul müdürlerinin karşılaştıkları problemlerin tesbiti ve göstermiş oldukları tutum ve davranışların belirlenmesi konusunda sizin de yardımınıza ihtiyaç duyulmuştur.

Ankette cevaplamanız gereken 30 soru vardır. Birinci bölüm kişisel bilgileri, ikinci bölüm açıklayıcı bilgileri kapsamaktadır. Üçüncü bölümde size bazı görüşler verilmiştir. Bu görüşleri okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyunuz. Sadece bir seçenek işaretlenmelidir.

Bu anket sadece bilimsel araştırma amacıyla uygulanmaktadır. Araştırma sonuçları uzun vadede ve dolaylı da olsa yönetim sürecini ve yönetici davranışlarını etkileyecektir. Bu hususu göz önünde bulundurarak, lütfen, uygulamada karşılaştığınız durumları aynen belirtiniz. Ad ve soyadı yazmanıza gerek yoktur.

Yardımlarınız için teşekkür eder saygılar sunarım.

Hüseyin IZGAR
Fatih End.Mes.Lisesi
Fr.Öğretmeni

BÖLÜM-I

Bu bölümde kişisel bilgiler sorulmaktadır. Size uygun gelen seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz

1- () kadın

2- () erkek

2- Yaşınız

1- () 20-30

4- () 51-60

2- () 31-40

5- () 61 ve yukarı

3- () 41-50

3- Öğrenim durumunuz

1- () İlkokul

4- () Yüksek öğrenim

2- () Ortaokul

5- () Tahsilsiz

3- () Lise ve dengi

4- Çocuğunuzun gittiği okul

1- () Lise

4- () Fen lisesi

2- () Meslek lisesi

5- () Teknik lise

3- () Anadolu lisesi

6- () Diğer

BÖLÜM-II

Bu bölümde, Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS) ve yönetici davranışları ile ilgili 26 görüş verilmiştir. Bu görüşleri okuduktan sonra yan tarafta belirtilen; KATILIRIM, KATILMAM, KARARSIZIM seçeneklerinden birinin altına (X) işareti ile işaretleyerek görüş ve kanaatlerinizi belirtiniz.

ÖRNEK:

1-DGKS, motivasyonu yüksek tuttuğu için, başarıyı artırmıştır.

2-Bu sistem üniversite önünde yığılmaları önleyecektir.

şeklinde işaretleyiniz.

KATILIRIM	KATILMAM	KARARSIZIM
X		
	X	

EK G
ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenciler,

Bildiğiniz gibi, 1991-1992 öğretim yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarında <<Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS)>> adıyla yeni bir sistem uygulanmaktadır. Bu sistemin başarıya ulaşmasında, şüphesiz, en önemli görev okul müdürlerine düşmektedir. Bu nedenle bu sistemin uygulanmasında okul müdürlerinin karşılaştıkları problemlerin tesbiti ve göstermiş oldukları tutum ve davranışların belirlenmesinde sizin de yardımlarınıza ihtiyaç duyulmuştur.

Bu anketler sadece bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Araştırma sonuçları, uzun vadede ve dolaylı da olsa, yönetim sürecini ve yönetici davranışlarını etkileyecektir. Bunları göz önünde bulundurarak, lütfen, uygulamada karşılaştığınız hususları aynen belirtmeye çalışınız.

Anket üç bölümden oluşmaktadır ve cevaplamanız gereken 31 soru vardır. Birinci bölüm kimlik bilgileri ile ilgili sorular, ikinci bölüm anketin doldurulması ile ilgili açıklamaları kapsamaktadır. Üçüncü bölümde size bazı görüşler verilmiştir. Bu görüşleri dikkatlice okuduktan sonra size uygun gelen seçeneğin altına (X) işareti koyunuz. Ad ve soyadı yazmanıza gerek yoktur.

Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Hüseyin IZGAR

Fatih End.Mes.Lisesi

Fr.Öğretmeni

BÖLÜM-I

Bu bölümde kişisel bilgiler sorulmaktadır. Size uygun gelen seçeneğin önüne (X) işareti koyunuz.

1- Cinsiyetiniz

1- () Kadın

2- () Erkek

2- Yaşınız

1- () 15-16

2- () 17-18

3- () 19-20

4- () 20 den yukarı

3- Öğrenim gördüğünüz dönem

1- () 1-2

2- () 3-4

3- () 5-6

4- () 7-8

4- Öğrenim gördüğünüz okul

1- () Lise

2- () Meslek Lisesi

3- () Anadolu Lisesi

4- () Fen Lisesi

5- () Teknik Lise

6- () Diğer

BÖLÜM-II

Bu bölümde, Ders Geçme ve Kredi Sistemi (DGKS) ve yönetici danranışları ile ilgili 26 görüşe yer verilmiştir. Bu görüşleri okuduktan sonra yan tarafta belirtilen; KATILIRIM, KATILMAM, KARARSIZIM seçeneklerinden birinin altına (X) işareti ile işaretleyerek kanaatlerinizi belirtiniz.

ÖRNEK:

1-DGKS, motivasyonu yüksek tuttuğu için, başarıyı artırmıştır.

2-Bu sistem üniversite önünde yığılmaları önleyecektir.

şeklinde işaretleyiniz.

KATILIRIM	KATILMAM	KARARSIZIM
X		
	X	

KAYNAKLAR

- Akyüz, Hüseyin. "Liselerde Uygulamaya Konulan Ders Geçme ve Kredi Sistemi Üzerine Düşünceler ve Bazı Teklifler". Türk Yurdu. 73, Eylül 1993, ss. 37-40.
- Alkan, Cevat. Eğitim Felsefesi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1983.
- Arıcı, Hüsnü. İstatistik Yöntemler ve Uygulama. Ankara: 1975.
- Başaran, İbrahim Ethem. Eğitim Psikolojisi. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1974.
- Baykul, Yaşar, Hülya Kellecioğlu ve Selahattin Gelbal. Ders Geçme ve Kredi Düzeni Araştırması. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1993.
- Bilgen, Nihat. Çağdaş ve Demokratik Eğitim. Ankara: 1993.
- Bursalıoğlu, Ziya. «Thirteenth Regional Consultation Meeting on the Asia and Pacific Program of Educational Innovation for Development(APEID)», Somtien, Thailand, 22-26 June 1992.
- Büyükkaragöz, Savaş. Demokrasi Eğitimi. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, 1989.
- Büyükkaragöz, Savaş ve Cuma Çivi. Genel Öğretim Metodları. Konya: Atlas Kitabevi, 1990.
- Büyükkaragöz, Savaş, Hasan Şahin ve Hidayet Sulak. Taşımali İlköğretim. "Konya ilinde Bir Araştırma". Konya: Selçuk Üniversitesi, 1994.
- Can, Filiz, N. Türü ve H. Atalay. Kütahya İlinde Ders Geçme ve Kredi Sistemi Uygulamasının Değerlendirilmesi. Kütahya: 1992.
- Chatelain, François. Les Principes de l'Éducation Nouvelle. Paris: Les Press d'Ile de France, 1951.
- Cüceloğlu, Doğan. İnsan ve Davranış. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1991.

Demirtaş, Abdullah. «Eğitimde Nitelik: Bugünü ve Geleceği,» Eğitimde Nitelik Geliştirme. Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu Bildiri Metinleri. Kültür Koleji Yayınları No:1. İstanbul: 1991, ss. 28-31.

Fidan, Nurettin ve Münire Erden. Eğitim Bilimine Giriş. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1987.

Gürsel, Musa. Okul Yönetimi. Konya: Özarı Ofset, 1994.

_____. Endüstri Meslek Lisesi Müdürlerinin Yeterlilikleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, 1989.

Kaptan, Saim. Bilimsel Araştırma Teknikleri. Ankara: 1977.

Karasar, Niyazi. Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd.Şti., 1984.

Kepeçoğlu, Muharrem. Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1993.

Konya Rehberlik ve Araştırma Merkezi. Okullarda Rehberlik Hizmetleri. Konya: 1992.

MEB. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme Çalışmaları 1. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara: Haziran-1990.

_____. Ölçme ve Değerlendirme Sistemi Geliştirme Çalışmaları 2. Sınıf Geçme Sisteminde İki Model. Ankara:Ağustos-1990.

MEB. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü. Yönetici Klavuzu. Erkek Tek.Öğretim Genel Müdürlüğü Yayını. Alanya: 1993

_____. MEB.na Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği. Resmi Gazete, 20979; 2 Eylül 1991.

_____. MEB.na Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi hakkında Yönetmelik. Resmi Gazete, 21339; 8 Eylül 1992.

MEB. Ders Geçme ve Kredi Sisteminin uygulanmasına ilişkin Şartlar. Tebliğler Dergisi, 2342; 2 Eylül 1991.

_____. VII. Milli Eğitim Şurası. 5-15 Şubat 1962. Ankara:1962.

_____. VIII. Milli Eğitim Şurası. 28 Eylül- 3 Ekim 1970. İstanbul: 1971.

_____. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. 17.01.1994 gün ve EÖÖİŞ. 531-DGKS-1-94 Sayılı Genelge.

_____. TTK. 17.11.1993 Gün ve Md. Bşk. 310.DGKS.Şb.Md.109491 Sayılı Genelge.

Meydan, Selahattin. Türkiye'de Ortaöğretimin Bugünkü Sorunları. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: 1992.

Oğuzkan, Turhan, Fuat Turgut ve Süleyman Çetin Özoğlu. Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1974.

Öztürk, Aydın. Uygulamalı İstatistik. İzmir: Ege Üniversitesi Matbaası, 1978.

Öztürk, Hüseyin. Eğitim Felsefesi. Konya: Arı Ofset Matbaacılık, 1992.

Rassekh, S. G. Vaideanu. Les Contenus de l'Education. Paris:Imprimerie des Presses Universitaires de France, 1987.

Sencer, Muzaffer. Toplum Bilimlerinde Yöntem. İstanbul: 1989.

TTK. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile ilgili Öğrenci-Veli Klavuzu. Ankara: 1991.

_____. Ders Geçme ve Kredi Uygulamasına İlişkin Program Klavuzu, Ankara: Eylül 1991.

_____. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile İlgili Yönetim Klavuzu. Ankara: 1991.

_____. Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği ile İlgili Danışman Öğretmen Klavuzu. Ankara: 1991.

_____. Ders Geçme ve Kredi Sistemi Tanıtım Dökümanı. Ankara: 1991.

UNESCO. Reflexion Sur le Developpment Futur de l'Education. Paris: Imprimerie des Presses Üniversitaires de France, 1984.

Variş, Fatma. Eğitim Bilimine Giriş. Konya: Atlas Kitabevi, 1994.

Yeşilyaprak Binnur. «Öğrencilerin Rehberlik Uzmanına İlişkin Algı ve Beklentileri.» Eğitimde Nitelik Geliştirme. Eğitimde Arayışlar 1. Sempozyumu Bildiri Metinleri. Kültür Koleji Yayınları No:1. İstanbul: 1991, ss. 303-306.

